

Møteinnkalling

Utval:	Vestland ungdomsutval
Møtestad:	video, fjernmøte
Dato:	10.05.2021
Tid:	10:00

Lenke for oppkopling kjem i møteinnkalling outlook.

Program

- 10:00 Opning av møtet
- 10:15 Orientering
- Regional klimaplan for Vestland v/ Ida-Beate Mølmesdal og Snorre Waage, seksjon for plan, klima og folkehelse
- 10:45 Orientering
- Handlingsprogram for folkehelse v/ Else-Marie Brobakke Aarø, seksjon for plan, klima og folkehelse
- 11:15 Lunsj
- 11:45- Saksbehandling til møtet kan avsluttast

Oppmodar om at avklaring om habilitet vert meldt i forkant av møtet.

Melding om forfall:

Alle medlemer vil få tilsendt ein e-post kor det vert forklart korleis forfall kan registrerast. Denne e-posten vil kome innan to dagar.

Innkallinga gjeld valde medlemer i Vestland ungdomsutval. Ved eventuelt forfall frå faste medlemer vil varamedlemer bli kalla inn særskilt.

Mia Holdhus
utvalsleiar

Saksliste

Utvals- saksnr	Innhald	Arkiv- saksnr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 7/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 8/21	Godkjenning av møteprotokoll frå Vestland ungdomsutval 19.03.2021	2019/82	
	Referatsaker		
RS 9/21	Ungdommens planprogram 2021	2019/82	
RS 10/21	Kraftak for psykisk helse, notat 2	2019/82	
RS 11/21	Digitale identitetsbevis for lærlingar	2019/82	
RS 12/21	Kvalitetsmeldinga for vidaregåande opplæring - føremål og innhald	2019/82	
RS 13/21	Skredssikring - prioritering - kunnskapsgrunnlag for RTP	2019/82	
RS 14/21	RTP for Vestland 2022-2033 - løypemelding	2019/82	
RS 15/21	Prognoseinntaket og konsekvensar for nærskuleområdet i Stor-Bergen	2019/82	
	Politiske saker		
PS 11/21	Konstituering av Vestland ungdomsutval	2019/82	
PS 12/21	Evaluering av fylkesting for ungdom Vestland 2021	2019/82	
PS 13/21	Ungdommens planprogram 2021 - korleis arbeide og marknadsføre planprogrammet	2019/82	
PS 14/21	Møteplanen 2021	2019/82	
PS 15/21	Planlegging av informasjonsfilm om VU	2019/82	
PS 16/21	Høyring planprogram for regional klimaplan for Vestland	2019/82	
PS 17/21	Varsel om politisk sak: Folkehelseprofilar 2021. Oppdatering av status i Vestland	2021/17686	

Godkjenningssaker
GK 7/21 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksnr: 2019/82-70
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	8/21	10.05.2021

Godkjenning av møteprotokoll frå Vestland ungdomsutval 19.03.2021

Møteprotokoll frå møte i Vestland ungdomsutval 19.03.2021 er lagt ved saka.

Vedlegg

- 1 Møteprotokoll frå Vestland ungdomsutval
19.03.2021

Møteprotokoll

Utval:	Vestland ungdomsutval
Møtestad:	, Fjernmøte
Dato:	19.03.2021
Tid:	10:00-15:15

Følgjande faste medlemmer møte:

Namn	Funksjon	Representerer
Susanne Sørli Slettebakken	Leiar	
Leander Mulen Sunde	Nestleiar	
Matilde Myklatun Hole	Medlem	Gjekk 12.25
Marius Helgheim Ahmt	Medlem	
Mia Holdhus	Medlem	
Kjersti Helene R. Hidle	Medlem	

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Synne Skulstad Birkhaug	Medlem	
Lisa Horpen	Medlem	
Emilie Mortvedt Troland	Medlem	

Følgjande varamedlemmer møte:

Namn	Møtte for	Representerer
Mathilde Øien Kloster	Matilde Myklatun Hole	Kom 12:15

Merknader

Varamedlem Edas Kondrotas, Sofie Krumsvik, Eva Vikøren og Håkon Sveen Lothe vart kalla inn, men kunne ikkje stille

Frå administrasjonen møte:

Namn	Stilling
Simen Lagesen Krogstie	Rådgivevar, seksjon for kulturformidling
Bjørn Lyngedal	Fylkesdirektør for opplæring og kompetanse
Tina Kvammen Mjøs Sinclair	Seniorrådgivevar, seksjon for plan, klima og folkehelse
Marianne Bugge	Seniorrådgivevar, seksjon for plan, klima og folkehelse
Arild Knapskog	Rådgivevar/møtesekretær, politisk sekretariat

Saksliste			
Utvals- saksnr	Innhald	Arkiv- saksnr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 5/21	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 6/21	Godkjenning av møteprotokoll frå møte i Vestland ungdomsutval 17.02.2021	2019/82	
	Referatsaker		
RS 2/21	Referat frå dialogforum 10. desember 2020	2019/82	
RS 3/21	Rutinar og rettleiing for planlegging i Vestland - samarbeid og medverknad	2019/82	
RS 4/21	Skulefrukostordning - oppfølging og forskingsprosjekt	2019/82	
RS 5/21	Politiske saker i hovudutval for opplæring og kompetanse	2019/82	
RS 6/21	Medverknad og samarbeid - regional plan for kultur, idrett og friluftsliv	2020/77152	
RS 7/21	Krafttak for psykisk helse	2019/82	
RS 8/21	UKM digital fylkesfestival 2021	2019/82	
	Politiske saker		
PS 9/21	Regional plan for klima - Aktuelle plantema	2021/2254	
PS 10/21	Innstillingar til fylkesting for ungdom 2021	2019/82	

Godkjenningssaker

GK 5/21 Godkjenning av innkalling og sakliste Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

Møteinnkallinga og sakslista vart godkjent utan merknader.

GK 6/21 Godkjenning av møteprotokoll frå møte i Vestland ungdomsutval 17.02.2021

Møteprotokoll frå møte i Vestland ungdomsutval 17.02.2021 er lagt ved saka.
Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

Møteprotokollen frå møte 17.02.2021 vart godkjent.

Referatsaker

RS 2/21 Referat frå dialogforum 10. desember 2020 Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 2/21 vart referert.

RS 3/21 Rutinar og rettleiing for planlegging i Vestland - samarbeid og medverknad Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 3/21 vart referert.

RS 4/21 Skulefrukostordning - oppfølging og forskingsprosjekt Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 4/21 vart referert.

RS 5/21 Politiske saker i hovudutval for opplæring og kompetanse Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 5/21 vart referert.

RS 6/21 Medverknad og samarbeid - regional plan for kultur, idrett og friluftsliv Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 6/21 vart referert.

RS 7/21 Krafftak for psykisk helse Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 7/21 vart referert.

RS 8/21 UKM digital fylkesfestival 2021 Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

RS 8/21 vart referert.

Politiske saker

PS 9/21 Regional plan for klima - Aktuelle plantema

Forslag til innstilling

1. Vestland ungdomsutval tilrår at arbeidet tek utgangspunkt i den førebelse tematiske inndelinga:
 - Fjerne direkte utslepp frå Vestland
 - Redusere klimafotavtrykket til Vestland
 - Trygt og robust Vestland
 - Klimarettferd
 - Ivareta naturverdiane i Vestland
 - Berekraftig samfunnsutvikling
2. Vestland ungdomsutval meiner følgjande plantema bør inkluderast i ein ny regional plan for klima:

.....
.....
.....

Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

Susanne Sørli Slettebakken sette fram slikt forslag:

«Tillegg til punkt 2:

Vestland ungdomsutval meiner følgjande plantema bør inkluderast i ein ny regional plan:

- Hvordan motvirke klimaendringene som enkeltperson
- Fokus på berekraftige arbeidsplasser og skular innanfor berekraftig samfunnsutvikling
- Ivareta naturverdiene i Vestland, legge til rette for innbyggerne sin daglige bruk av den på en måte som ikke er ødeleggende.
- Styrke de energikraftverkene vi har, som vannkraftverk»

Avrøysting

Innstilling med Slettebakken sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Vestland ungdomsutval tilrår at arbeidet tek utgangspunkt i den førebelse tematiske inndelinga:
 - Fjerne direkte utslepp frå Vestland
 - Redusere klimafotavtrykket til Vestland
 - Trygt og robust Vestland
 - Klimarettferd
 - Ivareta naturverdiane i Vestland
 - Berekraftig samfunnsutvikling
2. Vestland ungdomsutval meiner følgjande plantema bør inkluderast i ein ny regional plan for klima:
 - Korleis motverke klimaendringane som enkeltperson
 - Fokus på berekraftige arbeidsplassar og skular innanfor berekraftig samfunnsutvikling
 - Ivareta naturverdiane i Vestland, legge til rette for innbyggjarane sin daglege bruk av den på ein måte som ikkje er øydeleggande
 - Styrke dei energikraftverka vi har, som t.d. vasskraftverk.

PS 10/21 Innstillingar til fylkesting for ungdom 2021

Forslag til innstilling:

1. Val av møteleiar
Fylkesting for ungdom vel: _____

2. Val av uttalenemnd
Fylkesting for ungdom vel: _____

3. Val av valnemnd
Fylkesting for ungdom vel: _____

4. Val av protokollskrivarar
Fylkesting for ungdom vel:
Arild Knapskog, Vestland fylkeskommune
Lotte Karoline Lynngård, Vestland fylkeskommune

5. Endringar i vedtekter for VU og FFU:

6. Endringar i ungdommens planprogram:

Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 19.03.2021

Susanne Sørli Slettebakken sette fram slikt forslag:

«Alternativ:

1. Val av møteleiar
Fylkesting for ungdom vel:
Rune Holsen Nygård
Anniken Strøen Riise

2. Val av uttalenemnd
Fylkesting for ungdom vel:
Mia Holdhus
Lisa Horpen
Evelyn Risnes Bjørnbekk

3. Val av valnemnd
Fylkesting for ungdom vel:
Susanne Sørli Slettebakken
Leander Sunde
Anna Elisabeth Øyrehagen Aksenvoll

4. Val av protokollskrivarar
Fylkesting for ungdom vel:
Arild Knapskog, Vestland fylkeskommune
Lotte Karoline Lynngård, Vestland fylkeskommune

5. Vestland ungdomsutval arbeidar vidare med vedtektene til sakspapira til FFU skal sendast ut.

6. Vestland ungdomsutval arbeidar vidare med Ungdommens planprogram til sakspapira skal sendast ut.»

Avrøysting

Slettebakken sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Val av møteleiar
Fylkesting for ungdom vel:
Rune Holsen Nygård
Anniken Strøen Riise

2. Val av uttalenemnd
Fylkesting for ungdom vel:
Mia Holdhus

Lisa Horpen
Evelyn Risnes Bjørnbekk

3. Val av valnemnd
Fylkesting for ungdom vel:
Susanne Sørli Slettebakken
Leander Sunde
Anna Elisabeth Øyrehagen Aksenvoll

4. Val av protokollskrivarar
Fylkesting for ungdom vel:
Arild Knapskog, Vestland fylkeskommune
Lotte Karoline Lynngård, Vestland fylkeskommune

5. Vestland ungdomsutval arbeidar vidare med vedtektene til sakspira til FFU skal sendast ut.

6. Vestland ungdomsutval arbeidar vidare med Ungdommens planprogram til sakspira skal sendast ut

Referatsaker
RS 9/21 Ungdommens planprogram 2021

Saksnr: 2019/82-60
Saksbehandlar Arild Knapskog
Dato: 19.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

Ungdommens planprogram 2021

Vedlagt ligg «ungdommens planprogram 2021» som vart vedteke på fylkesting for ungdom 11.04.2021.

Vedlegg

1 Ungdommens planprogram 2021

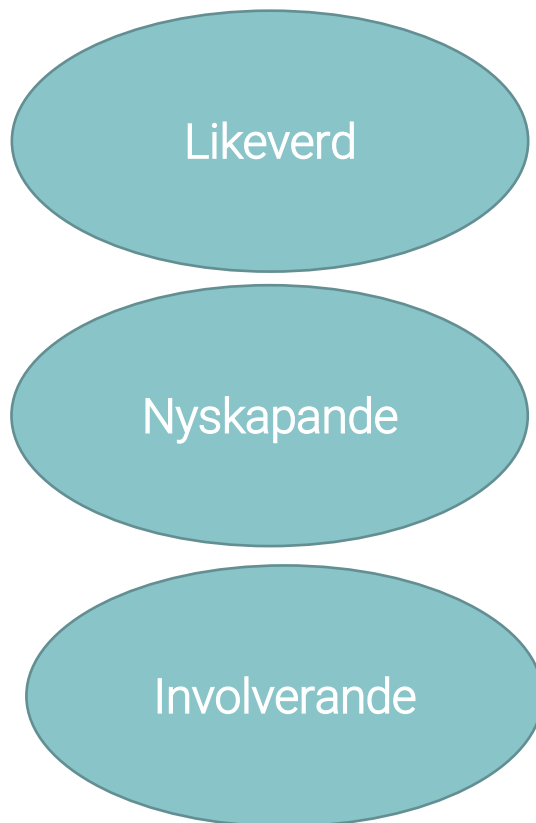
Ungdommens planprogram 2021

DEL 1 VISJON OG VERDIAR

VISJON

Fylkesting for ungdom Vestland – der ungdom blir høyrd

VERDIAR

DEL 2 MÅL FOR PERIODEN

Kultur, idrett og integrering

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	VU skal legge opp til to obligatoriske kulturelle tilbod som alle klassar skal delta på i løpet av eit år.
2.	VU skal arbeide for økonomisk tilrettelegging for vanskelegstilte ungdommar som ikkje har råd til å delta på fritidsaktivitetar.
3.	VU skal arbeide for å oppretthalde og forbetre kultur- og idrettstilbod i fylkeskommunen
4.	VU skal arbeide for gaming som eit lågterskeltilbod i fylket.
5.	VU skal arbeide for større mangfald av minoritetar i ungdomsråda.
6.	VU skal oppretthalde samarbeidet med DKS om kulturtilbodet i den vidaregåande skulen, og foreslå at produksjonen skal handle om samfunnsaktuelle tema, og at det skal vere mogleg å kome med respons i ettertid.
7.	VU skal arbeide for at kulturskulen blir oppretthaldt og forbetra.
8.	VU skal arbeide for at alle bibliotek skal kunne tilby tenesta utstyrsbibliotek.
9.	VU skal arbeide for å innføre ordninga med sjølvbetente bibliotek i fylkeskommunen.
10.	VU skal arbeide for å etablere fleire og betre møteplassar for ungdom.
11.	VU skal arbeide for at det blir oppretta eit kulturkort for ungdom i Vestland fylkeskommune.
12.	VU skal arbeide for ei prøveordning med fadderordning for innføringsklasser.
13.	VU skal arbeide for ein kampanje som fokuserer på inkludering i lagidretten i den alderen der prestasjon og nivå, uheldigvis fører til at mange unge gjev seg med idretten.
14.	VU skal arbeide for at ungdommar skal kunne søke om midlar for å lettare kunne danne sine egne ungdomsklubbar, idrettslag eller organisasjonar.
15.	VU skal arbeide for at økonomisk vanskelegstilte familiar skal kunne lettare delta på ulike fritidsaktivitetar, på lik linje som andre familiar.
16.	VU skal arbeide for å ivareta samisk ungdom i Vestland sine interesser.
17.	VU skal arbeide med fokus på inkludering av alle fritidsaktivitetar, til dømes musikk, gaming, teikning eller anna.
18.	VU skal arbeide for at kommunane prøver å lage ein arena der ungdom kan ytre sine meiningar. Til dømes debatt på biblioteka.

Næring, naturressursar og innovasjon

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	VU skal arbeide for å minske matsvinn i Vestland, til dømes ved å sørge for at brukbar mat som ikkje kan bli seld blir gitt til relevante føremål.
2.	VU skal arbeide for fleire lærlingplassar, særskilt i framtidsretta og innovative bedrifter.
3.	VU skal arbeide for at Vestland fylkeskommune har fokus på berekraftig utvikling.
4.	VU skal arbeide for meir grøn energi i fylket, særleg er utbetringa av vasskraft og bølgekraft viktig.
5.	VU skal arbeide for at vindmølleutbygging i fylket må ivareta miljøomsyn og vere lokalt forankra.
6.	VU skal arbeide for at ei låneordning for unge entreprenørar vert oppretta.
7.	VU skal arbeide for å leggje til rette for at ungdom i ungdomsskule- og vidaregåandeskulealder skal ha moglegheit til deltidsjobb.
8.	VU skal arbeide for at Ungjobb skal verte innført i alle kommunane i Vestland fylke.
9.	VU skal arbeide for at ungdom lettare skal kunne få seg sommarjobb.
10.	VU skal arbeide for at Vestland fylke har gode ordningar for unge som ynskjer å drive med etablerarskap og næringsutvikling i heile fylket, ikkje berre i dei store byane.
11.	VU skal arbeide for å optimalisere vasskraftindustrien i Vestland.
12.	VU skal oppfordre Vestland fylkeskommune til å anvende seg av lærebedrifter i anbodsprosessar.

Opplæring og kompetanse

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	Det må vere betre symjeopplæring i skulen for utkantområda spesielt for ungdomsskule og vidaregåande skule.
2.	VU skal arbeide for at elevinspektørar skal bli satt inn igjen i den vidaregåande skulen.
3.	VU skal arbeide for at det skal være karakterbasert opptak (fritt skuleval) i Vestland fylkeskommune samt arbeide for ikkje urimeleg lang reiseveg.
4.	VU skal arbeide for at fråfallet i den vidaregåande skulen skal være mindre enn 15% ved å utbreie alternative utdanningstilbod som til dømes produksjonsskular.
5.	VU skal jobbe for at midlar som helsesjukepleier og skulepsykolog og helsestasjon for ungdom skal informerast meir om og skal vere lettare tilgjengeleg.
6.	VU skal jobbe for at ungdom som treng det skal ha moglegheit til å snakke med ein kvalifisert helsearbeidar.
7.	VU skal arbeide for at god psykisk helse og betre informasjon rundt temaet skal stå sentralt i VLFK.

8.	VU skal arbeide for å opprette fleire linjer ved vidaregåande skular som har yrkesfag med idrettstilpassing. Dette gjennom m.a. dialog med idrettsutøvarar og fylkeskommunen, og forlenge studietida over tre år i staden for to, slik at ein får nok tid til trening, restitusjon, samlingar og liknande.
9.	VU skal jobbe for å lage eit minimumskrav om tal nynorsktimar for dei som skal ha nynorsk som sidemål. VU skal sikre at nynorskundervisinga startar tidleg i ungdomsskulane, potensielt i barneskulane.
10.	VU skal arbeide for å betre seksualundervisinga. Gjennom blant anna å ta temaet opp i media, med fylkespolitikararar og engasjere ungdomsråd til å krevje meir frå grunnskulen.
11.	Grunna det er såpass vanskeleg å få dokumentert frávær for psykisk helse og mange ungdommar ikkje har midla dei treng for å kunne søkje hjelp er dagens fráværsgrensa for streng, og VU skal dermed arbeide for at fráværsgrensa skal bli auka. VU skal arbeide for at terskelen for å få dokumentasjon lågare, medan tillaten fráværspersent skal bli høgare.
12.	VU bør jobbe for å bevare skulefrukost på alle vidaregåande skular i Vestland.
13.	VU skal prioritere arbeid for å fremje eit mangfald av identitetar, til dømes ved å delta på pride-parader.
14.	VU skal arbeide for opprettinga av eigen budsjettpost i fylkesbudsjettet tileigna ekstraløyvingar til innkjøp av skulebøker på begge målformer.
15.	VU skal arbeide for tilgang på psykolog på skulen.
16.	VU skal arbeide for at rådgjevartenesta skal ha eit årsverk per skule.
17.	VU skal arbeide for at alle skular, i samråd med elevråd, skal tilsette miljøarbeidarar.
18.	Alle elevar skal ha tilgang på ein psykolog på skulen. Alle skular skal ha ein sosialpedagogisk rådgivarteneste med minst eitt årsverk på kvar skule. Alle skular skal ha minst ei helsesøster i 100% stilling
19.	Etter grunnskule og vidaregåande utdanning skal elevane delta i arbeids- og samfunnslivet. For at vi skal vere rusta for den kvardagen er det essensielt at skulen følgjer same utvikling som samfunnet elles. For at utdanninga skal vere relevant, må vi gi slepp på tanken om at læraren og læreboka er dei einaste kjeldene til kunnskap, og at læring berre kan gå føre seg innanfor klasserommet sine fire veggjar. Ved hjelp av moderne læremiddel skal skulen gi elevane eit innblikk i verda utanfor klasserommet. Fylkesting for ungdom krev difor at: - Digitale læremiddel må brukast på måtar som fremjar læringa. Dette krev auka kompetanse hos klasseleiar. - Digitale læremiddel og interaktive media skal implementerast i større grad i skulekvardagen. - Ved hjelp av tradisjonelle og sosiale media skal undervisinga vere meir internasjonalsert.
20.	Elevar som må bu borte i samband med vidaregåande opplæring skal i tillegg motta stipend som fullt ut dekkjer bustad og livsopphald, samt eit reisestipend som dekkjer minst to heimreiser i året. Reisestipendets beløp bør bestemmast på bakgrunn av kostnader for å reise til og frå bustad til lærestaden. All studiestøtte må justerast i tråd med prisstigninga i samfunnet. Stipendet skal òg utbetalast siste månaden i studieåret.
21.	VU skal arbeide for at produksjonsskulane skal få auka status i heile fylket.
22.	VU skal arbeide for å oppretthalde studielinjer i distrikta. Dette inkluderer også små linjer som står i fare for å bli lagt ned som sparetiltak.

23.	VU skal arbeide for at det skal bli tilbydd gratis mensprodukt som bind og tampongar. Eventuelt menskopp (berekraft).
24.	VU skal oppfordre til at vidaregåande skular skal arbeide med å kunne gjennomføre open skule.
25.	VU skal samarbeide med interesseorganisasjonar for elevar som eit tiltak for å betra elevane sine tilhøve.

Samferdsel og mobilitet

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	VU skal jobbe for å få på plass ei elektronisk busskortløsning. Det skal vere mogleg å ha til dømes ungdomskort, periodekort og skulebusskort på ein og same app. Dette skal ikkje erstatte, men støtte opp til dagens ordning.
2.	VU skal arbeide for fleire bussavgangar på små plassar.
3.	VU skal arbeide for kortautomat på bussene, eventuelt moglegheit for å kjøpe billett på dei ulike busstoppa.
4.	VU skal samarbeide tett med selskap som utøver kollektivtilbodet i Vestland fylke, samt fylkeskommunen for å sørge for at kollektivtilbodet passar særleg skuletider og fritidsaktivitetar.
5.	VU skal arbeide for å senke prisen og auke aldersspennet for ungdomskort.
6.	VU skal arbeide for betre ras- og trafikksikring i Vestland fylkeskommune.
7.	VU skal arbeide for at dei som er avhengige av båt og ferje ikkje skal måtte oppleve innstilte avgangar i lengre periodar.
8.	VU skal arbeide for at alle typar kollektivtransport (tog, båt ekspressbuss o.l.) skal vere omfatta av ungdomskort. Dette må gjelde på alle stopp og linjer innanfor fylkesgrensa.
9.	VU skal arbeide for at fylkeskommunen legg til rette for at skulekort skal gjelde på ekspressbussar.
10.	VU skal arbeide for hyppigare avgangar på buss mellom dei store regionsentera i fylket.

EIGEN ORGANISASJON

Fylkesting for ungdom Vestland meiner...

1.	Eigen organisasjon skal arbeide for å ha jamleg kontakt med dei ulike ungdomsråda i fylket. Dei skal prøve å ha kontakt med VGS og eventuelt ungdomsskular, og fremje engasjement innan ungdomsråd.
2.	VU skal sjå til at alle føler seg velkommen og at alle ungdomar har moglegheit til å fremje si meining.
3.	VU skal presentere minimum tre sakar på relevante sosiale medium som Facebook eller Instagram kvar månad.
4.	Sitjande VU skal sørge for en god og informativ overlapp med kommande VU, både generelt og i dei ulike utvala.
5.	VU skal være en aktiv pådrivar i arbeidsgrupper for oppretting av nasjonalt ungdomsråd.
6.	VU skal ha ei Facebook-gruppe med representantar frå alle ungdomsråda i fylket.
7.	VU skal arbeide for tett samband med relevante ungdomsorganisasjonar og vere synlege der andre ungdomsparti er synlege, som for eksempel å stå på stands og arrangere debatter.
8.	Vu skal arbeide for å fremje FFU sine saker i media i løpet av perioden.
9.	VU skal ta kontakt med alle ungdomsråda i fylket minst ein gang i halvåret for å oppdatere seg på ungdomsråda sin aktivitet.
10.	VU bør sende representantar til dei ulike partia sine utvalsmøte når det er oppe saker som er aktuelle for VU.
11.	VU skal arbeide med å gje ungdomsråda i fylket ein eigen kontaktperson i VU, og hjelpe ungdomsråda med rådgjeving og oppfølging.
12.	VU skal arbeide for at leiar og nestleiar i VU får tale- og møteplikt på fylkestinget for å snakke om saker som handlar om ungdom.
13.	VU skal arbeide for å lage reklame- eller informasjonsfilm som opplyser om VU sitt arbeid på ulike relevante medium.
14.	VU skal ha som mål og presentere seg for alle VGS i Vestland for å bli kjent med skulane.
15.	VU skal arbeide for at fleire regionråd skal ha eigne ungdomsråd
16.	VU skal arbeide for at ungdomsråd for kjennskap til ulike høyringar i fylket slik at råda kan sende inn høyringsuttaler.
17.	Vu skal arbeide med å hjelpe ungdomsråd i kommunane som treng bistand i større saker. Terskelen skal vere låg.
18.	VU skal arbeide med å lage informasjonsplakat som kan henge på skular rundt om i Vestland fylke som formidlar VU sitt formål.

Saksnr: 2019/82-64
Saksbehandlar: Arild Knapskog
Dato: 21.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

Krafttak for psykisk helse, notat 2

Vedlagt ligg referatsak frå møte i hovudutval for opplæring og kompetanse 27.04.21.

Vedlegg

- 1 Krafttak for psykisk helse, notat
- 2

Saksnr: 2021/5992-2
Saksbehandlar Gro Hovland
Dato: 06.04.2021

Til: Hovudutval for opplæring og kompetanse
Fylkesutvalet

Frå: Fylkesrådmann

Krafttak for psykisk helse, notat 2

Bakgrunn for notatet.

Viser til sak RS 14/2021 Krafttak for psykisk helse i Hovudutval for opplæring og kompetanse 16.03.2021.

Fylkesdirektør for opplæring og kompetanse vil i det følgjande orientere om ytterlegare sosiale og psykososiale tiltak til elevar og lærlingar i vidaregåande opplæring. Tiltaka skal særleg motverke effektar av koronapandemien knytt til psykososiale høve.

Tiltaka er utarbeidd i samhandling mellom rektor, elevråd og elevtenestene ved dei vidaregåande skulane.

- Felles rektormøte for å initiere tiltak
- Skriftleg invitasjon til opplæringskontor og bedrifter for å initiere tiltak retta mot lærlingar. Opplæringskontor arrangerer sosiale aktivitetar for lærlingar
- Open skule i påskeferien. Ni skular har hatt open skule mellom 1 og 3 dagar i påskeveka med tilgang på ulike aktivitetar tilrettelagt og gjennomført av vaksne. Målgruppe er elevar og lærlingar
- Open skule i sommarferien med tilgang på ulike aktivitetar tilrettelagt og gjennomført av kompetente vaksne. Her blir det tilbydd både faglege studieverkstadar og sosiale møteplassar. Målgruppe er elevar og lærlingar
- Obligatorisk webinar for lærarar, rådgjevarar og leiarar. Skulepsykologar tilsett i Vestland fylkeskommune har utarbeida korte videoar om psykologiske verktøy til bruk i undervisninga
- Kontakttelefon for elevar og lærlingar i Vestland er reetablert. Psykologistudentar frå UiB betener telefonen, med fagleg støtte frå skulepsykologane. Opningstid er kvardagar mellom kl. 14.00 - 21.30
- Covid 19. Massetesting av elevar og tilsette
 - pilotprosjekt ved Fyllingsdalen og Askøy vidaregåande skular med hurtigtesting av covid 19. Etter påske er prosjektet utvida med 24 nye skular
- Digitalt foreldremøte torsdag 15.04.2021 med tema Krafttak for psykisk helse. Foreldremøtet blir streama og gjort tilgjengeleg på Vestland fylkeskommune si nett-tv side

Fylkesdirektøren for opplæring og kompetanse har gjort ei fordeling av dei løyvde midlane til tiltak som skulane er ansvarlege for. Dette er universelle straks- og ekstratiltak for tettare oppfølging av elevar og lærlingar som følgje av pandemien.

Saksnr: 2019/82-65
Saksbehandlar: Arild Knapskog
Dato: 21.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

Digitale identitetsbevis for lærlingar

Vedlagt ligg referatsak frå møte i hovudutval for opplæring og kompetanse 27.04.21.

Vedlegg

- 1 Digitale identitetsbevis for lærlingar

Saksnr: 2021/2704-8
Saksbehandlar Øivind Høines
Dato: 22.03.2021

Til: Yrkesopplæringsnemnda
Hovudutval for opplæring og kompetanse

Frå: Fylkesdirektør opplæring og kompetanse

Digitale identitetsbevis for lærlingar

Vestland fylkeskommune har no innført eit digitalt id-kort for lærlingar og prøvenemndsmedlemmar. Id-kortet er ein app som kan lastast ned på dei fleste telefonar. Den som skal bruke appen, får tilsendt ein kode på sms og kan så ta eller laste opp eit bilete av seg sjølv til appen.

Id-kortet vil vere ein enkel måte for lærlingane å dokumentere at dei har krav på rabatt i samband med kollektivreiser. Tidlegare har lærlingane hatt behov for å ha med seg kopi av lærekontrakten saman med annan legitimasjon for å få denne rabatten. Både hovudutvalet, yrkesopplæringsnemnda og elev- og lærlingomboda har tidlegare omtala denne problemstillinga.

Lærlingane fekk sms med informasjon om moglegheitene for å laste ned app med id-kort 11. mars. Alle bedrifter og opplæringskontor har fått brev med informasjon om dette. Til no har rundt 600 lærlingar teke i bruk appen.

Same løysing skal også brukast til id-kort for prøvenemndsmedlemmar.

Digitalt id-kort via app er ein enkel og kostnadseffektiv måte å tilby tenesta på.

Informasjon om id-kort på vestlandfylke.no:

[Digitalt id-kort for lærlingar og prøvenemndsmedlemmer - Vestland fylkeskommune](#)

Saksnr: 2019/82-66
Saksbehandlar Arild Knapskog
Dato: 21.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

Kvalitetsmeldinga for vidaregåande opplæring - føremål og innhald

Vedlagt ligg referatsak frå møte i hovudutval for opplæring og kompetanse 27.04.21.

Vedlegg

1 Kvalitetsmeldinga - føremål og innhaldl

Saksnr:	2021/15753-1
Saksbehandlar	Edit Marie Asperanden og Astrid Synnøve Hjellbakk
Dato:	18.03.2021

Til: Hovudutval for opplæring og kompetanse

Frå: Fylkesdirektør opplæring og kompetanse

Kvalitetsmeldinga – føremål og innhald

Føremål og innhald i Vestland fylkeskommune si kvalitetsmelding for vidaregåande opplæring vart diskutert i hovudutval for opplæring og kompetanse (OPPKO) sitt møte 16.mars 2021. Fylkesdirektør opplæring og kompetanse informerte kort om kva innretning ei kvalitetsmelding kan ha, før OPPKO drøfta følgjande oppgåver i to gruppearbeid med ulik samansetjing:

Gruppearbeid 1: *Kva skal vere **føremålet** med rapporten? For politisk nivå? For skulane og bedriftene?*

Gruppearbeid 2: *Kva må rapporten **innehalde** for å gi eit godt grunnlag og bli eit verktøy for prioriteringar som set spor i klasserom og verkstad?*

Målsetjinga med å diskutere føremål og innhald er at kvalitetsmeldinga skal vere eit føremålstenleg kunnskapsgrunnlag for prioriteringar i Fornye og Forbetre- Auka gjennomføring og det tilhøyrande handlingsprogrammet.

Tilbakemeldingar frå gruppene var i stor grad samstemte og nedanfor følgjer ei kort punktvis oppsummering.

Føremålet med rapporten

- Vere eit levande, ikkje for stort, grunnlagsdokument for å gjere tydelege prioriteringar
- Fungere som prioriteringsverktøy
- Ein arena for erfaringsutveksling
- Eit oppslagsverk over sektoren sine satsingar og utfordringar
- Vise både kvalitative og målbare resultat

Innhaldet i rapporten

- Må vere i samsvar med måla og strategiane for vidaregåande opplæring
- Nokre få fokusområde
 - psykisk helse, inklusiv mobbing, er eit viktig område som må vere med
- Tilbakeføringstiltak knytt til OT-tiltak
- Gjerne plass for at kvar skule kort kan greie ut om kvalitetsutviklinga si - kva har dei lukkast med og kva har vore utfordring

Innhald i kvalitetsmeldinga

Nedanfor følgjer ei skisse over kva dei einskilde kapitla kan innehalde. Her er det teke omsyn til tilbakemeldingar frå gruppearbeida.

Kapittel 1: Innleiing

Kapittel 2: Føringar og kunnskapsgrunnlag

Kapittel 3:	Kvalitetssystemet
Kapittel 4:	Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring
Kapittel 5:	Grunngjevingar og vurderingar

Kapittel 1: Innleiing

Ei kvalitetsmelding er ei analyse av læringsmiljø, læringsresultat og gjennomføring, heimla i opplæringslova § 13-3e og ho skal synleggjere behovet for prioriteringar og tiltak.

Gruppearbeida peika på at dokumentet bør vere eit levande og oppdatert oppslagsverk over sektoren sine satsingar og utfordringar for å vere eit føremålstenleg prioriteringsverktøy.

Fylkesdirektøren arbeider med å utvikle ei digital form som dekker behovet for at dokumentet er levande, jamleg oppdatert og lett å manøvrere i. Vesentleg er oppdatering av resultat som har følgjer for justering av satsingsområde og tiltak, som til dømes elev- og lærlingundersøkinga og gjennomføringstal.

Komande kvalitetsmelding si målsetjing er å vere eit grunnlag for utarbeiding av mål og strategiar sitt handlingsprogram. Dei skulevise tilbakemeldingane vil vere naturleg når skulane har erfaring med tiltaka i handlingsprogrammet.

Kapittel 2: Føringar og kunnskapsgrunnlag

Forankringa til måla og strategiane i Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring er vesentleg for dei føringane og prioriteringane som blir nedfelt i kvalitetsmeldinga.

Erfaringar frå praksisfeltet, mål og strategiar, statistikk og undersøkingar er utgangspunkt for kva fokusområde som blir valt.

Kapittel 3: Kvalitetssystemet

Vestland fylkeskommune nyttar dialog som berande element i kvalitetssystemet og som ledd i heilskapleg og forsvarleg system for kvalitetsutvikling og kvalitetsvurdering.

Dialogen er vesentleg for å hente kvalitative resultat og gir grunnlag for lokale og regionale satsingar. Dialogen er ein arena for å diskutere kvantitative resultat i ein lokal kontekst.

Fylkesdirektør sikrar gode og forpliktande arenaer for kvalitetsarbeid gjennom blant anna:

- Skulebesøk
- Leiarsamtale med områdeleiar og rektor om skulen si kvalitetsutvikling
- Kvalitetsdialog med opplæringskontor
- Skulevurdering

Kvalitetsmeldinga vurderer kvalitet innanfor elevresultat, fråfall og læringsmiljø med utgangspunkt i måla, strategiane og handlingane i Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring

Kapittel 4: Fornye og Forbetre – Auka gjennomføring

Kvalitetsmeldinga er eit viktig kunnskapsgrunnlag for utforming og justering av Fornye og Forbetre - Auka gjennomføring sitt handlingsprogram

Kvalitetsmeldinga i heilskap og styringsdokumentet *mål og strategiar* må gå «hand i hand» og reviderast kvart 4. år. Undervegs vil innhald og retning i kvalitetsmeldinga bli jamleg oppdatert og handlingsprogrammet årleg justert.

Kapittel 5: Grunngjevingar og vurderingar

Kjernen i oppdraget vårt og kjernen i kvalitet er læring og utvikling for kvar einskild elev og lærling.

For å fornye og forbetre kvaliteten og auke gjennomføringa bygger kvalitetsmeldinga på eit breitt forskings- og erfaringsgrunnlag. Sentrale grunnlag for å vurdere tiltak er til dømes

- Fagfornyinga
- [Meld.St.21 Fullføringsreformen - med opne dører til verden og framtida](#)
- Sentrale undersøkingar som elevundersøkinga og UngData
- Relevant statistikk om læringsmiljø, læringsresultat og gjennomføring (retta mot satsingane)
- Involveringsprosess med skule og opplæringskontor

Vegen vidare

For at kvalitetsmeldinga skal vere eit levande og oppdatert oppslagsverk er det føremålstenleg å dele meldinga i to delar, slik at fylkesdirektøren kan formidle resultat frå undersøkingar og statistikk når dei ligg føre. I årshjulet vi del 1 kunne handsamast etter første halvår og del 2 i september/oktober. Med ei slik tilnærming vil OPPKO til ei kvar tid ha ferske data og meldinga vil vere eit levande og nyttig prioriteringsverktøy.

Saksnr: 2019/82-67
Saksbehandlar: Arild Knapskog
Dato: 21.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

Skredssikring - prioritering - kunnskapsgrunnlag for RTP

Vedlagt ligg sak frå møte i hovudutval for samferdsel og mobilitet 27.04.2021.

Vedlegg

- 1 Skredssikring - kunnskapsgrunnlag for RTP
- 2 Skredssikring - kunnskapsgrunnlag for RTP 2022-2033

Saksnr: 2020/61520-6
Saksbehandlar Bente Utne
Dato: 25.03.2021

Til: Hovudutval for samferdsel og mobilitet

Frå: Fylkesdirektør for infrastruktur og veg

Skredsikring – kunnskapsgrunnlag for RTP

Bakgrunn

Regional transportplan 2022-2033 er det øvste plandokumentet for den langsiktige utvikling av transportsektoren i Vestland. Planprogrammet til RTP viser til behov for utgreiing av fleire tema som underlag for RTP med handlingsprogram. Fylkesdirektør for infrastruktur og veg vil med dette notatet orientere om framlegging av kunnskapsgrunnlag for prioritering av skredsikring av fylkesvegane i Vestland.

Forankring av arbeidet

Det vert vist følgjande sak og melding til Hovudutval for samferdsel og mobilitet:

Sak PS 70/2020 med følgjande vedtak 23.09.2020:

<https://innsyn.vlfk.no/Innsyn/DmbHandling/Details/2796?sourceDatabase=>

Vedtak

1. Hovudutval for samferdsel og mobilitet stiller seg bak dei prioriteringskriteria som vert lagt til grunn for arbeidet med handlingsprogrammet, med utgangpunkt i «Skredsikringsbehov for riks- og fylkesvegar i Region vest» (desember 2019) og prinsippa i vegnormalen «Håndbok N200 - 208 Sikkerhet mot skred». Skredpunkt med særskilt høg verdi på kriteria skredfare, trafikkmengde og lokale og regionale konsekvensar av stengt veg, vil bli føreslått prioritert.
2. Hovudutval for samferdsel og mobilitet legg til grunn at alle midlane i rammetilskotet som gjeld skredsikring vert nytta til skredsikring i fylkeskommunen.
3. Hovudutval for samferdsel og mobilitet viser til dei store utfordringane med skred i Vestland, og meiner det er behov for å auka dei statlege overføringane på området.

Melding RS 28/2021

<https://innsyn.vlfk.no/Innsyn/DmbHandling/Details/4826?sourceDatabase=>

Statens vegvesen (SVV) sine behovslistar

[Rassikring av vegnettet | Statens vegvesen](#)

Utgangspunktet for arbeidet er SVV sine behovslistar for skredsikring frå desember 2019. Til saman hadde Hordaland og Sogn og Fjordane 532 skredpunkt på fylkesvegane på desse listene.

Modellen for prioritering:

[Microsoft Word - brukerveiledning_jan 2015 \(unit.no\)](#)

Kvart skredpunkt vert gitt ein samla skredfaktor, basert på summen av delfaktorane:

- F1 Trafikkmengdefaktor
- F2 Skredfaktor (skredfrekvens x -bredde)
- F3 Omkjøringsfaktor
- F4 Stengningsfrekvensfaktor
- F5 Skredfarefaktor
- F6 Naboskredfaktor

Behov for skredsikring

Vestland har no i særstilling dei mest skredutsette fylkesvegane i Noreg. Behovet for sikring mot skred er langt større enn tilgjengelege midlar. Difor er det sær viktig å prioritera mellom prosjekta.

Arbeid med kunnskapsgrunnlaget - avgrensing

Utgangspunkt for arbeidet med kunnskapsgrunnlaget var lista med 532 skredpunkt. Skredpunkt som ikkje er vurderte som aktuelle for vidare vurdering i denne omgangen, er overførte til eiga liste ut frå kriteria under. Vidare blei ein del skredpunkt justert/korrigert:

- Skredpunkt som er tilnærma fullt sikra vert tatt ut. Dette gjeld også punkt som er under bygging eller allereie prioriterte. (overført liste «Låg prioritet»)
- Det er også justert for raspunkt som i praksis er bergskjeringar (overført «Låg prioritet»).
- Nokre få nye skredpunkt er tatt inn etter geofagleg vurdering.
- Geofagleg vurdering av skredfrekvens er justert der vi ser at denne er underrapportert. Det er vidare gjort nokre korrigeringar av skredbreidde og type skred. Delfaktor skredfare (F2) er dermed justert, og såleis har desse punkta fått ein justert samla skredfaktor.
- Det er gjort faglege geologiske vurderingar av sannsynleg framtidig skredfrekvens på punkt som er delvis sikra. Skredfaren for desse punkta er dermed nedjustert. Mange av desse er såleis overførte i kategori Låg. Det er vanskeleg å vurdere framtidig skredfrekvens etter delvis sikring. Det trengst erfaring for ein del år fram i tid før ein ser betre kva restrisiko er, og om det er behov for ytterlegare sikring.
- Punkt som av SVV var vurderte til skredfaktorkategori Låg, vinterstengde strekningar, punkt med svært sjeldne skred er også overførte til kategori «Låg prioritet»

Ut frå desse justeringane står ein att med 232 skredpunkt, som for nokre punkt har fått ein justert samla skredfaktor. Totalt er sikring av desse punkta rekna til 14-15 milliardar kroner, men mange av estimata er i tidleg fase og såleis usikre. Nokre punkt manglar kostnadsestimat då ein per no ikkje har tilstrekkelege opplysingar om aktuell sikringsmetode.

Dei skredpunkta som er overførte til kategori «Låg prioritet» er ikkje arbeidd vidare med, men ved neste rullering av RTP vil også desse bli vurderte.

Moment for vektleggig i kunnskapsgrunnlaget

SAMO sitt vedtak (PS 70/2020) seier at skredpunkt med særskilt høg verdi på kriteria skredfare, trafikkmengde og lokale og regionale konsekvensar av stengt veg, vil bli føreslått prioritert.

I Statens vegvesen sin modell skiljer delfaktor F1 trafikkmengde svært lite mellom dei høgt og lågt trafikkerte fylkesvegane i Vestland. Dei aller fleste skredpunkt får høgare verdi både for omkjøring og for naboskred.

For delfaktor F2 skredfare er det ein del eksempel på at F2 kan vera relativt låg, medan skredpunkta får høg verdi på andre delfaktorar, og såleis oppnår ein høg samla skredfaktor. Skredfare er bakgrunn for at det er behov for skredsikring, og såleis den viktigaste delfaktoren.

I kunnskapsgrunnlaget er det difor lagt større vekt på delfaktorane «trafikkmengde» og «skredfare» som dei viktigaste faktorane.

Dette er også i samsvar med vektlegging i Håndbok N200. Risikoen for personskadar for skred aukar ved aukande trafikkmengde. Konsekvensane av skred og stengde vegar rammar fleire til høgare trafikken er. Store og små lokalsamfunn og regionar kan bli hardt ramma ved store skredhendingar.

Prinsipp for prioritering i kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget legg fram ei fagleg tilråding for rekkefølga på skredsikring av fylkesvegane i Vestland.

Følgjande prinsipp er gjort for å ta omsyn til momenta over:

- Dei 232 aktuelle skredpunkta er gitt separat vekt til delfaktor F1 trafikkmengde og F2 skredfare. Desse to faktorane er i kunnskapsgrunnlaget gitt verdi mellom 1 og 6 basert på trafikkmengde og skredfare.
- Det har også vore vurdert om ein skulle leggja større vekt på F3 omkøyning. Det viser seg at så og sei alle skredpunkt har ein høg verdi her, og heile 125 av 232 skredpunkt har ingen omkøyingsveg, eller over 8 timar omkøyningstid. Faktoren er vurdert å vera godt ivaretatt i samla skredfaktor.
- Ut frå sum verdi på F1 og F2 kan ein maksimalt oppnå verdi 12 .Etter desse poenga vert skredpunkta sorterte etter samla skredfaktor. I kunnskapsgrunnlaget er føreslått prioritert tiltak opp til vel 6 mrd. kr, som synest å vera forventa midlar i 12-årsperioden.

I modellen er det ikkje tatt omsyn til kostnad, eller skjønsmessige vurderingar.

Vidare arbeid

Kunnskapsgrunnlaget skal tene som fagleg grunnlag for vidare arbeid med RTP. RTP med handlingsprogram skal handsamast i hovudutval for samferdsel og mobilitet i mai og i fylkesutvalet i juni 2021 – for deretter å sendast på høyring.

Endeleg handsaming skjer i fylkestinget i desember.

Vedlegg: Kunnskapsgrunnlag for skredsikring

Skredsikring

– kunnskapsgrunnlag for RTP 2022–2033

Innhald

Samandrag	5
1 Bakgrunn	7
1.1 Om kunnskapsgrunnlaget	7
1.2 Kvifor er skredsikring eit fokusområde	7
1.3 Nasjonal rassikringsgruppe	7
1.4 Korleis har det vore arbeidd	7
1.5 Vegeigaransvaret	7
2 Mål for kunnskapsgrunnlaget.....	9
2.1 Kva er føremålet med kunnskapsgrunnlaget?	9
2.2 Politisk forankring	9
3 Skredtypar, sikring og restrisiko. Avgrensing	10
3.1 Ulike skredtypar	10
3.2 Ulike former for skredsikring.....	10
3.3 Sikring, permanente eller midlertidige tiltak.....	10
3.4 Restrisiko, risikoakseptkriteria og årsdøgntrafikk (ÅDT)	10
3.5 Drift og vedlikehald	12
3.6 Avgrensing.....	12
3.7 Reknemodell for skredpunkt	13
3.8 Moment som ikkje vert vurdert som ein del av skredfaktoren.....	13
3.9 Byggherreforskrifta	13
4 Økonomi, kostnadsoverslag og tidlegare arbeid.....	14
4.1 Gjeldande budsjett og økonomiplan for Vestland 2021–2024.....	14
4.2 Ramme/ tilgjengelege midlar/ statlege løyvingar.....	14
4.3 Oppdatering av kunnskapsgrunnlag – prosjektark.....	16
4.4 Kostnadsoverslag og uvisse	17
4.5 Tidlegare utgreiingar, grunnlag og vedtak	17

5 Fagleg tilråding for prioriteringsrekkefølge skredsikringsprosjekt	18
5.1 Bakgrunn for tilrådinga	18
5.2 Vurdering av delfaktorane i den nasjonale skredsikringsmodellen	18
5.3 Vidare bruk av skredfaktormodellen i kunnskapsgrunnlaget.....	19
5.4 Fagleg tilråding til prioriteringsrekkefølge.....	20
5.5 Gjennomføringsevne	22
Vedlegg A: Ulike skredtypar	23
A1 Steinsprang, steinskred, fjellskred.....	23
A2 Flaumskred	23
A3 Jordskred (og leirskred).....	23
A4 Snø- og sørpeskred.....	23
A5 Nedfall av is	24
Vedlegg B: Ulike former for skredsikring	25
B1 Reinsk og sikring i terrenget	25
B2 Fanggjerde	25
B3 Vollar, magasin, bremsekjegler	25
B4 Bruer og kulvertar	26
B5 Magasin	26
B6 Støtteforbyggingar og gjerde i losneområdet	26
B7 Overvaking- og varslingsanlegg.....	26
B8 Overbygg	27
B9 Tunnelportalar.....	27
Vedlegg C:	
Nærare om Statens vegvesen sin prioriteringsmodell - rapport nr 349... 28	
Vedlegg D: Fullstendig liste over forslag til prioritering.....	30

Samandrag

Regional transportplan 2022–2033 er det øvste plandokumentet for den langsiktige utviklinga av transportsektoren i Vestland. Planprogrammet til RTP viser til behov for utgreiing av fleire tema/ kunnskapsgrunnlag som underlag for RTP med handlingsprogram. Dette kunnskapsgrunnlaget skal legge fram ei fagleg tilråding for prioritering mellom skredpunkt langs fylkesvegane i Vestland.

Vestland har store utfordringar med skred langs vegnettet, og rammene til skredsikringstiltak er ikkje tilstrekkelege til å løyse utfordringane. Frå 2020 vart ordninga med sams vegadministrasjon oppheva, og Vestland fylkeskommune har no det totale ansvaret for fylkesvegane, inkludert skredsikring.

Vestland har no i særstilling dei mest skredutsette fylkesvegane i landet:

- Vestland har 63% av punkta med høg skredfaktor
- Vestland har 36% av punkta med middels skredfaktor

Sentralt i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget står gjennomgang av kostnadsoverslag og vurdering/ oppdatering av klassifisering av skredpunkt i kategoriane låg, middels og høg. Arbeidet har teke utgangspunkt i Statens vegvesen sin rapport «**Skredsikringsbehov for riks- og fylkesvegane i Region vest (2019)**», også kalla behovslistene. Statens vegvesen legg vekt på at behovslistene ikkje gir ei prioriteringsliste for det einstilte fylket.

I 2015 vart det bestemt at reknemodellen skulle endra namn frå Prioriteringsmodell til Skredfaktor-modell, for å tydeleggjere at berekna verdi ikkje er eit prioriteringstal. Den endelege prioriteringa av skredsikringstiltak skal gjerast av fylkeskommunane for fylkesvegane.

Det vil alltid vere eit element av restrisiko etter utført sikring:

- Overbygg og tunnelportalar kan ofte gi eit høgt sikkerheitsnivå, opp mot 95–99 %.
- Fjellreinsk, sikring i terrenget, og fanggjerde, kan gi opp til 70–90 % sikring, men effekten av slike tiltak minkar over tid etter kvart som nye ustabilitetar utviklar seg.

Antal skredpunkt på fylkesveg i Vestland på behovslistene frå Statens vegvesen var 532. Etter at størsteparten av skredpunkt med skredfaktor låg er tatt ut, saman med

skredpunkt som er ferdig sikra, under bygging eller i prosess (budsjett 2021) – og vinterstengde vegar og bergskjeringar – står det att 232 punkt til vurdering i denne runden. Det vert presisert at alle skredpunkt framleis er med på samla skredliste, men ikkje gjenstand for forslag til prioritering i denne omgang.

Kostnad for utbetring av skredpunkta med høg og middels skredfaktor er rekna til **over 14 milliardar kr**. Dette talet er likevel venta å vekse betydeleg:

- Det er ikkje tatt med kostnader for skredpunkt med skredfaktor låg
- Det manglar framleis kostnadstal på enkelte prosjekt med middels og høg skredfaktor
- Det kan komma ras på stader som ikkje er registrert som skredpunkt

Alle kostnadstal er rekna ut med +/- 40 % uvisse. Ein del av kostnadsestimata har stor usikkerheit, då dei er rekna i svært tidleg fase, i ein del tilfelle før endeleg løysing for sikring er avklart. Estimata vert likevel vurdert til å gi eit bilde på volumet til enkeltprosjekta og behov for løyvingar

Dersom det vert lagt opp til same inntektsnivå i rammetilskot statlege midlar som for perioden 2020–2023, vil det gi i underkant av 6 mrd. kr i tilgjengelege midlar i perioden 2024–2033 (inkl. MVA).

Statens vegvesen sin nasjonale modell for utrekning av skredfaktor gir kvart skredpunkt ein samla skredfaktor, som er summen av dei seks delfaktorane trafikkmengde, skredfare, omkøyning, stengingsfrekvens, skredfarestenging og naboskred.

Modellen til Statens vegvesen er lik for heile landet – og skal ivareta både Europa-, riks- og fylkesvegane med svært varierende trafikkmengde og skredutfordringar. Modellen

kan vera eit godt utgangspunkt for fordeling av ressursane på nasjonalt nivå. Den er derimot ikkje like godt eigna til å skilje mellom dei skredutsette fylkesvegane i Vestland, der dei fleste ligg i nedre sjikt på trafikkmengde. Delfaktor F1 trafikkmengde skiljer relativt lite mellom dei høgt og lågt trafikkerte fylkesvegane i Vestland.

Vidare er det etter den nasjonale modellen eksempel på at delfaktor F2 skredfare (skredfrekvens x skredbreidde) kan vera relativt låg, medan skredpunkta får høg verdi på andre delfaktorar, og såleis oppnår ein høg samla skredfaktor.

I kunnskapsgrunnlaget er det difor lagt større vekt på delfaktorane «trafikkmengde» og «skredfare» som dei viktigaste faktorane. Skredfaren er bakgrunnen for behovet for skredsikring, og bør såleis vektleggjast høgt. Dette er i samsvar med vektlegging i Håndbok N200, vedtaket i SAMO 23.09.2020. Risikoen for personskarar for skred aukar ved aukande trafikkmengde. Konsekvensane av skred rammar fleire di meir trafikk. Store og små lokalsamfunn og regionar kan bli hardt ramma ved store skredhendingar.

Desse to faktorane er i kunnskapsgrunnlaget gitt verdi mellom 1 og 6 basert på trafikkmengde og skredfare. Utgangspunktet for vektinga er skredpunkt i middels og høg skredfaktorkategori, og alle har store behov for sikring. Denne vektlegginga dannar grunnlaget for den faglege tilrådinga, som vert presentert i utdrag på slutten av dokumentet – og heile tabellen i vedlegg. Statens vegvesen sine behovslistar (Hordaland og Sogn og Fjordane samla) frå 2019 vert også lagt ved for å gi eit samanlikningsgrunnlag opp mot faglege tilråding for prioritering mellom skredpunkta i Vestland fylkeskommune.

Det er fylkestinget som skal gjera den endelege prioriteringa for skredsikring av fylkesvegane gjennom vedtak av RTP og årlege budsjettvedtak.

Det er utarbeidd ei **kartløyising** som syner skredpunkta i Vestland.

1 Bakgrunn

1.1 Om kunnskapsgrunnlaget

Regional transportplan 2022–2033 er det øvste plandokumentet for den langsiktige utviklinga av transportsektoren i Vestland. Planprogrammet til RTP viser til behov for utgreiing av fleire fag/ tema som underlag for RTP med handlingsprogram, som etter planen skal vedtakast i fylkestinget desember 2021.

Dette kunnskapsgrunnlaget skal legge fram ei fagleg tilråding for rekkefølga for utbetring av skredpunkt langs fylkesvegane i Vestland.

1.2 Kvifor er skredsikring eit fokusområde

Alle typar skred representerer i større eller mindre grad ein risiko for menneske og infrastruktur. Det er utfordringane med skred på veg i heile fylket. Utløysing av dei fleste skredtypar er sterkt knytt til vêrforhold som nedbør, temperatur og vind, eller kombinasjonar av desse.

Vestland har store utfordringar med skred og fare for skred langs vegnettet. Rammene til skredsikringstiltak er ikkje tilstrekkelege til å løyse utfordringane som vi har på skredsikring. Tendensen dei siste åra har vore at både trafikantar og næringsliv er meir avhengig av, og stiller høgare krav til tryggleik, pålitelegheit og framkome langs vegane. Samstundes vil klimaendringar påverke både antal og typar skred, og skreda kan også ramme andre stader enn tidlegare.

1.3 Nasjonal rassikringsgruppe

Nasjonal rassikringsgruppe arbeider for at alle offentlege vegar i Norge skal vere sikra mot ras innan 2030. Gruppen har fylkesopnemnde representantar frå kvar av dei 8 mest skredutsette fylka i landet, leia av Jenny Følling (Sp).

I desember 2019 la Statens vegvesen fram ein rapport som viser at det trengst 71 milliardar kroner til å rassikre det norske vegnettet på nær 1 200 ulike stader innan høg og middels skredfaktor. Nasjonal rassikringsgruppe arbeidar for å etablere ein samla nasjonal plan for riks- og fylkesvegnettet innan høg og middels skredfaktor, og at denne vert sikra finansiering i 12-årsperioden for neste NTP (2022–2033). Dette vil medføre ei tredobling av dagens løyvingnivå¹.

1.4 Korleis har det vore arbeidd

For å hente ut det beste kunnskapsgrunnlaget for RTP-arbeidet, samt ei god fagleg forankring for plan og prioritering innafor desse tema, valde ein å prosjektorganisere arbeid med kunnskapsgrunnlag for skredsikring. Ansvaret for utarbeiding av kunnskapsgrunnlaget er lagt til avdeling for infrastruktur og veg (INV), og har vore handtert med interne ressursar.

Fokus har vore på å oppdatere kunnskapsgrunnlaget og koordinering av eksisterande informasjon frå dei to tidlegare fylka. Dette skal danne grunnlaget for heilskapleg arbeid med skredsikring i Vestland gjennom RTP.

Prosjektgruppa

Prosjekteigar	Carl Erik Nielsen	Utgreiing
Prosjektleder	Erlend Iversen	Utgreiing
Prosjektteam	Knut Helge Olsen	Utgreiing
	Ole Ingar Hagen Hæreid	Stab
	Bente Utne	Stab
	Even Kvam	Drift Nord
	Rønnaug Nesheim	Utbygging sør
	Ingrid Bjørnerheim Hynne	Geo og skred
	Harald Ove Hauso	Geo og skred

Tabell 1: Prosjektgruppe skredsikring

Arbeidet har teke utgangspunkt i Statens vegvesen sin rapport «Skredsikringsbehov for riks- og fylkesvegar i Region vest», også kalla behovslistene.

1.5 Vegeigaransvaret

Fram til 2020 gjaldt ordninga med sams vegadministrasjon, der Statens vegvesen stod for drift, vedlikehald og utbygging av fylkesvegar, etter bestilling/ prioritering frå fylkeskommunane. Frå 2020 vart ordninga med sams vegadministrasjon oppheva, og Vestland fylkeskommune har no det totale ansvaret for fylkesvegane, inkludert skredsikring.

¹ Jf. m.a. brev av 11.05.2020 frå Nasjonal rassikringsgruppe til samferdselsministeren

Skredsikring har vore sett som ei statleg oppgåve, og fram til 2020 var dei statlege tilskota til rassikring øyremerka². Prioritering av midlane mellom fylka vart gjort ut frå den nasjonale kartlegginga som vert gjennomført i samband med Nasjonal transportplan. Den seinaste kartlegginga frå desember 2019 ligg her:

<https://www.vegvesen.no/Fag/Teknologi/Geofag/Skred/Skredsikring>

Kartlegginga frå 2019 viste følgjande fordeling av skredpunkt på fylkesveg:

Antal skredpunkt	Vestland	Øvrige fylke	Sum totalt	% antal skredpunkt	Vestland	Øvrige fylke	Sum totalt
Høg skredfaktor	96	57	153	Høg	63 %	37 %	100 %
Middels skredfaktor	177	311	488	Middels	36 %	64 %	100 %
Låg skredfaktor	251	697	948	Låg	26 %	74 %	100 %

Tabell 2: Fordeling av skredpunkt Vestland vs. resten av landet.

Tidlegare var Sogn og Fjordane og Hordaland dei to fylka med flest skredpunkt, og Vestland har no i særstilling dei mest rasutsette fylkesvegane i landet:

- Vestland har 63% av punkta med høg skredfaktor
- Vestland har 36% av punkta med middels skredfaktor

2 Frå 2020 er skredsikringsmidlane ein del av rammetilskotet.

2 Mål for kunnskapsgrunnlaget

2.1 Kva er føremålet med kunnskapsgrunnlaget?

Kunnskapsgrunnlaget skal fungere som eit grunnlag for dei heilskaplege prioriteringane som skal gjerast gjennom RTP 2022–2033. Sentralt i oppdatering av kunnskapsgrunnlaget står gjennomgang av kostnadsoverslag og vurdering/oppdatering av klassifisering av skredpunkt i kategoriane låg, middels og høg. Kunnskapsgrunnlaget skal gi eit forslag til fagleg grunngeven prioritering mellom skredpunkt, samt danne grunnlag for langsiktige planar som gir best mogleg nytte av investeringane.

Det vert lagt opp til å rullere kunnskapsgrunnlaget kvart fjerde år i tråd med rullering av RTP. Slik vil dette dokumentet kunne utgjere eit underlag for RTP også i tida framover, og bidra til utbetring og sikring av fylkesvegnettet etter langsiktige planar. Beløpsmessige justeringar og evt. forskyvingar i framdrift vert gjort i samband med den årlege budsjettprosessen.

2.2 Politisk forankring

Hovudutval for samferdsel og mobilitet (SAMO) handsama 23. september 2020 prinsippsak for arbeidet med kunnskapsgrunnlaget. Det vart gjort følgjande samrøystes vedtak:

1. Hovudutval for samferdsel og mobilitet stiller seg bak dei prioriteringskriteria som vert lagt til grunn for arbeidet med handlingsprogrammet, med utgangspunkt i «Skredsikringsbehov for riks- og fylkesvegar i Region vest» (desember 2019) og prinsippa i vegnormalen «Håndbok N200 – 208 Sikkerhet mot skred». Skredpunkt med særskilt høg verdi på kriteria skredfare, trafikkmengde og lokale og regionale konsekvensar av stengt veg, vil bli føreslått prioritert.
2. Hovudutval for samferdsel og mobilitet legg til grunn at alle midlane i rammetilskotet som gjeld skredsikring vert nytta til skredsikring i fylkeskommunen.
3. Hovudutval for samferdsel og mobilitet viser til dei store utfordringane med skred i Vestland, og meiner det er behov for å auka dei statlege overføringane på området.

Det vert presisert at dette dokumentet først var omtalt som «handlingsprogram», men at det etter vedtaket i SAMO har endra namn til «kunnskapsgrunnlag», for å tydeleggjere grensa mellom dette dokumentet og handlingsprogram for RTP.

3 Skredtypar, sikring og restrisiko.

Avgrensing

3.1 Ulike skredtypar

Skred kan gå alle stader der terrenget er tilstrekkeleg bratt. I områder med røft terreng og stor overhøgde er skredfrekvensen vesentleg høgare enn ved lågare og slakare terrengformasjonar. I Vestland fylke skjer derfor storparten av skredhendingar austover og nordover i fylket. Av skredhendingar kan følgjande trekkast fram:

- Steinsprang, steinskred og fjellskred
- Flaumskred
- Jord og lausmasseskred
- Snø- og sørpeskred
- Nedfall av is

Vedlegg A gjer greie for skredtypane i meir detalj.

3.2 Ulike former for skredsikring

Det finst fleire ulike former for skredsikring. Byggbarheit og økonomi er avgjerande i så måte. Tiltaka varierer frå mindre sikring i terrenget langs eksisterande veg, til tunell i andre enden av skalaen. Følgjande tiltak er vanlege for å sikre mot skred:

- Reinsk og sikring av lause blokker i terrenget for å forhindre steinsprang
- Fanggjerde/ sikringsnett mot steinsprang, grunne jordskred og mindre snøskred
- Vollar, magasin og bremsekjegler for å stoppe snøskred, flaumskred og steinsprang
- Bruer og kulvertar som sikring mot snøskred, sørpeskred og flaumskred
- Støtteforebygningar og gjerder i losneområde som skal hindre at snøskred skal losne
- Overvaking og varslingsanlegg (geofon/ radar) fylgjer med på bevegelsar i terrenget slik at ein kan stenge vegen før evt. skred når vegen
- Overbygg, konstruksjonar som vert bygd for å føre skred over vegen
- Tunnelportalar, tunnelmunningar er ofte

skredutsette og det vert derfor bygd betongkonstruksjonar tett opp mot berget

- Omlegging av veg/ tunnel

Vedlegg B gjer meir detaljert greie for ulike skredsikringstiltak.

3.3 Sikring, permanente eller midlertidige tiltak

Ein kan grovt sett skilje mellom midlertidige og permanente tiltak, der sistnemnte er meir robuste. Nokre døme er gitt nedanfor.

- Permanente tiltak. Tunnel, portalar og overbygg er permanente tiltak. Bruer, kulvertar, magasin og vollar kan, ved riktig dimensjonering og utforming, vere varige løysingar. Støtteforbygningar i løsneområde for snøskred kan og vere relativt robuste løysingar. Erosjonssikring i elveløp kan nokre stader vere tiltak med lang levetid.
- Midlertidige tiltak. Reinsk, bolting og sprenging i fjellsida er rekna som midlertidige tiltak. Fanggjerde langs vegen bør og reknast som midlertidige tiltak. Årsaka er at desse ikkje gir full sikring og kan krevje mykje reperasjonar og vedlikehald. Slike gjerde kan likevel, i mange tilfelle, reknast som kostnadseffektive og gode tiltak langs eksisterande vegnett.

Overvaking og varslingsanlegg kan vere alternativ til fysisk sikring langs eksisterande vegnett. Overvaking er oftast brukt i samband med snøskred der kostnaden for fysiske sikringstiltak er for høg, men kan og enkelte gonger nyttast ved andre skredtypar. Fysisk utløysing av snøskred er nytta med hell ved ein del høve. Det må derimot nemnast at slike anlegg krev ei aktiv oppfølging av skredfagleg personell og gir ei auka sikkerheit så lenge desse vert følgt opp.

3.4 Restrisiko, risikoakseptkriteria og årsdøgntrafikk (ÅDT)

Bortsett frå nye tunnelar gir ikkje noko tiltak tilnærma 100% sikring mot skred. Etter utført sikring langs eksisterande vegar sit ein normalt att med ein restrisiko. Restrisikoen vil

varierte ut i frå geologi, topografi, vegetasjon og kva sikringstiltak som er brukt. Overbygg og tunnelportalar kan ofte gi eit høgt sikkerheitsnivå, opp mot 95–99 %.

Fjellreinsk, sikring i terrenget, og fanggjerdje, kan gi opp til 70–90 % sikring, men effekten av slike tiltak minkar over tid. Nye ustabilitetar utviklar seg i terrenget, etablert sikring kan få skadar som følgje av skredaktivitet, eller den generelle levetida til sikringsmiddelet tek slutt. Skredfrekvensen og type skred kan også endre seg over tid, og gjere etablerte tiltak utilstrekkelege.

Spørsmålet er kva restrisiko som kan eller må akseptast. Mange stader er tunnel å føretrekkje, men dette er ofte ikkje realistisk av økonomiske grunnar. Dermed er gjerne sikring langs eksisterande veg den einaste realistiske sikringa dei næraste 10–20 åra.

Vegdirektoratet utarbeidde i 2014 «Retningslinjer for risikoakseptkriterier for skred»³. Her går det fram at desse kriteria

gjeld for bygging av ny veg, ombygging av veg og vidare at «Akseptkriteriene kan også være en veileder med hensyn på behov for skredsikringstiltak langs eksisterende veg».

Prinsippet her er at ein ser på skredfare i forhold til trafikkmengde. «Sannsynlighet for personskader er nært relatert til skredsannsynlighet og trafikkmengde». På ei gitt rasutsett strekning, rundt 1 km, summerer ein skredfare og ser den opp mot ulike intervall av ÅDT. Ein gitt skredfare kan vera uakseptabel, tolererbar eller akseptabel ut frå trafikkmengder, høvesvis markert med raudt, gult og grønt i tabellen under.

Det vert såleis lagt til grunn ei langt større vektning av ÅDT enn det som vert gjort gjennom den nasjonale skredfaktoren, og er illustrert i tabell 3 under. Handbok N200 er bygd på det same prinsippet.

Årlig nominell skredsannsynlighet pr. enhetsstrekning	I ≤ 1/2						
	II ≤ 1/5						
	III ≤ 1/10						
	IV ≤ 1/20						
	V ≤ 1/50						
	VI ≤ 1/100						
	Trafikkmengde (ÅDT)	A < 200	B 200- <500	C 500- <1500	D 1500- <4000	E 4000- <8000	F ≥ 8000

Tabell 3: Strekningsrisiko Statens vegvesen

Akseptabel strekningsrisiko
 Tolererbar strekningsrisiko. Aksept avhenger av skredintensitet og kost-nytte-analyse. Akseptnivå besluttes på regionledernivå.
 Uakseptabel strekningsrisiko

Matrisa viser til dømes at ei strekning med ÅDT under 200 har ein «tolererbar risiko» for ei skredhending opptil annakvart år, medan ei strekning med ÅDT mellom 1500–4000 har ein «tolererbar risiko» for skredhending opptil kvart 20 år (per kilometer veg).

«Årlig nominell skredsannsynlighet pr enhetsstrekning» har intervall mellom 1/100 (eitt ras pr 100. år) og 1/2 (eitt ras annakvart år). Dermed ligg storparten av raspunkta i Vestland over dei aktuelle intervalla i denne tabellen, og såleis

3 Jf. vedlegg 4, brev til regionane i Statens vegvesen og fylkeskommunane av 8. mai 2014

er storparten av skredpunkta i Vestland klassifisert som «uakseptabel risiko».

Val av akseptnivå vert teke av vegeigar (fylkeskommunen for fylkesveg). Kriteria gjeld for trafikk i normal flyt. I område der folk samlast, som rasteplassar, parkeringsplassar, busshaldeplassar, ferjekaiar og oppstillingsplassar for kolonnekøyring, vert det kravd eit høgare sikkerheitsnivå (jf. krava i Byggteknisk forskrift, TEK17).

3.5 Drift og vedlikehald

Driftsansvar skredsikringsobjekt i Vestland

Kvar einiskild driftskontrakt har driftsansvar for skredsikringsanlegga som ligg geografisk i kontraktsområdet. Dette er i form av inspeksjonar, kontroll, vegetasjonsrydding, vedlikehald av anlegga og reparasjon ved til dømes skred/ treff.

Følgjande skredsikringsobjekt i Vestland fylkeskommune er registrert i Norsk vegdatabank:

- Fanggjerde: 215 stk.
- Voll: 129 stk. bruksområde skred som fangvoll, ledevoll, fangmur
- Skredmagasin: 59 stk. tilknytt vollane
- Isnett: 170 stk.
- Steinsprangnett: 101stk.
- Skredoverbygg: 16 stk. med vollar over
- Skredvarslingssystem for skred: 2 stk.
- Taubaner for nedsprenning av snøskavler: 2 stk.
- Bolt i tunnel og dagen
- Sprøytebetong i tunnel og dagen

Det kan førekomma feilregistreringar i form av manglande registreringar og dobbelregistrering av objekt.

Kontroll/inspeksjonar:

Følgjande prosedyre vert følgd for kontroll og inspeksjon av skredsikringsobjekt:

- Fanggjerde, vollar, skredmagasin, isnett og steinsprangnett: Hovudinspeksjon av fagfolk kvart 5. år, inspeksjon og tømning etter kvart skred i følgje handbok R610, varierer for kvar kontrakt. Fleire/ nye kontraktar har årleg kontroll i spesiell beskriving. Vegetasjonsrydding
- Skredvarslingssystem årleg kontroll inkludert elektro
- Taubaner: årleg kontroll
- Bolt i dagen: generell inspeksjon med bil i sakte fart

- Sprøytebetong i dagen: generell inspeksjon med bil i sakte fart.

Etterslep:

- Vollar og fanggjerde stort sett i orden og funksjonelt. Ein del etterslep på skog og massar i fanggjerde og vollar/skredmagasin. Dette er etterslep frå driftskontraktane og kan flettast inn i som bestillingsarbeide i nye driftskontraktar.
- Isnett og steinsprangnett. Nokon dårlege nett. Kan bestillast på ny driftskontrakt.
- Dyre reparasjonar på fanggjerde når det blir treff på dei, spesialkompetanse og vanskeleg tilkomst.

3.6 Avgrensing

Utgangspunkt for arbeidet med prioritering er uttrekk frå NVDB, tilsvarende behovslistene frå desember 2020, Hordaland og Sogn og Fjordane slått saman. Lista består av 532 skredpunkt.

For å få fram dei skredpunkta som er aktuelle punkt for vidare vurdering til RTP, er følgjande arbeid gjort:

- Skredpunkt med låg skredfaktor er tatt ut
- Vinterstengte vegar er tatt ut (13 stk)
- Skredpunkt som er ferdig sikra, eller under bygging, eller har finansiering i 2021, er tatt ut. Likeså punkt merkt med «sjeldne skred – ingen tiltak»
- Skredpunkt som er delvis sikra, eller vil bli det i 2021: Dette er vanskelege vurderingar og det er fleire uklare forhold: Er punktet tilstrekkeleg sikra? Kva er restrisikoen etter delvis sikring? Kva er eventuelt kostnaden for restarbeidet? Faglege vurderingar av dette er gjort av geologar.
 - For nokre punkt er skredfrekvens sett ned til forventa frekvens framover, for andre punkt er det per no ikkje gjort justering i mangel av kunnskap om skredpunkta. Men skredpunkta kan vera flytta til låg kategori ettersom delvis sikring er utført.
 - Nokre skredpunkt har etter geologfagleg vurdering fått ny, redusert skredfarefaktor (F2). Det er behov for å få noko erfaringar med sikringa, dermed vert desse ikkje ytterlegare vurdert i denne omgang.
 - Nokre få justeringar på F6 naboskred og F5 skredfarestenging (der overvaking er installert).
- I tillegg er tre nye skredpunkt tatt inn etter fagleg vurdering (Fv 552 Hatvik ferjekai, Fv 5300 Salhus/ Klauvaneset og Fv 5623 Storeskreda).
- Bergskjeringar vert klassifisert som byggverk, og fell såleis inn under vedlikehald av eigne byggverk.

Utfordringar knytt til bergskjeringar bør klarleggast gjennom arbeidet med forfallskartlegging.

Antal skredpunkt på lista frå Statens vegvesen (desember 2019) var 532, og det er komme til tre nye punkt. Totalt er no 303 punkt vurdert som ikkje aktuelle i denne runden, av årsaker nemnt i punkta over. Då står det att 232 punkt til vurdering. Det vert presisert at alle skredpunkt framleis er med på samla skredliste, men ikkje gjenstand for forslag til prioritering i denne omgang.

3.7 Reknemodell for skredpunkt

«Skredsikringsbehov for riks- og fylkesvegar i Region vest» er ein del av grunnlagsarbeidet for NTP 2022–2033:

<https://www.vegvesen.no/Fag/Teknologi/Geofag/Skred/Skredsikring>

Føremålet med behovslistene er å:

- Vise ei samla oversikt over skredutfordringane på riks- og fylkesvegane i regionen.
- Vere eit fagleg grunnlag som skal vere til hjelp ved innbyrdes prioritering av punkta.
- Vise ei samla oversikt over behova for skredsikring.

I 2015 vart det bestemt at reknemodellen skulle endra namn frå Prioriteringsmodell til Skredfaktor-modell, for å tydeleggjere at berekna verdi ikkje direkte er eit prioriteringstal. Den endelege prioriteringa av skredsikringstiltak skal gjerast i Nasjonal transportplan for riksvegar, og av fylkeskommunane for fylkesvegar.

Listene fastset ein skredfaktor for kvart skredpunkt. Skredfaktoren består av følgjande delfaktorar:

F.nr	Faktor	Vekttal	Maks.vekttal	Prosent
F1	Trafikkmengde (ÅDT)	0,2	2,00	22 %
F2	Skredfare	0,2	2,00	22 %
F3	Omkøyring	0,15	1,50	17 %
F4	Stengingsfrekvens	0,15	1,50	17 %
F5	Skredfarestenging	0,1	1,00	11 %
F6	Naboskred	0,1	1,00	11 %

Tabell 4: Delfaktorane i skredfaktoren

Skredfaktoren er summen av dei einskilde faktorane, og kan bli maksimalt 9,0. Skredfaktoren er klassifisert slik:

Skredfaktor	Verdi
Høg	3,5–9
Middels	2,5–3,49
Låg	0–2,49

Tabell 5: Skredfaktorverdi høg, middels og låg

Skredfaktormodellen vert gjort greie for i vedlegg 3

3.8 Moment som ikkje vert vurdert som ein del av skredfaktoren

Stillestående/ saktegåande trafikk langs skredpunkt: Dette kan vera oppstillingsplassar for kolonnekøyning, ferjekaiar og andre stader med stor trafikk, smal veg og stillestående kø. I plan og bygningslova vert slike forhold lagt stor vekt.

Kostnaden for skredsikring: Kostnaden har ingen verknad på skredfaktoren, men det er klart at denne må vektleggjast i den politiske prioriteringa. Ein del punkt har berekna ulike verdiar, eitt for delvis sikring, og til dømes eitt tunellalternativ som ofte sikrar fleire skredpunkt.

«Byggbarheit»: For ein del av skredpunkta, som nemnt over, er det ikkje forsvarleg å utføra arbeid i terrenget grunna manglande moglegheit til å sikre tryggleiken til arbeidara. Andre moment kan vera at arbeidet krev full stenging av vegen over lengre tid. Om det er stor trafikk og tungvint omkøyingsveg, vil også dette kunne utelukka utbetring av eksisterande veg. I slike tilfelle er det ofte berre tunell som er realistiske sikringsalternativ.

3.9 Byggherreforskrifta

Byggherre har ei rekkje plikter gjennom byggherreforskrifta i bygge- og anleggsprosessen. Formålet med forskrifta er å sikre arbeidstakarar ved at byggherre ivaretar omsynet til sikkerheit, helse og arbeidsmiljø (SHA) gjennom heile bygge- og anleggsprosessen.

For å unngå ulukker og nestenulukker skal all planlegging, prosjektering og utføring av skredsikring ha høgt fokus på HMS.

Med bakgrunn i pliktene som nemnd over for å ivareta HMS-krava, kan skredsikringsprosjekta ende opp med andre løysingar enn fyrst tenkt. Dette kan såleis medføre at kostnaden i prosjekta vert endra.

4 Økonomi, kostnadsoverslag og tidlegare arbeid

4.1 Gjeldande budsjett og økonomiplan for Vestland 2021–2024

Tabell 4 gir oversikt over kva skredsikringsprosjekt som ligg inne i denne perioden. Merk at Tokagjelet ligg inne med tal

for sikring av eksisterande veg, som er vurdert som ikkje gjennomførbart. Kommunedelplan for skredsikring av strekninga syner kostnader på om lag 2,2 milliardar.

Budsjett og økonomiplan	Sum 2021–2024	2021	2022	2023	2024
Rassikring	2 277 600	367 600	512 300	715 000	682 700
Mindre skredsikringstiltak	555 700	53 400	92 200	216 400	193 700
Fv 500 Folgefonntn–Årsnes, byggtr	345 000	82 200	82 200	102 800	77 800
Fv 49 Tokagjelet	221 000	-	15 400	51 400	154 200
Fv 722 Flovegen	257 300	136 800	84 500	36 000	-
Fv 53 Ljoteli	124 900	92 500	32 400	-	-
Fv 55 Bru over Esefjorden	771 000	-	205 600	308 400	257 000
Fv 5631 Øyni bru	2 700	2 700	-	-	-

Tabell 6: Gjeldande budsjett og økonomiplan Vestland fylkeskommune 2021–2024 (1000 kr)

4.2 Ramme/ tilgjengelege midlar/ statlege løyvingar.

Fylkeskommunane fekk gjennom NTP for 6-årsperioden 2018–2023 tilsagn om 4459 mill kr (2018 kr). Sogn og Fjordane og Hordaland fekk høvesvis 1269 og 834 mill kr, altså 46% av midlane i perioden. Til og med 2019 var midlane øyremarka og vart refundert fylkeskommunane etter forbruk til skredsikring.

Frå 2020 vart dei statlege midlane til skredsikring ein del av rammetilskotet til fylkeskommunen. Når ein legg til 21% meirverdiavgift, som fylkeskommunen vil få kompensert, er dei årlege inntektene omlag 514 mill kr (2021-kr) for 2022–2023. I tillegg hadde fylkeskommunane omlag 147 mill kr til gode frå 2019, som vart utbetalt frå staten i 2020.

I gjeldande NTP har staten lagt opp til ein vesentleg auke i desse inntektene i den andre seksårsperioden, men dette er usikre anslag:

NTP 2018–2029 - Millionar 2017-kr	Fylkesveggar	Riksveggar
Årleg gjennomsnitt 2018–2023	745	565
Årleg gjennomsnitt 2024–2029	1255	1485
Auke i andre seksårsperiode	68 %	163 %

Tabell 7: Skredsikringsmidlar NTP 2018–2029

Dersom ein legg opp til same inntektsnivå som perioden 2020–2023, har ein i underkant av 6 mrd.kr i tilgjengelege midlar i perioden:

Rassikringsinntekter og bindingar 2022–2033

Inntekter RPT-periode - 1000 kr (2021-kr)

Inntekter/fondsmidlar		
Skredsikringsinntekter i rammetiskot – 12 år (424.477 årleg)	5 093 724	
Restmidlar frå 2019, utbetalt i 2020	147 000	
Sum midlar 2022–2033	5 240 724	
Tillegg mva. 21%	1 100 552	
	6 341 276	6 431 000
Minus bindingar i pågåande prosjekt 2022–2024		
Fv 500 Folgefonntunnelen–Årsnes	262 800	
Fv 722 Flovegen	120 500	
Fv 53 Ljoteli	32 400	
Mindre rassikringsprosjekt	35 000	
Sum bindingar 2022–24	450 700	- 450 700
Til disposisjon i RTP-perioden		5 980 300
Føresetnader:		
Tilskotsnivå 2024–2033 er lik nivået 2020–2023		
Mva. 21% lagt til inntektene/fondsmidlane		
Desse prosjekta er i økonomiplanen, men utan løyving i 2021, er ikkje tatt med som bindingar:		
Fv 55 Bru over Esefjorden	771 mill kr	
Fv 49 Tokagjelet	2221 mill kr	

Tabell 8: Tilgjengelege skredsikringsmidlar i RTP-perioden (dersom same inntektsnivå som perioden 2020–2023)

Følgjande prosjekt starta opp i 2021 eller tidlegare, og har løyvingar i RTP-perioden frå 2022:

Bundne utgifter 2021–2024 (1000 kr)	Sum 2022–2024	2022	2023	2024
Fv 500 Folgefonntunnelen–Årsnes	262 800	82 200	102 800	77 800
Fv 722 Flovegen	120 500	84 500	36 000	
Fv 53 Ljoteli	32 400	32 400		
Mindre rassikringsprosjekt	35 000	35 000		
Sum utgifter	450 700	234 100	138 800	77 800

Tabell 9: Skredsikringsprosjekt som er under bygging

4.3 Oppdatering av kunnskapsgrunnlag – prosjektark

Sentralt i arbeidet med oppdatering av kunnskapsgrunnlaget for skredsikring står oppretting, oppdatering og kvalitetskontroll av prosjektarka. Eit prosjektark inneheld ei tiltaksbeskriving og eit kostnadsoverslag for eit skredpunkt, der tiltak blir beskrive på eit overordna nivå. Det er fokusert på at tiltaket skal vere gjennomførbart og gi så høg sikringseffekt som mogleg med dei gitte føresetnadane på plassen.

Vurderingane er gjort av geofaglege ressursar, i nokre tilfelle i samhandling med veg- eller bruplanleggjar.

Det ligg føre kostnadsoverslag for dei fleste tiltak i skredsikringsplanen. Figuren viser eit eksempel på eit prosjektark for skredsikringstiltaka. Her er det mellom anna beskrive nøyaktig plassering (kilometrering, oppdatert til nytt vegreferansesystem), litt om planstatus og eigedomsforhold etc. Arket har også ei tiltaksbeskriving med kostnadselement som er utgangspunkt for å anslå kostnad for prosjektet.

Prosjektbeskrivelse		Sveis:		Kostnadsberegning - 2019 kr		
Prosjektnavn	Fv 79 Kvannal-Fykkesund, Steinstøberget I	Fra s4	D1 m 590	Til S4	D1 m 1630	
Mål for prosjektet	Skredsikring, utbetre vegstandard	Usikkerhet	+/- 40% (høyere sikkerhet dersom prosjektet er planlagt)			
Standard		Standard	0			
Planstatus	Ide	Planstatus	Ide			
Eiendomsforhold	Må en komme tilbake til ved mer detaljert planlegging	Forutsetninger	Mva og rigg etc er inkludert i enhetsprisene.			
Tiltaksbeskrivelse	Stein og isnedfall. Svære steinblokker opptrer høgt oppe i terrenget. Ikke forsvalg og lite heniktsmessig med sikring i dagen. Tunnel er einaste løysing. Mogeleg tunnallengde kan bli minst 1900 m. Det er dermot langt meir framidsretta, ikkje minst med tanke på den dårlege vegstandard, å bygge ein 5-6 km lang tunnel frå Ytre Ålvik/djupevik til Fykkesund.	Element	Enhetspris	Enhet	Antall	Sum
Grunnforhold/ Drenering		Tunnel (tofelts) i fjell	170 000	lm	1900	323 000 000
Utført grunnundersøkelse?	Nei (sett x) X	Tunnelportaler	250 000	lm	50	12 500 000
Terrangforhold	Høge skjering med bratt fjellside. Bratt ned til fjorden. Smal veg	Rørtunnel i stål/betong (tofelts)	260 000	lm		0
Annet		Overbygg i betong (tofelts)	250 000	lm		0
Kontaktperson fylkesavdelingen		Bru med ras under	475 000	lm		0
Saksbehandler	Harald Hauso	Plastring av bekkeløp	2 000	m2		0
	Dato	Drenering/stikkrenner	4 000	lm		0
	18.01.2021	Kulvert 3x3 m (10 m lang)	3 000 000	stk		0
		Snøskjerm *	15 000			0
		Støtteforbygninger i løseområdet til snøskred *	25 000	lm		0
		Tørrmur (støttemur)	4 000	m2		0
		Fang/ledevoller i løsmasse (6 m høy, 18 m bred)	35 000	lm		0
		Generell flytting av løsmasser	300	m3		0
		Sprengning av fjell inkl. flytting	300	m3		0
		Fanggjerd (wirenett)	25 000	lm	50	1 250 000
		Isnett (inkl. rensk og bolting)	1 500	m2	1000	1 500 000
		Veg i dagen	40 000	lm	600	24 000 000
		Bolting	4 500	stk	100	450 000
		Annet, spesifiser under	Prosjektering 10%	RS		36 270 000
		Annet, spesifiser under	Byggherrekostn 7,5%			27 202 500
		Annet, spesifiser under	Usikkerhet 10%			36 270 000
		Sum			50	462 442 500
		Sum kostnad 2019-kroner	Kostnad i hele mill kr.		463	
		Annet	Stor usikkerhet knytt til kostnad på dette nivået			
		Antal skredpunkt som blir sikret	1			
		Oppdatert enhetspriser	Dato 25.01.2021			

Figur 1: Eksempel på prosjektark (Fv. 79 Steinstøberget)

4.4 Kostnadsoverslag og uvisse

Prosjektarka legg opp til ei total kostnadsusikkerheit på +/- 40%. Overslaget gjev likevel eit bilde på volumet til enkeltprosjekta og ligg såleis til grunn for dei løyvingane det er behov for.

Kostnadselementa i prosjektarka er prissett etter erfaringstal frå tilsvarende arbeid i vårt område. I tillegg er det lagt til påslag for byggherrekostnader (7,5%), prosjektering (10%) og uføresette kostnader (10%). Alle tal er inklusive meirverdiavgift, som fylkeskommunen vil få kompensert.

Det er viktig å presisere at kostnadsoverslaga er overordna og ikkje detaljberekna. Dette vil påverke kostnaden sjølv om det er erfaringstal som er nytta. I motsetnad til oppbyggingen av kontraktane våre har kostnadsoverslaga i prosjektarka slått saman fleire prislelement til større postar og arbeidsoperasjonar. Detaljert prising for dei enkelte prosjekta vil derfor koma i seinare fasar. Likevel vil den stipulerte kostnaden i prosjektarka vere retningsgjevande for dei løyvingane det er behov for etter kvart som prosjekta vert prioriterte.

For skredsikring spesielt er det ei ekstra uvisse (samanlikna med andre byggeprosjekt) at det gjerne er behov for gjennomføring av reinsk i terrenget før omfanget av arbeidet kan bli tydeleg, og grunnen/underlaget kan sjå heilt annleis ut enn fyrst antatt. Dette kan medføre at ein må vurdere andre løysingar, noko som igjen kan slå begge vegar prismessig.

Generelt for alle prosjekt gjeld vidare at kostnad og usikkerheit i enkeltprosjekt også er styrte av marknadssituasjonen og prisane som kjem inn i tilboda. Prisane i prosjektarka legg til grunn marknadssituasjonen pr 2020.

For investeringsprosjekt der ein forventar ein kostnad over 20 mill. kroner skal det gjennomførast eit anslag etter anslagsmetoden. Dette er i tråd med Vestland fylkeskommune sine retningslinjer og Statens vegvesen sine handbøker R760 og R764.

4.5 Tidlegare utgreiingar, grunnlag og vedtak

Fylkestinget i Sogn og Fjordane vedtok RTP 2018–2027 i desember 2017. I Sogn og Fjordane vart det lagt til grunn overordna prioriteringar (profil) for korleis driftsmidlar og investeringsmidlar skulle brukast:

Fylkestinget i Sogn og Fjordane har prioritert å starte opp prosjektet Fv 722 Flovegen og Fv 53 Ljoteli, samt å ha ei årleg løyving til mindre skredsikringstiltak på 20 mill. kr. Det er vidare sett av 100 mill. kr til oppstart av Fv 55 Kjenes i siste del av perioden.

I tillegg vart administrasjonen bede om å:

- Etablere ein planreserve for mindre skredsikringstiltak
- Gjennomføre ei vurdering av aktuelle skredsikringsprosjekt for å sjå om det er mogleg å realisere prosjekta med enklare løysingar.

Fylkestinget i Sogn og Fjordane la til grunn at prosjekta vert prioritert årleg som del av budsjettarbeidet. I tillegg til kriteria i Statens vegvesen si vurdering av skredsikringsbehov, skal tal innbyggjarar, trafikkmengd og skuleskysstbehov leggjust vekt på ved prioriteringar av skredsikringstiltak.

Fylkestinget i Hordaland vedtok RTP 2018–2029 i juni 2017. Her går det fram at «Innanfor dei nye økonomiske rammene til rassikring for perioden 2018–2021, vil det bli lagt opp til å ferdigstille prosjektet Oddanaset i Vaksdal kommune, oppstart av Furubergfossen bru i Kvinnherad kommune, samt tiltak på Fv 7, Tokagjelet, i Kvam herad. Endeleg opplegg for prioritering av rassikringstiltak i perioden 2018–2021 vil bli føreslått og fastlagt i Investeringsprogram for fylkesvegnettet».

Investeringsprogrammet for 2018 (til RTP 2018–2029) vart godkjent i fylkestinget i desember 2018. I tillegg til ein del mindre rassikringsprosjekt som er planlagt dei næraste åra, er (noverande Fv 500) Furebergfossen (ferdig bygd i 2020) og Krokalandet (Folgefonnntunnelen–Årsnes, del av Kvinnherad-pakken) nemnt, i tillegg til (noverande Fv 49) Austrepollen–Nordrepollen og Tokagjelet. Her heiter det m.a.:

Fv. 107 Austrepollen–Nordrepollen, Kvinnherad kommune: Jondalstunnelen AS har tatt initiativ til å utgreie moglegeheitene for å nytte bompengar for å betre framkoma mellom Nordrepollen og Austrepollen. Prosjektet vil betre framkoma på det overordna fylkesvegnettet. Eksisterande veg har og trong for både opprusting og rassikring. Det vert utgreidd moglege løysingar i 2017. Det må vidare arbeidast med eit finansieringsopplegg med mellom anna rassikringsmidlar og bompengar. Før ein kan fremje søknad for Stortinget må det ligge føre godkjend reguleringsplan. Ein eventuell bompengesøknad ligg derfor nokre år fram i tid.

Fv. 7 Tokagjelet, (Steinsdalen–Tokagjelet–Kvamsko-gen), Kvam herad: Reguleringsplan-arbeidet kan starte opp når kommunedelplan føreligg. Moglege oppstart av reguleringsplan kan skje i 2019 og truleg gå over eitt år. Fylkeskommunen er innstilt på å prioritere statlege rassikringsmidlar til prosjektet, men dette er ikkje tilstrekkeleg. Det kan vere aktuelt med fylkeskommunale midlar i ein ny bompengesøknad.

5 Fagleg tilråding for prioriteringsrekkefølge skredsikringsprosjekt

5.1 Bakgrunn for tilrådinga

Utgangspunktet for arbeidet er behovslistene levert av Statens vegvesen desember 2019. Alle skredpunkt i kategori høg og middels på den nasjonale faktoren er med i forslaget til prioritering (med nokre få unntak). Skredlistene for Sogn og Fjordane og Hordaland er slått saman til ei liste, noko som gir totalt 532 skredpunkt.

Den nasjonale berekninga av skredfaktor er basert på ein matematisk modell som grovsorterer mellom skredpunkta. Fokus er på at den skal vere lik for heile landet – og dermed kunne danne grunnlag for fordeling av nasjonale løyvingar til skredsikring. Statens vegvesen legg vekt på at modellen ikkje er ei prioriteringsliste for det einskilde fylket, og at det må nyttast fagleg skjønn ved prioritering. Det er politisk nivå i fylkeskommunane som skal gjere den endelege prioriteringa for fylkesveg.

Statens vegvesen sin rapport 349 Prioriteringsmodell for skredpunkt

[Microsoft Word - brukerveiledning_jan 2015 \(unit.no\)](#)

5.2 Vurdering av delfaktorane i den nasjonale skredsikringsmodellen

Faktoren F1 trafikkmengde

F1 er tilpassa den nasjonale modellen, og skal ivareta både Europa-, riks- og fylkesveggar med svært varierende ÅDT. Modellen gir eit godt utgangspunkt for fordeling av ressursane på nasjonalt nivå, men er mindre eigna til å skilje mellom dei skredutsette vegane i Vestland, der dei fleste ligg i nedre sjikt.

Trafikkmengde	Verdi	Vekta verdi
0	0	0
200	0,50	0,10
500	1,00	0,20
4000	8,00	1,60
10000	9,90	1,98
12000	10,00	2,00
>12000	10,00	2,00

Tabell 10: ÅDT-intervall og vekta verdi i skredfaktoren

Tabellen viser nokre eksempel på korleis faktor F1 slår ut blant vegar i Vestland:

Skredpunkt	ÅDT	F1 trafikkmengde
Flatebøsvoen	50	0,03
Mjølsvik II	100	0,05
Vassbygd tunnelen aust	500	0,20
Ednatunnelen sør	1000	0,40
Råumberget	1350	0,54
Tokagjeltunnelen–Fossagjeltunnelen	2050	0,82
Røneidstunnelen sør	2450	0,98

Tabell 11: Konkrete ÅDT-tal og vekta verdi på faktor F1

Sjølv om faktoren kan gi ein maksimal verdi på 2,0 – er det svært få (6 av 232) av dei aktuelle punkta som får verdi over 1,00. Altså skil den nasjonale faktoren lite mellom dei høgt og lågt trafikkerte skredutsette vegane i Vestland.

Faktor F2 skredfare

Faktoren skredfare (skredfrekvens x skredbreidde) er sjølv bakgrunnen for behovet for skredsikring, og denne gir også ein maksimal verdi på 2,0. I den nasjonale modellen kan F2 skredfarefaktor (og dermed skredaktiviteten) vera låg, medan skredpunkta får høg verdi på andre faktorar, og såleis oppnår ein høg samla skredfaktor. Det vert presisert at for nokre skredpunkt er skredfaktor i kunnskapsgrunnlaget justert noko opp eller ned i forhold til den nasjonale skredfaktoren, basert på vurdering frå geolog.

Fv nr	Namn skredpunkt	F1 Trafikk	F2 Skredfare	F3 Omkjøring	F4 Stengning	F5 Skred- farest.	F6 Na- boskred	Tot skred- faktor	Skredfak- tor-kategori
Fv5641	Svori	0,08	0,07	1,50	0,00	0,00	1,00	2,64	Middels
Fv605	Stølskjelet	0,15	0,09	1,50	0,05	0,00	1,00	2,78	Middels
Fv5600	Ved Valsvikhammaren II	0,05	0,09	1,50	0,05	0,00	1,00	2,68	Middels
Fv5096	Svartaholet	0,12	0,09	1,50	0,00	0,00	0,80	2,51	Middels
Fv550	Bruhaug	0,32	0,11	1,05	0,07	0,00	1,00	2,55	Middels
Fv49	Liaros nord	1,08	0,18	1,05	0,05	0,00	1,00	3,35	Middels
Fv5374	Teigahol (Prærievogna)	0,08	0,51	1,50	0,68	0,00	1,00	3,76	Høy

Tabell 12: Døme på at skredpunkt med forholdsvis låg verdi på F2 skredfare, kan gi forholdsvis høg samla skredfaktor. Med eitt unntak har desse punkta også låg verdi på F1.

Tabellen viser at om ein til dømes får høg verdi på F3 omkjøring (1,5 som maksimal verdi) eller F6 naboskred (1,0 som maksimal verdi), vert det oppnådd ein forholdsvis høg skredfaktor – sjølv med relativt låg skredfarefaktor (F2). I teorien kan eit punkt ha middels / høg skredfaktorverdi, med både låg trafikk og låg skredfare, om dei får høg verdi på eksempelvis omkjøringfaktor og naboskredfaktor.

Faktor F3 omkjøring

Maksimal verdi på denne faktoren er 1,5, som slår inn om omkjøringstida er 8 timar eller det ikkje finst omkjøringsev. Mange aktuelle skredpunkt, 125 av 232 (54%), får full utteljing på denne faktoren. Det er berre 4 av dei aktuelle 232 skredpunkt som har under ein times omkjøringstid.

Om ein samanliknar faktorane F3 omkjøring og F1 trafikkmengde i modellen til Statens vegvesen, kan ei sjå følgjande utslag for dei 232 aktuelle punkta:

- Det er to tilfelle (dei to punkta i Bergen kommune) der trafikkmengde tel meir enn omkjøringstid.
- Det er fem tilfelle der dei tel omlag likt.

Altså gir omkjøringstid større utteljing enn trafikkmengde for 225 skredpunkt (97%) i modellen til Statens vegvesen.

Vegvesenet har ved fastsetjing av omkjøringstida lagt vekt på det skal takast omsyn til trafikk mønsteret, og dersom hovudmengda av trafikken er gjennomgangstrafikk, kan tid til og frå naturlege avkjøringar/kryss nyttast, og ikkje tida heilt fram til skredpunktet eller omkjøringstid frå den eine sida av skredpunktet til den andre.

Faktorane F4 og F5

Faktor F4 stengingsfrekvens (gjennomsnittleg antal gonger per år, uavhenging av varigheit) gir inntil 1,5 i verdi. Nokre få

skredpunkt får høg verdi på denne, tre punkt får verdi større enn 1,0.

Faktor F5 skredfarestenging (antal døgn stengt pr år) gir inntil 1,0 i verdi. Denne slår berre inn om omkjøringstida er over to timar. Berre 9 av dei 232 aktuelle får verdi på denne faktoren.

Merk at dersom vegen forbi eit skredpunkt er stengt ved nokre tilfelle av skred, og ved andre tilfelle på grunn av skredfare, vil dette kunne gi auka utteljing på den nasjonale skredfaktoren i forhold til ein veg som er stengt tilsvarende tal gonger på grunn av skred eller skredfare. Det kan derfor peikast på at F4 og F5 til ein viss grad målar det same to gongar (men at det gjeld få tilfelle).

Faktor F6 Naboskred

Faktoren skal dekke situasjonar der skred har sperra vegen og trafikantar kan komme til å venta i andre nærliggjande skredområde. Denne gjev ein maksimal verdi på 1,0. 111 av 232 skredpunkt får verdi på denne faktoren. I praksis er det ei skjønsmessig vurdering kor nært rasa skal liggja før at denne slår inn. Men som vist til over – om ein får full utteljing på denne så har F6 i dei aller fleste tilfelle ein del større effekt enn faktor F1.

5.3 Vidare bruk av skredfaktormodellen i kunnskapsgrunnlaget

I prinsipp saka for arbeidet med skredsikring 23. september 2020 vart det vist til at skredpunkt med «særskilt høg verdi på kriteria skredfare, trafikkmengde og lokale og regionale konsekvensar av stengt veg», ville bli føreslått prioritert. Prosjektgruppa har derfor fokusert på dei to delfaktorane i Statens vegvesen sin reknemodell for skredpunkt som er

sterkast knytt til trafikk og skredaktivitet

F1: Trafikkmengde

F2: Skredfare

Dei andre faktorane F3 til F6 er tatt omsyn til på den måten at det er berre skredpunkt i høg og middels kategori som vert vurdert, og vil stort sett ha utslag på desse faktorane.

Gjennomgangen over viser at det er utfordrande å prioritere etter Statens vegvesen sin skredfaktor åleine, og at det er vanskeleg å finne ein matematisk modell som kan fungere både på nasjonalt og regionalt nivå. Likevel kan modellen fungere godt som eit utgangspunkt for endra vektning og fokus på dei to delfaktorane F1 (ÅDT) og F2 (skredfare).

F1 ÅDT er delt inn i 6 kategoriar, og gitt verdien 1–6 basert på storleiken på ÅDT. Jo høgare ÅDT, jo høgare poengsum. Gjennomgangen av N200/ «Retningslinjer for risikoaksept-kriterier for skred» frå Vegdirektoratet (jf. kap 3.4) viser ei tilnærming med auka vektlegging av ÅDT.

F2 skredfare er tilsvarende gitt verdien 1–6 basert på skredfarefaktor. Skredfarefaktoren er gjennomgått av geologfaglege ressursar, og frekvens/ type skred/ breidde er justert etter innspel. I dei fleste av tilfella er skredfarefaktoren uendra frå Statens vegvesen sine behovslistar. Deretter er samla resultat (forslag til rekkefølge) kontrollert for å unngå at metoden gir seg utslag i at prosjekt etter geofagleg vurdering tydeleg vert plassert for høgt eller lågt.

F1 ÅDT	Verdi	F2 Skredfarefaktor
000–299	1	0,0–0,30
300–599	2	0,31–0,60
600–899	3	0,61–0,90
900–1199	4	0,91–1,20
1200–1599	5	1,21–1,50
1600–	6	1,51–2,00

Tabell 13: Inndeling i verdi 1–6 basert på ÅDT og skredfarefaktor

Føremålet med 6 kategoriar er å gi ei meir finmaska inndeling som kan gi grunnlag for å skilje mellom prosjekt. Føremålet med fokus på to kategoriar er å reindyrke dei delfaktorane som er mest direkte knytt til skredhendingar.

Vurdering av «lokale og regionale konsekvensar av stengt veg» er vanskeleg å talfesta for alle skredpunkt. Det kan leggjast til grunn at trafikkmengda (ÅDT) delvis reflekterer dette. Dette underbyggjer ÅDT som ein faktor som vil verta vektlagt i fagleg tilråding til prioritering.

5.4 Fagleg tilråding til prioriteringsrekkefølge

Ut frå prosjektgruppa sitt arbeid, er det desse punkta som får samla vekt 8 og over, basert på verdi 1 – 6 på dei to faktorane over (jf. tabell 13). Sorteringa etter vekttalet er skredfaktoren. Prosjektgruppa vil tilrå at desse punkta vert sett i gang planlegging på, om det ikkje alt er i gang. Liste for alle 232 punkt ligg i vedlegg.

Veg	Kom.namn	Skredpunkt	ÅDT	Skredfaktor just.	Skredfaktor-kategori	Kostnad prosjektark 2020-kr	Vekt F1 (ÅDT)	Vekt F2 (Skredfare)	Sum vekt F1 og F2	Prioritet Vestland
Fv49	Kvam	Snauhaugtunnelen - Hansagjetunnelen	2050	5,32	Høy	2 200	6	6	12	1
Fv49	Kvam	Tokagjeltunnelen - Fossagjeltunnelen	2050	5,28	Høy	-	6	6	12	2
Fv49	Samnanger	Storebekken	2600	3,92	Høy	22	6	5	11	3
Fv5300	Bergen	Randen	2800	2,77	Middels	16	6	5	11	4

Veg	Kom.namn	Skredpunkt	ÅDT	Skredfaktor just.	Skredfaktor-kategori	Kostnad prosjektark 2020-kr	Vekt F1 (ÅDT)	Vekt F2 (Skredfare)	Sum vekt F1 og F2	Prioritet Vestland
Fv5300	Bergen	Salhus/Klauvaneset	1700	2,33	Nytt	20	6	5	11	5
Fv53	Årdal	Vest for Finnsåstunnelen	950	4,73	Høy	22	4	6	10	6
Fv79	Kvam	Steinstøberget I	900	3,55	Høy	462	4	6	10	7
Fv55	Sogndal	Kjenesskreda og Hølenkreda	600	4,73	Høy	700	3	6	9	8
Fv49	Kvinnherad	Mjøstølneset - Bergsfjelltunnelen sør	650	4,09	Høy	-	3	6	9	9
Fv49	Kvinnherad	Bergsfjelltunnelen nord - Kjøllebukta	650	4,09	Høy	743	3	6	9	10
Fv614	Bremanger	Magnhildskaret	650	3,64	Høy	14	3	6	9	11
Fv49	Samnanger	Frølandsuren	2700	3,39	Middels	11	6	3	9	12
Fv550	Ullensvang	Eitremstunnelen nord	1000	3,27	Middels	1	4	5	9	13
Fv60	Stryn	Tyvaneset - Lovik	2200	3,08	Middels	4	6	3	9	14
Fv55	Luster	Røneidsberget	2450	3,05	Middels	25	6	3	9	15
Fv550	Ullensvang	Eitremstunnelen sør	1000	2,75	Middels	6	4	5	9	16
Fv49	Kvam	Vangdalsberget	1900	2,55	Middels	12	6	3	9	17
Fv5724	Stryn	Heimefonna	300	5,84	Høy	101	2	6	8	18
Fv609	Askvoll	Heilevang	400	4,61	Høy	650	2	6	8	19
Fv5653	Høyanger	Trangane	300	4,18	Høy	18	2	6	8	20
Fv569	Vaksdal	Vikaberget	400	3,90	Høy	180	2	6	8	21
Fv53	Årdal	Rausdaltunnelen	300	3,87	Høy	3	2	6	8	22
Fv79	Kvam	Kjepsohøgda	680	3,86	Høg	20	3	5	8	23
Fv53	Årdal	Tyttebærholten	950	3,68	Høy	336	4	4	8	24
Fv79	Voss	Kvanndal øst	935	3,61	Høy	520	4	4	8	25
Fv53	Årdal	Eldegardsberget	2400	3,57	Høy	9	6	2	8	26
Fv576	Kvam	Teigland	650	3,48	Middels	3	3	5	8	27
Fv79	Kvam	Kjepso	680	3,40	Middels	7	3	5	8	28
Fv49	Samnanger	Liaros	2700	3,09	Middels	33	6	2	8	29
Fv53	Årdal	Ljotelitunnelen II	300	3,03	Middels	11	2	6	8	30
Fv49	Kvinnherad	Osplundgjelet	1300	2,93	Middels	1	5	3	8	31
Fv53	Årdal	Rausdal II Tunnel	300	2,83	Middels	0	2	6	8	32
Fv55	Luster	Røneidstunnelen sør	2450	2,72	Middels	2	6	2	8	33
Fv5418	Osterøy	Tveit Øst	500	2,57	Middels	8	2	6	8	34
Fv49	Samnanger	Storli	2600	2,55	Middels	2	6	2	8	35
Fv552	Bjørnafjorden	Hatvik ferjekai	1000	2,50	Nytt	10	4	4	8	36

Tabell 14: Fagleg tilråding prioriteringsrekkefølge for utbetring av skredpunkt

Når det gjeld kostnadsestimat, så manglar det framleis på nokre punkt. For tunnelprosjekt som sikrar fleire punkt, er full tunellkostnad lagt på eit punkt, og det/dei andre står i null. Dette er gjort å behalda namna på skredpunkta slik dei ligg i listene, og delvis er kjent frå før.

For fullstendig forslag til prioriteringsliste vert det vist til vedlagde Excel-rekneark, arkfane «Vekt 1-6».

Sjå liste som samsvarar med Statens vegvesen si liste frå desember 2019 (Sogn og Fjordane og Hordaland samla) som vedlagde Excel-rekneark, arkfane «NVDB-liste».

5.5 Gjennomføringsevne

Styring av skredsikringsprosjekta krev ein viss andel av byggherreorganisasjonen. Derfor må ein i tillegg til prioriteringskriteria sjå på geografisk fordeling av prosjekta slik at dei er gjennomførbare. Volum og kompleksitet for dei prioriterte prosjekta må hengja saman med tilgjengelege interne ressursar i Vestland fylkeskommune sin byggherreorganisasjon.

Marknadssituasjonen kan i stor grad påverke kostnaden på prosjekta. For tida (2021) er det stor gjennomføringsevne blant entreprenørar og skredsikringsprosjekta er attraktive. Dette kan vere gunstig kostnadsmessig. Marknaden kan like fullt endre seg og bli meir pressa, dette vil ein sjå att i tilbodsprisane.

Vedlegg A: Ulike skredtypar

A1 Steinsprang, steinskred, fjellskred

Blokker og stein med eit volum under 100 m³ som losnar i eit bratt sideterreng er definert som steinsprang. Skredhendingar med volum mellom 100–100 000 m³ kallast steinskred. Dei aller største, og svært sjeldne, kallast fjellskred (>100 000 m³). Bergart, lagdeling og oppsprekking påverkar stabiliteten i fjellet. Frost- og rotsprenging jekkar gradvis ut blokker og stein. Utløysande faktorar er ofte mildver i etterkant av frostperiodar eller i samband med kraftig regnver.

Fv 5374. Steinsprang som har drege med seg jordmassar og tre i Osa i november 2020.

A2 Flaumskred

Flaumskred er ein type lausmasseskred som er vanlige i gjel og bekkeløp. Desse skreda består av stein, jord og vatn som går. Desse skreda er vêravhengige og vert utløyst ved intenst regnver og eventuelt ved tilførsel av smeltevatn. I nokre tilfelle kan slike skred komme som følge av tidlegare skred som har demt opp bekkar eller elvar i terrenget, og der demningen til slutt brest. Flaumskred kan gå gjennom heile året.

Fv 5406 ved Kallestad bru i februar 2010.

A3 Jordskred (og leirskred)

Jordskred er ein type lausmasseskred som går i sidebratte skråningar. Naturlege utløyste jordskred går på grunn av

regn og snøsmelting. Grunnforhold og poretrykk er avgjerande. Menneskelege inngrep kan i nokre tilfelle vere ein medverkande faktor for å utløyse slike skred. Graving, flathogst og endra drenering er eksempel på slike inngrep. Område med fare for jordskred kan vere vanskeleg å lokalisere på forhånd. I tilfelle der bekkar tek nye løp, enten på grunn av stor vassføring eller oppdemming i bekkeløpet kan jordskred førekomme på stader ein i utgangspunktet kanskje ikkje hadde forventa skred. Dei er med andre ord ubereknelege og kan ha eit stort skadepotensiale.

Leirskred (kvikkleire) går under marin grense. Det vil seie grensa som avspeglar øvre havnivå i istidas slutfase. Marin grense er på det meste rundt 130 moh i indre strøk av fylket, mens den ved kysten er nokre titals meter. Leirskred er sjeldne i fylket, men det er fleire lokalt ustabile område der det har vore slike skred.

Fv 550 Eikhamrane nord, vestsida av Sørfjorden, 26 desember 2011

A4 Snø- og sørpeskred

Snø- og sørpeskred førekjem i bratte i ravinar (gjel) og i dalsider. Vêrforholda gjennom vinteren som temperatur, nedbørsmengder og vindretning er avgjerande for kor høg skredfaren blir. Til dømes gir stort snøfall i kombinasjon med vind auka risiko for snøskred. Sørpeskreda går når snøen er så metta av vatn at den nærmast er flytande. Desse skreda går naturleg nok om vinteren og om våren.

Fv 500 Kovagjelet, Sunndal, Kvinnherad, januar 2015

A5 Nedfall av is

Desse nedfalla går ved mildvêr etter frost. Bakgrunnen er vatn i terrenget som fører til iskjøving, det vil seie oppbygging av is. Størst problem er dette i bergskjeringar og i naturlege bergskrentar nær vegen.

Nedfall av is er eit problem på mange fylkesvegar.

Vedlegg B:

Ulike former for skredsikring

B1 Reinsk og sikring i terrenget

Reinsk og sikring av lause blokker i terrenget blir utført for å hindre steinsprang, ofte i etterkant av akutte skredhendingar eller i forkant av anna skredsikring, som til dømes oppsett av fanggjerdar. Reinsk av lause blokker kan ha god effekt på kort sikt, men må ofte utførast på ny etter nokre år. I tillegg til reinsk vert det ofte sikra med boltar og nett. Sikringa kan vere effektiv, men den er svært ressurskrevjande og tek tid. Dette er arbeid utført av reinskjelag som arbeider i tau, og med ein betydeleg risiko for arbeidarane som utfører jobben.

E 16. Fjellreinsk utført i frå tau ved Langhelle.

Fv 79. Bildet viser eit fanggerde som stoppa eit steinsprang i Granvin i 2019.

Bildet viser eit fanggerde som vart øydelagt av eit stort skred på E 39 ved Drægebøvatn i 2016.

B2 Fanggjerdar

Fanggjerdar er sikringsnett som skal fange opp steinsprang. Dei siste åra er det også utvikla fanggjerdar som skal fange opp grunne jordskred og mindre snøskred. Desse vert montert langs vegen eller oppe i terrenget. Svært ofte må dette kombinerast med reinsk og sikring i terrenget. Fanggjerdar finst i mange størrelsar og variantar. Kraftige gjerdar har kapasitet til å fange opp steinsprang med volum på fleire kubikkmeter. Dette er ikkje ei absolutt sikring, men ein kan rekne 70-90% sikringseffekt. Stein kan i nokre tilfelle sprette over, kome på sidene, eller steinspranga kan vere såpass store at gjerdar vert øydelagt. Fanggjerdar krev jamleg vedlikehald og reperasjonar, og sjølv etableringa medfører ofte ein relativt stor risiko for arbeidarane som utfører jobben.

Ved nybygging av veg bør ein derimot, så langt det er råd, unngå fanggjerdar til anna bruk enn som arbeidssikring. Fanggjerdar skal ikkje erstatte portalar ved nybygging av veg, men kan eventuelt brukast i ein overgang mot terrenget utanfor portalen.

B3 Vollar, magasin, bremsekjegler

Vollar vert bygd for å lede eller stogge snøskred, flaumskred og steinsprang. Ledevollar er meint å styre skredmassar til trygge område, til dømes over eit overbygg eller til eit magasin parallelt med vegen. Bygging av leddevollar er ofte krevjande arbeid i bratt terreng. Vollar som vert bygd for å stoppe skred, fangvollar, krev mykje plass, men kan vere effektive med riktig dimensjonering. Bremsekjegler er oppbygging av haugar i terrenget som skal bremse opp snøskred. Kjegler kan vere effektive, men er plasskrevjande. Topografi er avgjerande for alle desse tiltaka.

Fv 5641. Bygging av skredvoll ved Veitastrondsvegen.

B4 Bruer og kulvertar

Bruer og kulvertar kan byggjast som sikring mot snøskred, sørpeskred og flomskred. Desse kan vere effektive ved riktig dimensjonering. Prinsippet er at lysopninga under bruer og kulvertar er så stor at skred kan passere under vegen utan at skredmassar kjem i vegen. I tillegg er plastring i elveløp rundt bru nødvendig.

B5 Magasin

Magasin blir brukt for å stoppe mindre snø-, sørpe- og flaumskred. Tiltak vert kombinert med kulvertar eller stikkrenner, og i nokre tilfelle vert det etablert ein fangvoll eller betongmur mellom magasin og vegbane som supplerande skredsikring.

Fv 5623 magasin

B6 Støtteforbyggingar og gjerde i losneområdet

Dette er fysiske barrierar som skal hindre at snøskred skal losne. Monteringsarbeida vert utført av mannskap i tau og føregår høgt oppe i fjellsida. Arbeidet er tid- og resurskrevjande. Dette er eit risikofyllt arbeid som ofte krev ein reinsk på forhånd. Tiltaket er ofte effektivt.

Fv 5398 ved Gullbrå. Støtteforbyggingar i losneområde for snøskred montert i 2020.

B7 Overvaking- og varslingsanlegg

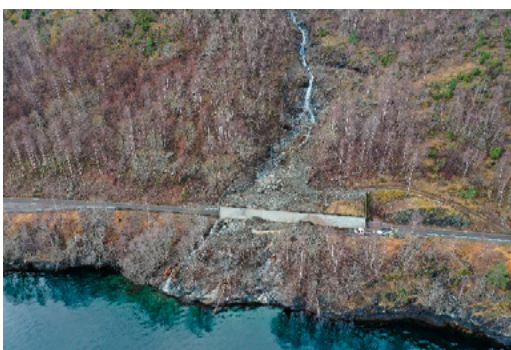
I slike anlegg (geofon/radar) følgjer ein med på bevegelsar i terrenget slik at ein kan stenge vegen før skred når vegen. Eit eksempel kan vere varslingsssystem med bommar som går ned før snø- eller flaumskred kjem i vegbana. Dette kan vurderast der anna sikring ikkje let seg gjennomføre, til dømes i område der bratt sideterreng ikkje tillèt terrengtiltak (vollar) eller der fanggjerdje ikkje gjev tilstrekkeleg sikringseffekt. Slike anlegg krev kontinuerleg oppfølging og må ha årlege løyvingar for drift og vedlikehald.

Radar som detekterer snøskred koplatt opp mot bommar langs vegen. Drifting av slike system krev tett oppfølging og årlege ressursar.

B8 Overbygg

Overbygg er konstruksjonar som vert bygd for å føre skred over vegen. Desse er oftast bygde for å sikre mot snøskred. På oppsida av overbygget (støytsida) vert det fylt tilbake massar og ein får ein jamn overgang til terrenget slik at skred skal kunne passere over. Tiltaket blir i nokre tilfelle kombinert med ledevollar, som styrer skredmassane mot overbygget. Dette kan redusere lengda på overbygget, og gje ein lågare pris.

Fv 5602. Overbygg Inste Yarva.

B9 Tunnelportalar

Tunnelmunningar er ofte skredutsette og det vert derfor bygd betongkonstruksjonar tett opp mot berget. Desse kan dimensjonast for å tåle store belastningar. I Vestland fylke er svært mange tunnelar og dermed tunnelportalar. Portalane av eldre årgang er ofte altfor korte og for svake. Portalar etter dagens standard er derimot oftast robuste og effektive. Mange stader er det svært krevjande å bygge portal sidan dette ofte inneber full reinsk og gjerne eit fanggjerdje for å sikre arbeidarane som byggjer portalen.

Fv 572. Portal ved Torgilsberg tunellen

Vedlegg C:

Nærare om Statens vegvesen sin prioriteringsmodell - rapport nr 349

SVV sin «Prioriteringsmodell for skredpunkt – rapport nr 349» viser korleis dei einstilte faktorane vert vekta.

<https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmlui/bitstream/handle/11250/2498015/SVV%20rapport%20349%20Prioriteringsmodell%20for%20skredpunkt.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

F1 Trafikkmengde

Statens vegvesen har vekta faktoren slik:

Trafikkmengde	Verdi	Vektet verdi
0	0	0
200	0,5	0,1
500	0,5	0,2
500	1	0,2
4000	8	1,6
10000	9,9	1,98
12000	10	2
>12000	10	2

F2 Skredfare (skredfrekvens * skredbreidde)

Skredfaren er den faren eit ras/skred på dette punktet utgjer for trafikantane, og består av skred-frekvens multiplisert med skred-breidde for seks ulike skredtypar (snøskred – sørpeskred – jordskred/lausmasseskred – fjellskred/steinsprang – isnedfall – flaumskred).

Summen av desse vert vurdert etter følgjande tabell:

Skredfrekvens * skredbreidde	Verdi	Vektet verdi
0	0	0
9	2	0,4
49	4	0,8
99	6	1,2
299	9	1,8
4999	9,9	1,98
500	10	2
>500	10	2

Skredbreidde er gjennomsnittleg lengde av vegen som skredmassane fordeler seg over. Alle typar skred vert registrert med ei minstebreidde på 20 meter.

Skredfrekvens er gjennomsnittleg tal på skred pr år på skredpunktet. Grunnlag for frekvens er gjennomsnitt antal skredhendingar over 30 år (evt kan dei siste 4 år vektast høgare). Dette gjeld innrapporterte skred i NVDB (vegdatatabasen)/vegloggen mv, og det er sannsynlegvis ei underrapportering.

F3 Omkøyning

Ei omkøyningstid på 8 timar, og ingen omkøyingsveg, gir full utteljing faktoren på 1,5.

Frå kva punkt ein skal rekna omkøyningstida, kan vera komplisert, men det står mellom anna «.....ved vurdering av omkøyningstiden skal det tas hensyn til trafikkmønsteret, og dersom hovedmengden av trafikken er gjennomgangstrafikk, kan tid til og fra naturlige avkjøringer/kryss benyttes, og ikke tiden helt frem til skredpunktet».

Vektinga blir foretatt slik:

Omkjøringstid	Verdi	Vektet Verdi
Under 1 min	0	0
Inntil 5 min	0,3	0,05
Inntil 15 min	1	0,15
Inntil 30 min	2	0,3
Inntil 45 min	3,5	0,53
Inntil 60 min	5	0,75
Inntil 75 min	5,5	0,83
Inntil 90 min	6	0,9
Inntil 2 t	7	1,05
Inntil 3 t	7,3	1,1
Inntil 4 t	7,7	1,16
Inntil 5 t	8	1,2
Inntil 6 t	8,5	1,28
Inntil 7 t	9	1,35
Inntil 8 t	10	1,5
Over 8 t eller ingen omkjøringsmulighet	10	1,5

F4 Stengingsfrekvens

Faktoren omfattar gjennomsnitt antal skredrelaterte stengingar i løpet av et år, men tar ikkje omsyn til kor lenge vegen er stengt. Kjelde for antal stengingar er NVDB (vegdatatabasen), vegloggen, og kan supplerast med informasjon frå entreprenør/byggherre.

Stengingsfrekvens (antall ganger)	Verdi	Vektet verdi
0	0	0
1	3	0,45
3	5	0,75
6	7	1,05
10	10	1,5
>10	10	1,5

F5 Skredfarestenging

Faktoren tar utgangspunkt i antal døgn vegen er stengt på grunn av skredfare per år. Faktoren gjeld berre ved omkjøringstid over 2 timar og stenging over 1 døgn. Kjelder er innrapportering fra entreprenør, vegloggen mv. Vekting er slik:

Stening på grunn av skredfare (antall døgn)	Verdi	Vektet verdi
0	0	0
1	0	0
3	5	0,5
10	8	0,8
14	10	1
>14	10	1

F6 Naboskred

Denne faktoren gjeld når vegen er sperra av ras, og trafikantar vil stå og venta i nærliggjande rasutsett område. Da kan det komma naboskred fra ei eller begge sider av eit skredløp. Dette gjeld spesielt ved snøskred.

Naboskredsituasjon	Verdi	Vektet verdi
Ingen	0	0
To skred, det ene med en vesentlig annen frekvens og liten samtidig (To skred, ulik frekvens)	5	0,5
To skred, med tilnærmet lik frekvens og stor samtidighet (To skred, lik frekvens)	8	0,8
Flere skredløp	10	1

Vedlegg D:

Fullstendig liste over forslag til prioritering

For fullstendig forslag til prioriteringsliste vert det vist til vedlagde Excel-rekneark, arkfane «Vekt 1-6».

[Reknearket kan lastast ned her](#)

Sjå liste som samsvarar med Statens vegvesen si behovsliste frå desember 2019 (Sogn og Fjorande og Hordaland samla) som vedlagde Excel-rekneark, arkfane «NVDB-liste».

The background is a solid teal color. It features several white, wavy, horizontal lines that create a sense of movement and depth. These lines are more densely packed on the right side of the page and become sparser towards the left. The lines vary in length and curvature, giving the overall design a dynamic, organic feel.

vestlandfylke.no

Saksnr: 2019/82-68
Saksbehandlar: Arild Knapskog
Dato: 21.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

RTP for Vestland 2022-2033 - løypemelding

Vedlagt ligg sak frå møte i hovudutval for samferdsel og mobilitet 27.04.2021.

Vedlegg

- 1 Regional transportplan for Vestland 2022 - 2033 - Løypemelding

Saksnr: 2020/36671-33
Saksbehandlar: Eva Margaretha Ørmen
Vinjevoll

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Hovudutval for samferdsel og mobilitet		27.04.2021

Regional transportplan for Vestland 2022 - 2033 - Løypemelding

Forslag til vedtak

1. Hovudutval for samferdsel og mobilitet stør opp under det vidare arbeidet med Regional transportplan slik det er skissert i saksframlegget.

Samandrag

Fylkesdirektør for mobilitet og kollektivtransport legg med dette fram løypemelding for arbeidet med Regional transportplan for Vestland 2022 - 2033. I saka blir det lagt fram mellombelse forslag til delmål for å sette vidare retning i arbeidet. Delmåla skal bygge oppunder hovudmålet om at «Vestland skal ha eit effektiv, trygt og framtidsretta transportsystem som legg til rette for klima- og miljøvenleg mobilitet og berekraftig samfunnsutvikling».

I saka blir enkelttema trekt fram, for å informere om korleis administrasjonen jobbar med utgreiingane som var bestilt gjennom planprogrammet til RTP.

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør

Torill Klinker
seksjonsleiar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I PS 1/2021 vart det lagt fram ei politisk sak i fylkesutvalet der framdrifta til RTP vart gjort greie for. I saka står det at ny løypemelding med delmål skal leggjast fram før planen blir sendt på høyring.

Vedtakskompetanse

Hovudutval for samferdsel og mobilitet skal særskild arbeide med utforming av mål for verksemda og prioritering for tenestetilbodet. Vedtaket er eit prosessvedtak i planarbeidet, og endeleg handsaming av planen ligg til Fylkestinget.

Vurderingar og verknader

Økonomi:

RTP skal sikre heilskapleg forvaltning av fylket sine ressursar knytt til samferdsel og mobilitet. Planen synleggjer behov og peikar på utfordringar, medan handlingsprogrammet gjer greie for oppfølging av planen.

Klima:

RTP skal sikre heilskapleg forvaltning av fylket sine ressursar knytt til samferdsel og mobilitet. Planen synleggjer behov og peikar på utfordringar, medan handlingsprogrammet gjer greie for oppfølging av planen.

Folkehelse:

RTP skal sikre heilskapleg forvaltning av fylket sine ressursar knytt til samferdsel og mobilitet. Planen synleggjer behov og peikar på utfordringar, medan handlingsprogrammet gjer greie for oppfølging av planen.

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi):

RTP skal sikre heilskapleg forvaltning av fylket sine ressursar knytt til samferdsel og mobilitet. Planen synleggjer behov og peikar på utfordringar, medan handlingsprogrammet gjer greie for oppfølging av planen. Mål og delmål i RTP er med på å bygge opp under måla i utviklingsplanen, og FN sine berekraftsmål.

Konklusjon

Fylkesrådmannen ønskjer i denne saka å legge fram ei løypemelding for arbeidet med regional transportplan. I PS 1/2021 vedtok Fylkesutvalet eit hovudmål og ein vidare framdrift for arbeidet med RTP. Vedtaket har vore eit rettesnor for det vidare arbeidet med planen. Hovudmålet i RTP lyder slik

Vestland skal ha eit effektivt, trygt og framtidsretta transportsystem som legg til rette for klima- og miljøvenleg mobilitet og berekraftig samfunnsutvikling.

Gjennom våren har det blitt lagt fram ei rekke saker som omtalar arbeidet med Regional transportplan. Det er lagt fram eigne løypemeldingar for plantema finansiering og nasjonale ansvarsområde. I tillegg er det lagt fram saker med dei faglege grunnlaga for skredsikring, tunneloppgradering, status på bruer og kaier, og sett retning for arbeidet med strategi for mjuke trafikantar og strategi for berekraftig mobilitet. Fylkespolitikarane har i tillegg fått framlagt rapport om den venta teknologiske utviklinga innan samferdselsfeltet. Samla har desse sakene lagt grunnlaget for arbeidet med delmål.

Under vert det lagt fram forslag til delformuleringar for kvart plantema. Delmåla set retning for arbeidet med plandokumentet, men det kan kome språklege endringar før endeleg plan leggst fram. Det er foreslått til saman 10 delmål, og dei er inndelt etter plantema

Fylkesvegnettet

- Veksten i forfallet på fylkesvegnettet skal stoppast.
- Fylkesvegnettet skal vere opent og trygt å ferdast på.
- Fylkesvegnettet skal planleggast, byggast, driftast og forvaltast på ein miljøvenleg og framtidsretta måte.
- Fylkesvegnettet skal vere sikra og tilpassa framtidige klimaendringar.

Plantema Fylkesvegnettet omhandlar korleis fylkesvegnettet skal forvaltast. Fylkesvegnettet har eit stort forfall, og vedlikehald må difor ha høg prioritet. I tillegg må vi sikre nok midlar til å drifte det på ein forsvarleg måte slik at vegnettet i størst mogleg grad er ope, trygt og tilgjengeleg.

Mobilitet og kollektivtransport

- Vestland skal ha eit velfungerande og berekraftig mobilitetssystem for innbyggjarar og samfunn
- Fleire skal velje å gå, sykle eller nytte kollektivtransport i staden for bil
- Kollektivtenestene skal verte bygd og drifta på ein sosial,- miljømessig,- og økonomisk berekraftig måte

Plantema Mobilitet og kollektivtransport omhandlar sykkel, gange, mikromobilitet, kollektivtransport, drosjenæringa og fly- og flyplassar. Vi skal nytte ulike midlar på ulike plassar for å nå måla, og sikre at alle innbyggjarar har eit minstilbod.

Miljøløftet

- I Bergensområdet skal klimagassutslepp, kø, luftforureining og støy reduserast gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten vert teken med kollektivtransport, sykling og gange

Plantema Miljøløftet omhandlar storbyproblematikk som arealutfordringar, kø, luftforureining og støy. Delmålet er det same som hovudmålet i avtaledokumentet, ofte omtala som nullvekstmålet.

Finansiering

- Vestland skal ha ei økonomisk berekraftig forvaltning av samferdselssektoren som gir størst mogleg samfunnsnytte

Plantema Finansiering omhandlar økonomiske verkemiddel for å få meir infrastruktur for pengane, samt korleis få meir pengar til infrastruktur. Bakgrunnen for plantema og målformuleringa er den krevjande økonomiske situasjonen som fylkeskommunen er i. Tema er mellom anna «Meir veg for pengane», private bidrag til kollektivinfrastruktur, bompengar, vegprising og statlege tilskotsordningar.

Nasjonale ansvarsområde

- Vestland skal ha ein tilpassa standard og tryggleik på riksveg, banenett og på farleier.

Plantema Nasjonale ansvarsområde omtalar dei delane av infrastrukturen og verkemidla som ligg til staten. Målformuleringa inneberer at fylket har eit ansvar for å synleggjere for staten kva behov vi har i Vestland.

I den vidare saksutgreiinga går fylkesdirektøren nærare inn på arbeidet som er gjort for dei ulike plantema sidan førre løypemelding (PS 1/2021).

Plantema: Fylkesvegnettet

Under plantema fylkesvegnettet er det allereie lagt fram ei rekke sakar som skildrar prosessen med dei ulike tema, det gjeld også dei faglege grunnlaga for bru og kai, skredsikring og tunnelsikkerheit som er lagt fram i same møte.

Massehandtering

Det er starta opp arbeid med utgreiing som tek med seg alle utfordringar og moglegeheiter innanfor tema. Det er dialog og samhandling med nasjonale og regionale pågåande prosjekt/prosessar, og Vestland fylkeskommune skal nyttegjere seg av ny kunnskap og “best practice” på området.

Strekningvis utgreiingar

Det vert jobba med å lage strekningvis utgreiingar på desse ni strekningane:

- Kystvegen (fv. 57 Knarvik - Dale + til Møre grense)
- Fv. 55 Skjolden - Sogndal, Dragsvik - Vadheim
- Fv.57 Dale - Storehaug (m/arm til Bringeland)
- Fv. 609 Førde - Askvoll - Dale
- Fv. 615 Sandane - Storebru
- Fv. 48 Gjermundshamn - Tysse
- Fv. 79 Granvin - Norheimsund
- Fv. 49 Odda - Austrepollen - Jondal - Norheimsund - Trengereid
- Fv. 500 Austrepollen - Ranavik

Strekningane er valt ut i samband med utgreiinga om å identifisere viktige vegar for næringslivet. Utgreiingane vil vere viktige i arbeidet med å prioritere ulike prosjekt. Det er ofte gevinst å hente i å tenke heilskapleg kring strekningane og dette arbeidet vil syne behov lags heile strekninga både når det gjeld skredpunkt, tunnelar og tilbod for mjuke trafikantar. På seinare tidspunkt vil administrasjonen gjennomføre den same kartlegginga for fleire strekningar.

Plantema: Mobilitet og kollektivtransport

Det er gjennomført ei rekke utgreiingar, og fylkesdirektøren vil i tida framover sjå på korleis vi skal jobbe vidare med plantema, men har trekt fram nokre av dei sentrale punkta i denne utgreiinga.

Strategi for berekraftig mobilitet

Strategi for berekraftig mobilitet har som formål å sette retning for korleis vi skal utvikle et velfungerande og berekraftig mobilitetssystem for innbyggjarar og samfunn i Vestland med:

- god integrasjon mellom alle transportformer
- teknologi som brukast smart til å løyse brukaren sine behov på en effektiv måte
- innkjøp som brukast strategisk for å oppnå berekraftige løysningar

I samband med strategien er det gjennomført utgreiingar for hurtigbåt, skreddarsydde reisetilbod, skuleskyss og fly. Formålet er å sjå alle typar offentleg transport i samanheng. Tenestene skal vere tilpassa marknadsgrunnlaget, og for enkelte transportformer er det viktig med god dialog med kommunar og regionråd for å finne riktig tenestenivå, det gjeld særleg flytilbodet. FOT-ruter med fly er ei ny oppgåve for fylkeskommunen og arbeidet med klargjering til anbudsprosessen må starte opp hausten 2021.

«Blå bybane» er eit omgrep som rommar mange ulike konsept og idear om korleis ein kan få til gode transportløysingar på sjø. Utviklinga av teknologiske moglegheiter for nye båtkonsept, for løysingar for nullutslepp og kostnadene ved dette er i rask utvikling. Slike utgreiingar er i stor grad «ferskvare», og vil måtte ta for seg ein konkret geografi. Det er sett som viktig å få fram eit kunnskapsgrunnlag til RTP som kan stå seg noko over tid, og gje grunnlag for at fylkeskommunen kan peike ut kursen og prioriteringar på dette området. Det er difor gjennomført ei kartlegging av ulike konsept, med føremål å tydeleggjere og sortere i moglegheitene.

Fylkesdirektøren ser det som viktig at tilbodet på sjø utviklast som ein integrert del av det berekraftige mobilitetssystemet, og er knytt til strategi for berekraftig mobilitet. Nokre av utfordringane som det blir peika på i utgreiinga er kostnader ved overgang til ny teknologi og eit relativt svakt kundegrunnlag for båtruter.

Framtidas båtsamband vil ikkje vere drive med fossil energi. Det betyr at nye båtsamband ikkje kan planleggast for bruk av konvensjonell diesel, og at eksisterande samband må få løysingar for null- og lågutslepp etter kvart som dette er teknisk og økonomisk mogleg.

Utvikling av båtsamband må vere knytt til mål om eit betre mobilitetstilbod, men også til byutvikling, betre framkome, utvikling av region og distrikt eller innovasjon og næringsutvikling. I val av løysingar må fylkeskommunen vere bevisste på kva som er vårt oppdrag og rolle som mobilitetsaktør, og legge berekraftsprinsippa til grunn. Fylkeskommunen bør følgje med på utviklinga av innovative konsept og halde dialog med aktuelle innovasjonsmiljø.

Plantema: Miljøløftet

Byutgreiing

Det er gjennomført ei oppdatert byutgreiing som ser på korleis ulike restriktive tiltak kan bidra til måloppnåing av nullvekstmålet innanfor byvekstavtalen sitt avtaleområde. Tiltaka det har blitt sett på er arealtiltak, vegprising og parkeringsrestriksjonar. Resultata er i stor grad samsvarande med

tidlegare resultat, men lågare forventa befolkningsvekst gjer det noko lettare å nå målet. For at det skal vere attraktivt å sette frå seg bilen er det i tillegg viktig at vi bygger opp gode alternativ for berekraftig mobilitet.

Innfartsparkering

Gjennom Miljøløftet er det sett ned ei arbeidsgruppe som skal utarbeide nye retningslinjer for innfartsparkering. Arbeidsgruppa skal mellom anna gjera strategiske vurderingar av behov for eksisterande og eventuelt nye innfartsparkeringsanlegg, lokalisering innanfor avtaleområdet, og retningslinjer for brukarbetaling.

Korona har utfordra nullvekstmålet

Stengde skular, mykje bruk av heimekontor og redusert behov for fritidsreiser endra transportbehova i heile samfunnet, og 2020 var eit kriseår for kollektivsektoren. Vi har fått gjennomført ei undersøking som syner at passasjertala vil auke gradvis i åra framover, men at dei vil stabilisera seg om lag 10% under 2019-tala. Undersøkinga syner også at bustadpreferansane våre er i endring, og at korona i nokon grad har utfordra visjonen om det gode livet i den tette byen. Fleire ynskjer no å bu meir romsleg, lenger frå sentrum. Desse trendane vil over tid kunne påverke areal- og transportbehova i byområda, og såleis utfordre nullvekstmålet.

Plantema: Finansiering

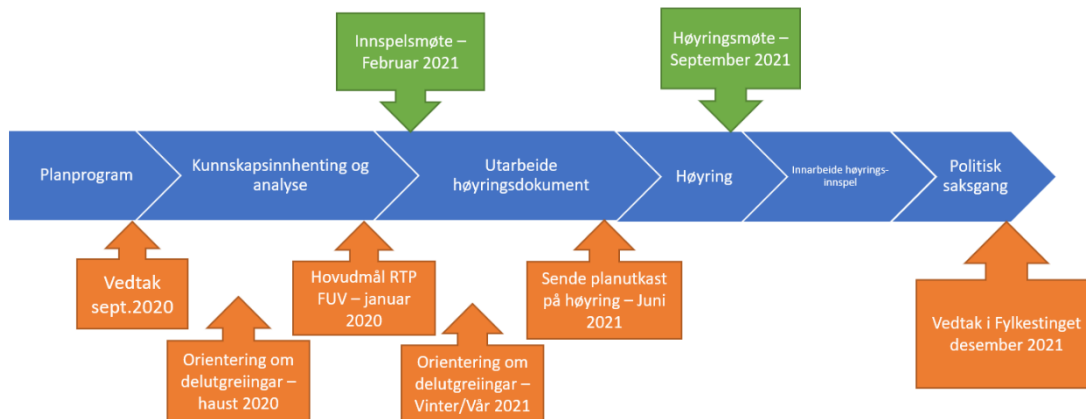
Innanfor plantema finansiering er det jobba mykje med innretninga på korleis vi skal finansiere gode tiltak og korleis vi kan inngå avtalar for å legge til rette for gode samarbeid. I RS 38/2021 vart det lagt fram ei eiga løypemelding for arbeidet med plantemaet.

Plantema: Nasjonale ansvarsområde

Stortingsmelding om NTP 2022-2033 vart lagt fram fredag 19.mars, og skal handsamast i Stortinget i juni. I RS 35/2021 vart det lagt fram eiga løypemelding om plantema Nasjonale ansvarsområde. Omtalen i plantemaet vil bli justert ut i frå innhaldet i stortingsmeldinga.

Vidare framdrift

Framdriftsplanen for arbeidet med RTP er skissert i figuren under. Neste steg er at fylkesdirektøren ferdigstiller eit høyringsutkast som vil kome til politisk handsaming i mai (SAMO) og juni (FUV).

Saksnr: 2019/82-69
Saksbehandlar Arild Knapskog
Dato: 30.04.2021

Til: Vestland ungdomsutval

Frå: Fylkesrådmannen

Prognoseinntaket og konsekvensar for nærskuleområdet i Stor-Bergen

Vedlagt ligg politisk sak som har vore til behandling i hovudutval for opplæring og kompetanse, og skal vidare behandlast i fylkesutvalet og fylkestinget.

Vedlegg

- 1 Prognoseinntaket - konsekvensar for nærskuleområdet Stor-Bergen

Saksnr: 2020/70893-90
Saksbehandlar: Susan Husabø,

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		22.04.2021
Hovudutval for opplæring og kompetanse		27.04.2021
Fylkesutvalet		11.05.2021
Fylkestinget		16.06.2021

Prognoseinntaket - konsekvensar for nærskuleområdet Stor-Bergen

Forslag til innstilling

1. Hovedutval for opplæring og kompetanse løyver for 2021 kr. 4.095.000 til oppretting av inntil seks klassar vg1 bygg- og anleggsteknikk og vg1 teknologi og industrifag i Stor-Bergen. Det vert lagt til grunn at løyvinga vert dekkja innanfor avdelinga sitt budsjett.
2. Løyvinga vil ha konsekvens for 2022 med kr. 4.905.000. Inndekning av dette vil bli handsama i budsjett 2022.

Samandrag

Auka søking til vg1 yrkesfag over tid har ført til mangel på skuleplassar på vg1 yrkesfag i Stor-Bergen over tid. Med 44 fleire primærsøkarar til eit vg1 yrkesfag i Stor-Bergen for skuleåret 2021/22 har det ikkje vore mogeleg å dekke behovet innafor tilgjengeleg klassekapasitet. I tillegg har den store auken i søking til vg1 skuleåret 2020/21, gitt utslag i større søking til vg2 til inneverande skuleår.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bjørn Lyngedal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Prognoseinntaket - konsekvensar for nærskuleområdet Stor Bergen

Fylkesrådmannen viser til sak om justering av opplæringstilbodet skuleåret 2021/22 (saksnummer er ikkje klart ved skrivning av denne saka). Mangelen på skuleplassar på vg1 yrkesfag i Stor-Bergen skuldast to faktorar:

- Fordeling av alle søkarane på sine nærskuleområde
- Auka søking til dei yrkesfaglege utdanningsprogramma

Søking til vg1 etter nærskuleprinsippet har, i lag med auka søking til dei yrkesfaglege utdanningsprogramma, synleggjort underkapasiteten på skuleplassar i nærskuleområde 3, Stor-Bergen. Søkarane til vg1 i dette nærskuleområde utgjør 60 % av det samla søkartalet i Vestland fylkeskommune, men 56 % av plassane. Ser ein på yrkesfag aleine, har Stor-Bergen 54 % av søkarane og 50 % av plassane.

Større søking til yrkesfag har føregått over fleire år, men har i mindre grad blitt fanga opp med fritt skuleval enn no med nærskulemodell. Fylkesrådmannen gjorde i saka om lokal inntaksforskrift merksam på underdekning av skuleplassar i yrkesfag i Bergen,

Skule- og tilbodsstrukturen i stor-Bergen er historisk sett bygd opp og dimensjonert med eksisterande mobilitet som grunnlag. Kapasiteten i Bergen må difor sjåast i samheng med omlandskommunar. Det er isolert sett eit underskot på elevplassar på yrkesfag i Bergen kommune, som blir kompensert med plassar i omkringliggende kommunar. Tilsvarende er det stor overkapasitet på vg2 og vg3 studiespesialisering i Bergen.

Inntaksområdet Stor Bergen utgjør i dag:

Nærskuleområde: **3** Stor-Bergen

Kommunar	Vidaregåande skular i nærskuleområde
Askøy	Amalie Skram, Arna,
Austevoll	Bergen Katedralskule, Lakesvåg og
Bergen	Bergen maritime, Fyllingsdalen,
Bjørnafjorden	Nordahl Grieg, Langhaugen,
Osterøy	Olsvikåsen, Sandsli, Slåtthaug, Stend,
Øygarden	Tertnes, Årstad, Åsane, Askøy, Sotra,
	Osterøy, Austevoll, Os, Os gymnas,
	Fusa

Søkarar frå Bergen kommune får nærskulepoeng også til Knarvik vgs.

Til skuleåret 2019/20 var det 2070 primærsøkarar til yrkesfag til det som no er nærskuleområde Stor-Bergen. Til skuleåret 2020/21 var det 2257 primærsøkarar, dvs. ein auke på 187 søkarar. I fylkesrådmannen sitt framlegg til justering blei kapasiteten auka med 6 klasser, dvs. om lag 90 plassar.

Med 44 fleire primærsøkarar til eit vg1 yrkesfag i Stor-Bergen for skuleåret 2021/22 har det ikkje vore mogeleg å dekke behovet innafor tilgjengeleg klassekapasitet. I tillegg har den store auken i søking til vg1 skuleåret 2020/21, gitt utslag i større søking til vg2 til inneverande skuleår.

Tabellen under viser utvikling i tal plassar og søking for dei tre store utdanningsprogramma bygg- og anleggsteknikk, teknologi- og industrifag og elektro og datateknologi som samla har underkapasitet. Oppsummert har søkinga auka gjennom fleire år medan plasstalet i all hovudsak har vore uendra.

Stor-Bergen, vg1, ungdomsrett, ordinære klassar					
Utdanningsprogram	Plasstal ved første inntak i juli kvart år				Plasstal i fylkesdirektøren si tilråding
	2017	2018	2019	2020	2021
Teknologi og industrifag	361	404	400	382	404
Bygg- og anleggsteknikk	283	281	271	286	300
Elektro og datateknologi	312	270	255	270	255
SUM	956	955	926	938	959
Stor-Bergen, vg1 ungdomsrett, søkerar til ordinære klassar					
Utdanningsprogram	Primærsøkarar med ungdomsrett per 3.mars				
	2017	2018	2019	2020	2021
Teknologi og industrifag	306	311	437	424	441
Bygg- og anleggsteknikk	288	264	249	253	276
Elektro og datateknologi	401	386	331	385	358
SUM	995	961	1017	1062	1075

Fylkesrådmannen har justert opplæringstilbudet gjennom å endre klassestrukturen på ulikt vis for å finne den kombinasjonen som best svarer til søkerane sine ønske. I alt er det produsert 6 prognoseinntak. Fylkesrådmannen har enda opp med å justere opp både vg1 og vg2. Til vg2 yrkesfag gjeld ikkje nærskuleprinsippet, men kapasiteten var for låg i det utlyste tilbudet, noko som betyr at det ikkje var tilstrekkeleg med plassar totalt sett.

Kapasiteten på vg1 yrkesfag i nærskuleområdet er i tilrådinga i sak om justering av opplæringstilbudet skuleåret 2021/22 auka med 5 klassar, om lag 75 plassar. Alle dei 75 plassane blir utnytta, men gjer seg i stor grad gjeldande med at søkerar som er tatt inn på eit lågare ønske i prognoseinntaket får plass på eit høgare tilbud. Dette er komplisert å sjå føre seg, men skuldast den dominoeffekten endringar i føresetnadane for inntak fører med seg.

Alle endringar i klassestrukturen utløyser dominoeffekt som er vanskeleg å sjå føre seg. Utgangspunktet for skuleåret 2021/22 er 4754 søkerar med ungdomsrett til skulane i nærskuleområde Stor-Bergen. Alle desse må søke tre ulike utdanningsprogram, og kan søke inntil seks skular per utdanningsprogram. Ved ei kvar endring i klasse- og plasstal (auke eller reduksjon) som vert lagt inn som grunnlag for nye prognoseinntak, vil nokre søkerar «rykke opp» på søknaden sin, medan andre «rykker ned».

Fylkesrådmannen har forsøkt å tilpasse tilbudsstrukturen etter søkinga 1. mars. Etter prognoseinntaket som ligg til grunn for justeringssaka, er det framleis 289 søkerar med ungdomsrett til vg1 yrkesfag ved skulane i Stor-Bergen som so langt ikkje har fått plass.

Erfaringane frå tidlegare inntak er at ein god del søkerar takkar nei til tilbudet dei får i inntaksperioden. Kor mange som vil takke nei til plass for skuleåret 2021/22 er usikkert. Fylkesrådmannen har brukt erfaringstal for skuleåret 2020/21 over kor mange som takka nei til tilbudet som grunnlag for å estimere tal plassar det kan vere behov for. Tabellen viser kor mange klassar det vil vere behov for som ikkje er innanfor tilgjengeleg klassekapasitet.

Utd.prog.	Plasser	Klasser	Ledige plasser	Tatt inn	Utan tilbod etter 6.prognose-inntak	Tal "svart nei" til plass skuleåret 20/21	Estimert "utan tilbod" på grunnlag av "svart nei" 20/21	Estimert behov klassetal	Merknad
Bygg- og anleggsteknikk	300	20,0	0	300	45	19	26	3	Kan gi tilbod til søkerar både til bygg- og anleggsteknikk og elektro og datateknologi
Elektro og datateknologi	255	17,0	0	255	39	11	28		Bør ikkje auke på elektro og datateknologi, bransjen tydeleg på eksisterande overkapasitet i Stor-Bergen, bør gje tilbod i bygg- og anleggsteknikk og teknologi og industrifag.
Frisør, blomst, int, eksp. des	60	4,0	0	60	20	7	13		
Helse- og oppvekstfag	641	42,5	9	632	41	57	0		
Håndverk, design, produksj	15	1,0	0	15	4	1	3		
IT og medieproduksjon	45	3,0	0	45	25	2	23		
Naturbruk	137	8,5	0	137	20	9	11		
Restaurant- og matfag	102	7,0	0	102	6	10	0		
Salg, service og reiseliv	167	11,0	0	167	17	27	0		
Teknologi- og industrifag	404	26,5	9	395	72	28	44	3	Kan gi tilbod til søkerar både til teknologi og industrifag og elektro og datateknologi
Sum yrkesfag	2126	140,5	18	2108	289	171	118	6	

Estimatet syner at det vil vere om lag 120 søkarar utan tilbod om plass, med flest til teknologi og industrifag og elektro og datateknologi. Opplæringskontoret for elektrofag er svært tydelege på at det ikkje er rom for å auke opp kapasiteten, og då særleg ikkje på vg2 elenergi og ekom. Både opplæringskontor og bedrifter innanfor bygg- og anleggsteknikk og teknologi og industrifag melder om rekrutteringsbehov.

Fylkesrådmannen ulike alternativ for å møte underkapasiteten: Eitt alternativ er å vidaresende søkarane ut av eige nærskuleområde, dvs. tilby søkarane ein plass på ein skule dei ikkje har søkt til. Fylkeskommunen utnyttar då ledige plassar, men erfaringa er også at ein stor del av dei som får tilbod som fører til lengre reiseveg takkar nei til tilbodet dei får. Unnataket er søkarar som i løpet av inntaksprosessen får tilbod ved ein skule som ligg nærare heim. Fylkesrådmannen ser at konsekvensen av dreining i søkarmønsteret frå studieførebuande til yrkesfag er vanskeleg å løyse på kort sikt. Ein stor reduksjon i bruk av vidaresending kan vere vanskeleg å løyse første året i ei tilpassing til nærskulemodell. Dette må løysast over lengre tid.

Til skuleåret 2020/21 var det til vg1 og vg2 totalt sett 224 søkarar som blei vidaresøkt. Av dei 224 var 55 % frå Bergen kommune og 16 % frå Askøy og Øygarden kommunar.

Fylkesrådmannen forstår det slik at basert på nærskuleprinsippet er vidaresøking ut av eige nærskulerområde ikkje eit ønskeleg grep. På den andre sida er det og har vore naudsynt å vidaresende for å utnytte kapasiteten i skule- og tilbodsstrukturen, og for å gi søkarane eit tilbod på eitt av tre søkte utdanningsprogram.

Å tilpasse tilbodsstrukturen etter ei dreining i søkarmønster fleire år på rad frå studieførebuande til yrkesfaglege utdanningsprogram er krevjande, både med tanke på kapasitet i skulebygga og dei økonomiske konsekvensane. Når fylkesrådmannen no tilrår å opprette klassar, er det for å kome i møte noko av dreininga mot yrkesfag og for at færre ungdomar skal bli vidaresøkt.

Fylkesrådmannen meiner det difor vil vere viktig og naudsynt å auke opp kapasiteten i desse utdanningsprogramma for også i kome i møte arbeidslivet sitt behov for kompetanse og arbeidskraft.

Det er kapasitetsutfordringar på yrkesfaglege tilbod i skulane i stor-Bergen. Fylkesrådmannen er i prosess med skular som kan auke opp tilbodet, og må på kort sikt avklare kor det er kapasitet for eventuelle tilbod som blir finansiert gjennom denne saka. Dette vil vere avklara til handsaming i fylkestinget i juni 2021.

Fylkesrådmannen ber hovudutval for opplæring og kompetanse løyve kr. 4.095.000 for 2021til oppretting av inntil seks klassar vg1 bygg- og anleggsteknikk og vg1 teknologi og industrifag i Stor-Bergen. Som i 2020, legg fylkesrådmannen til grunn at avdelinga også vil ha innsparingar som følgje av korona-situasjonen i 2021. Det vert lagt til grunn at løyvinga vert dekkja innanfor avdelinga sitt budsjett.

Vedtakskompetanse

Hovudutvalet har vedtakskompetanse til prioritere innanfor godkjend budsjettramme. Fylkestinget har vedtakskompetanse for kommande budsjettår.

Vurderingar og verknader

Økonomi:

Oppretting av inntil seks klassar vg1 bygg- og anleggsteknikk og vg1 teknologi og industrifag i Stor-Bergen har ein kostnad på kr. 4.095.000 for 2021. Det vert lagt til grunn at løyvinga vert dekkja innanfor avdelinga sitt budsjett. Løyvinga vil ha konsekvens for 2022 med kr. 4.905.000. Inndekning av dette vil bli handsama i budsjett 2022.

Klima:

Ingen effekt.

Folkehelse:

Ein auke i klassetalet i tråd med innstillinga vil gi fleire søkarar tilbod om plass på vg1 og redusere tal vidaresendte søkarar. Det vil gjere at færre elevar må bu heime frå og kan gå på skule i eige inntaksområde.

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi):

Ein auke i klassetalet på bygg- og anleggsteknikk og industri og teknologifag vil tilføre lokalt og regionalt arbeidsliv kompetanse.

Konklusjon

Fylkesrådmannen ber fylkestinget løyve for 2021 kr. 4.095.000 til oppretting av inntil seks klassar vg1 bygg- og anleggsteknikk og vg1 teknologi og industrifag i Stor-Bergen . Det vert lagt til grunn at løyvinga vert dekkja innanfor avdelinga sitt budsjett. Løyvinga vil ha konsekvens for 2022 med kr. 4.905.000. Inndekning av dette vil bli handsama i budsjett 2022.

Politiske saker
PS 11/21 Konstituering av Vestland ungdomsutval

Saksnr: 2019/82-57
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	11/21	10.05.2021

Konstituering av Vestland ungdomsutval

Forslag til vedtak

Vestland ungdomsutval 2021 er konstituert.

Vestland ungdomsutval vedtek slik arbeidsstruktur for VU 2021:

Samandrag

Vestland ungdomsutval vart vald på fylkesting for ungdom 11.04.2021. Det nye VU må difor konstituere seg.

Vestland ungdomsutval må lage ein arbeidsstruktur for korleis VU skal vere organisert og arbeide. Det vil i saka vere presentert eit alternativ, men utvalet står fritt til å velje ei anna løysing.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Kristine Holm Svendsen
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

VU består av ni faste medlemmer og sju varamedlemmer, der dei tre fyrste har møteplikt og dei resterande har møterett. Det vil seie at det minimum vil vere 12 møtande til kvart møte. Dette følgjer direkte frå vedtektene til VU.

Det er fleire måtar utalet kan organiserast på og det er ingen fasit på kvar som er riktig. Administrasjonen tek utgangspunkt i korleis VU var organisert i føregåande år

Døme på ansvarsfordeling

Administrasjonen vil tilrå at faste medlemmer og dei tre fastmøtande varamedlemene er ansvarleg for eit satsingsområde kvar. Basert på det vedtekne planprogrammet på fylkesting for ungdom Vestland 11.04.2021 vil det vere ei god løysing å fordele etter hovudområda skissert der.

Ansvarsfordeling

Leiar og nestleiar:

- Høgste mynde i VU
- Budsjett og rekneskap
- Dynamikken i utvalet
- Delegere ansvar
- Sørgje for framgang i arbeidet
- Møteleiing
- Representasjon
- Saker utanfor eller overordna dei andre områda
- Avgjerd mellom møter som ikkje er av stor økonomisk eller prinsipiell betydning
- Sakliste og agenda
- Kontakt med politisk kontaktperson i Vestland fylkeskommune

Leiar for dei fire områda:

- Kontaktperson på sitt område
- Halde kontakt med utvalslleiar
- Sørgje for at saker, planar og førespurnader innanfor sitt område vert handsama innanfor dei fristar som er satt
- Halde seg oppdatert innanfor sitt område
- Delegere ansvar innanfor sitt område
- Sørgje for at utvalet er informert om det som skjer på området
- Fremje aktuelle saker for politikarar i sitt utval
- Skrive saker til heimesida
- Ha kontakt med medlem og varamedlem på sitt område

Medlemmer og varamedlemmer i utvalet

- Kome førebudd til møta
- Bidra til arbeidet, særleg på eige område
- Halde seg oppdatert på eige område og på ungdomspolitikkk generelt

Det nye planprogrammet for 2021 legg til grunn ein oppdeling på fem områder:

1. Kultur, idrett og integrering
2. Næring, naturressursar og innovasjon
3. Opplæring og kompetanse
4. Samferdsel og mobilitet
5. Eigen organisasjon

Områda er vald på bakgrunn av dei fire politiske utval i Vestland fylkeskommune. I tillegg til dette er det naudsynt med eit fokus på eigen organisasjon. Eitt av medlemene på kvart satsingsområdet bør vere leiar for sitt område.

Vurderingar og verknader

Økonomi: ikkje relevant

Klima: ikkje relevant

Folkehelse: ikkje relevant

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi): ikkje relevant

Konklusjon

VU bør i sitt konstituerande møte velje ein ansvarsfordeling for den komande perioden.

Saksnr: 2019/82-59
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	12/21	10.05.2021

Evaluering av fylkesting for ungdom Vestland 2021

Forslag til vedtak

Vestland ungdomsutval meiner følgjande om fylkesting for ungdom 2021:

Bra:

Dårleg:

Samandrag

Vestland ungdomsutval vert beden om å gi tilbakemelding på fylkesting for ungdom Vestland 2021. Ei slik evaluering vil vere verdifull å ha med seg i det vidare arbeidet og vil vere nyttig til neste gong det skal arrangerast fylkesting eller nettverkssamling.

Bertil Søfteland
seksjonssjefArild Knapskog
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksnr: 2019/82-58
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	13/21	10.05.2021

Ungdommens planprogram 2021 - korleis arbeide og marknadsføre planprogrammet

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan tilråding.

Samandrag

Fylkesting for ungdom 2021 vedtok «ungdommens planprogram 2021» 11.04.2021. Vestland ungdomsutval må no ta stilling til korleis ein ynskjer å organisere arbeidet med politikken fylkesting for ungdom har vedteke.

Bertil Søfteland
seksjonssjef

Arild Knapskog
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Fylkesting for ungdom Vestland vedtok «ungdommens planprogram 2021» 11.04.2021. Korleis ynskjer Vestland ungdomsutval å jobbe med og følgje opp dette dokumentet? Korleis ynskjer VU å marknadsføre planprogrammet for administrasjon, politikarar, ungdomsråd og andre?

Nokre alternativ:

- Presentere planprogrammet i dei fire hovudutvala
- Presentere planprogrammet for fylkestinget eller fylkesutvalet
- Presentere planprogrammet for administrasjonen
- Legge ut planprogrammet på Facebook eller andre relevante sosiale medium
- Be om eit møte med fylkesrådmann og/eller fylkesordførar for å leggje fram planprogrammet
- Forsøke å kome i avisa med planprogrammet.

Dette er berre nokre alternativ til korleis VU kan fremje planprogrammet. Utvalet sjølv står fritt til å avgjere korleis ein skal fremje planprogrammet sitt.

Vurderingar og verknader

Økonomi: ikkje relevant

Klima: ikkje relevant

Folkehelse: ikkje relevant

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi): ikkje relevant

Konklusjon

Vestland ungdomsutval må ta stilling til korleis ein ynskjer å arbeide vidare med «ungdommens planprogram 2021». Dette vil vere avgjerande for korleis fylkesting for ungdom skal få kunne gjennomført sin politikk på ein tilfredsstillande måte.

Saksnr: 2019/82-62
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	14/21	10.05.2021

Møteplanen 2021 - justeringar

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan tilråding.

Samandrag

Vestland ungdomsutval vedtok møteplan for 2021 den 11. desember 2020. På fylkesting for ungdom 11. april 2021 vart eit nytt ungdomsutval vald. På sitt konstituerande møte 10. mai ynskjer dei å gå i gjennom møteplanen for å sjå om det ynskjeleg med nokre justeringar.

Vestland ungdomsutval sin møteplan for 2021 ligg vedlagt.

Bertil Søfteland
seksjonssjef

Arild Knapskog
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Møteplan Vestland ungdomsutval
2021

Saksprotokoll i Vestland ungdomsutval - 11.12.2020

Susanne Sørli Slettebakken sette fram slikt tilleggsforslag:

«ettermiddagsmøte 17. februar (F)
Fylkesting for ungdom - 9-11 april»

Avrøysting

Innstillinga med Slettebakken sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Vestland ungdomsutval vedtek det framlagde forslaget til møteplan for året 2021 for utvalet sine møter slik den ligg føre.

fredag 29. januar - møtestad Bergen
onsdag 17. februar - ettermiddagsmøte, video
helgesamling 19.-21. mars - møtestad Skei
mandag 10. mai - videomøte Bergen og Førde/Leikanger
helgesamling 13.-15. august - møtestad Kvalheim Fritid
onsdag 15. september - møtestad Skei
helgesamling 22.-24. oktober - møtestad Bergen
fredag 19. november - møtestad Bergen
laurdag 20.- søndag 21. november - nettverksamling, Bergen

Fylkesting for ungdom (FFU) - 9.-11. april

Saksnr: 2019/82-63
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	15/21	10.05.2021

Planlegging av informasjonsfilm om VU

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan tilråding.

Samandrag

I Vestland ungdomsutval sitt møte 17.02.2021 blei det i PS 3/21 vedteke å lage ein informasjonsfilm om ungdomsutvalet. VU blir bedd om å ta stilling til lengde og innhald i ein slik film, og velje ut kven som skal arbeide vidare med prosjektet.

Bertil Søfteland
seksjonssjef

Arild Knapskog
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er eit ynskje om å lage ein informasjonsfilm om Vestland ungdomsutval. I sak PS 3/21 gjorde VU følgjande vedtak: « *Vestland ungdomsutval ventar på svar frå Hyssingen produksjonsskole. I tillegg til filmen som er ynska å lage i samarbeid med Hyssingen, ynskjer VU å lage ein eigenprodusert video*».

Hyssingen produksjonsskole har svart at dei har kapasitet til å ta på seg eit slikt type oppdrag i løpet av haustsemesteret i år, og ynskjer meir informasjon om lengde og innhald VU vil ha i filmen.

Vedtakskompetanse

VU har avgjerdsmynde i saker som gjeld eige organisasjon

Vurderingar og verknader

Økonomi: verknad på eige budsjett

Klima: ikkje relevant

Folkehelse: ikkje relevant

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi): ikkje relevant

Konklusjon

VU blir bedd om å ta stilling til innhald og ramme for informasjonsfilm om ungdomsutvalet.

Saksnr: 2019/82-61
Saksbehandlar: Arild Knapskog

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval	16/21	10.05.2021

Høyring planprogram for regional klimaplan for Vestland

Forslag til vedtak

Vestland ungdomsutval kjem med følgjande uttale:

Samandrag

I utviklingsplan for Vestland 2020-2024 er det vedteke at det skal utarbeidast ein regional plan for klima. Fylkesutvalet la utkast til planprogrammet ut på høyring 20. april. Planprogrammet er fyrste fase i utarbeiding av ein ny klimaplan og er ein «plan for planen». VU vert bedt om å kome med uttale til planprogrammet.

Bertil Søfteland
seksjonssjef

Arild Knapskog
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Planprogram regional plan for klima - oppstartsvarsel og vedtak om utlegging av utkast til offentlig ettersyn
- 2 Høyringsutkast planprogram - Regional plan for klima

Saksnr: 2021/2254-8
Saksbehandlar: Ida-Beate Mølmesdal

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fylkesutvalet		20.04.2021

Planprogram regional plan for klima - oppstartsvarsel og vedtak om utlegging av utkast til offentlig ettersyn

Forslag til vedtak

1. Vestland fylkeskommune legg utkast til planprogram for Regional plan for klima på høyring og offentlig ettersyn, jamfør plan- og bygningsloven § 4-1 og § 8-3. Høyringsfrist er sett til 18. juni 2021.

Samandrag

I Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 er det vedteke at det skal utarbeidast ein «Regional plan for klima». Denne saka gjeld varsel om oppstart av planarbeidet, samt høyring og offentlig ettersyn av utkast til planprogram. Planprogrammet er «planen for planen», og legg overordna rammer for planarbeidet.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Paal Fosdal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Fylkestinget i Vestland vedtok Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 den 29.09.2020. Planen set strategisk retning for utviklinga av fylket. I utviklingsplanen er det vedtatt at det skal utarbeidast ein regional plan for klima. Dei gjeldande klimaplanane frå dei gamle fylka er ikkje lengre oppdaterte når det gjeld nasjonale klimamål, klimakunnskap og klimaforskning. Denne planen skal omhandle korleis vi kan redusere utslepp av klimagassar, korleis vi kan tilpasse oss til klimaendringane og korleis vi sikrar naturmangfaldet. Planen vil vere viktig for å lukkast med målsetjingane i utviklingsplanen, og for å bidra til å innfri Noreg sine internasjonale forplikingar på klimafeltet.

Denne saka gjeld varsel om oppstart av planarbeidet, samt høyring og offentleg ettersyn av utkast til planprogram.

«Fyrst og fremst handlar det om folk»

Planarbeidet tek utgangspunkt i FN sine berekraftsmål, nasjonale føringar, statlege planretningslinjer, samt måla i Utviklingsplan for Vestland. Det er nyskapande og berekraftig samfunnsutvikling som er visjonen til fylkeskommunen, og denne planen skal sikre den delen som gjeld klimaomstilling av Vestlandssamfunnet. Klimaomstilling er ei samfunnsending. Samfunnsendinga skal bidra til ei samfunnsutvikling i Vestland der det er godt og trygt å leve, jobbe og bu. «*Djupast sett handlar det om folk*». Det handlar ikkje om alt vi skal slutte med og alt vi må sei nei til, det handlar om det gode og trygge samfunnet vi ynskjer å vidareutvikle i Vestland. For innbyggjarane, og for kommande generasjonar.

Høge ambisjonar

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 viser at vi har høge ambisjonar når det gjeld klima og miljø, og vi skal vere pådrivarar for klimaomstilling og nullutslepp innan 2030. Vestland skal også sikre infrastruktur og forvalte viktige natur-, landskaps- og kulturverdiar. Vidare skal vi bruke offentlege innkjøp i arbeidet med å nå klima- og miljømåla. Dette er utgangspunktet for arbeidet, samstundes som det er viktig å sjå berekraftig samfunnsutvikling som ein heilskap, og klimaplanen skal stimulere til at vi når alle fire måla i utviklingsplanen.

Planprogram på høyring

Som ledd i varsling av planoppstart skal det utarbeidast eit planprogram som grunnlag for planarbeidet. Dette er ein plan for planprosessen, og gir rammer for planarbeidet. Planprogrammet skal som eit minimum gjere greie for:

- Føremålet til planarbeidet
- Planprosess med fristar og deltakarar
- Opplegg for medverknad
- Kva alternativ som vil bli vurdert
- Behov for utgreiingar

Planprogrammet vert lagt ut til offentleg ettersyn og høyring, og vi håpar på mange innspel til arbeidet. Det er difor lagt opp til ein lengre høyringsperiode enn minimumskravet (6 veker), slik at det skal vere tilstrekkeleg tid til å forankre arbeidet i kommunane, eller andre organ.

Utkast til planprogram vil bli sendt på høyring til alle som bør delta i planprosessen, både regionale organ, kommunane, og organisasjonar som arbeider innan klima- og miljøfeltet. Det er etablert ei eiga nettside for planarbeidet, og denne vil bli oppdatert undervegs i planprosessen. Her vil det òg vere mogleg å kome med innspel.

Vi oppmodar spesielt til at vi får tilbakemelding på:

- Medverknad
- Hovudområde og plantema
- Kunnskapsgrunnlag, eller behov for utgreiingar
- Organisering av arbeidet

Medverknad

Fylkeskommunen som ansvarleg for planarbeidet skal legge til rette for god medverknad, og dette vil bli spesielt prioritert i planprosessen. Vi kjem å legge opp til god medverknad internt i fylkeskommunen då vi er ein viktig aktør, og eksternt då denne planen er for heile fylket. Vi har særleg ansvar for å legge til rette for at barn og unge bli inkludert i arbeidet, og dette vert prioritert i planprosessen. Dei er «framtidens nullutsleppsgenerasjon». Planprogrammet skisserer ei ramme for medverknad, og vi inviterer i høyringsperioden til å kome med innspel til medverknad i planarbeidet. Fylkesrådmannen vil samtidig arbeide vidare med å etablere dei ulike samarbeids- og arbeidsgruppene slik dei ligg skissert i planprogrammet fram til endeleg vedtak av planprogram i august 2021.

Hovudområde og plantema

Planprogrammet skisserer kva område vi har tenkt at det skal fokuserast på. Dette er basert på kunnskapsgrunnlaget til utviklingsplanen, tilgjengeleg statistikk og nasjonale føringar innan temaet. Vi har også gjennomført ei enkel nettbasert spørjeundersøking for å få tidlege innspel til viktige plantema. Prioriterte plantema samsvarer med dei som fekk flest stemmer i spørjeundersøkinga.

Føremålet med planen er å tydeleggjere korleis Vestlandssamfunnet skal klimaomstille seg. Klimaomstilling er ein omstillingsprosess i samfunnet for å bli eit låg- eller nullutsleppssamfunn. Utviklingsplanen skildrar dette som ei omstilling av samfunnet der utvikling og vekst skjer innafor tolegrensene til naturen (s.23 i utviklingsplanen). Vi tek utgangspunkt i at klimaomstilling inkluderer tre hovudområde som skal takast omsyn til, skissert i figur 1. Utgangspunktet for det vidare arbeidet baserer seg på at klimaomstilling er ei samfunnsendring der vi både reduserer klimagassutsleppa til Vestlandssamfunnet, samt klimatilpassar oss til dagens og framtida sitt klima, og i dette arbeidet sikrar naturmangfaldet i regionen. Omstillingsprosessen gjeld heile Vestlandssamfunnet; innbyggjarar, næringsliv, kommunar og fylkeskommunen.

Figur 1: Hovudområda i klimaomstilling av Vestland

Tematisk inndeling

Utviklingsplanen og fylket sin visjon	Berekraftig samfunnsutvikling - Berekraftig og nyskapande Vestland				
Oppdrag frå Utviklingsplanen	Klimaomstilling av Vestlandssamfunnet				
Hovudområde i klimaplanen	<i>Utsleppsreduksjon</i>		<i>Klimatilpassing</i>		<i>Naturmangfald</i>
Plantema	Redusere klimafot-avtrykket	Fjerne direkte utslepp	Trygt og robust Vestland	Klimarettferd og folkehelse	Sikre naturmangfald
Oppfølging av mål i utviklingsplanen	Mål 1, 2, 3	Mål 1, 2, 3	Mål 1, 2, 3, 4	Mål 2, 3, 4	Mål 1, 2, 3

Avgrensingar

Det er tenkt at denne planen vil inkludere energibruk og energieffektivisering for å redusere klimagassutslepp, og ikkje inkludere produksjon og distribusjon av fornybar energi. Dette vil vere tema i ein eigen regional plan for fornybar energi.

Vedtakskompetanse

I delegeringsreglementet er fylkesutvalet gitt mynde til å starte planarbeidet, og å sende framlegg til planprogram på høyring.

Fylkesutvalet har tidlegare gitt strategiske føringar til planarbeidet i prosess-sak den 2. mars, PS 49/2021. Tilbakemeldingar og innspel frå diskusjonane i møtet er inkludert i utkast til planprogram.

Vurderingar og verknader

Økonomi	Planarbeidet vil påverke budsjett og økonomiplan. Satsingane og tiltak som vert prioritert vert kopla til økonomiplanarbeidet, både som ledd i finansiering av vedteke handlingsprogram, samt oppfølging av klimabudsjett. Potensiell finansiell risiko ved ikkje å gjennomføre tiltak vil også kunne påverke økonomi.
Klima	Planen vil vise innsatsområda og tiltak Vestland skal prioritere for å legge klima og miljø som premiss for samfunnsutviklinga, og nå ambisiøse klima- og miljømål.
Folkehelse	Planen vil inkludere folkehelse og sosial berekraft gjennom prioritert plantema; klimarettferd. Klimatiltaka skal ikkje berre sikre utsleppskutt og klimatilpassing, men tiltaka skal også bidra i innbyggjarane sin kvardag, livskvalitet og levekår.
Utviklingsplan for Vestland 2020-2024	Planen er ei vedteken planoppgåve i utviklingsplanen. Planprosessen tek utgangspunkt i FN sine berekraftsmål, nasjonale føringar, samt dei fire måla i utviklingsplanen. Planen skal sikre klimaomstilling av Vestlandssamfunnet.

Konklusjon

Fylkesrådmannen rår til at framlegg til planprogram vert lagt ut til høyring og offentlig ettersyn med høyringsperiode frå 26.april til 18.juni 2021. Fylkesrådmannen set i gang utgreiingar som omtalt i planprogrammet alt ved utlegging for å sikre god framdrift og godt kunnskapsgrunnlag. Samstundes vert dei ulike samarbeidsgruppene etablert, slik at vi er klar til å starte arbeidet etter vedtak av planprogram. Medverknadsprosessane vert planlagt i meir detalj i høyringsperioden, og endringar basert på innkomne høyringsinnspel vil innarbeidast etter vedtak.

Forslag til
høringsutkast

PLANPROGRAM

Regional plan for klima 2022-2033

Innhold

1. Innleiing	3
1.1 Kva er dette?	3
1.2 Kvifor gjer vi dette?	3
1.3 Kva ynskjer vi å oppnå?	4
2. Plantema	6
2.1. Utsleppsreduksjon – Redusere klimafotavtrykket og direkte utslepp	6
2.1.1 Redusere klimagassutslepp med mål om nullutslepp innan 2030.	6
2.1.2 Redusere klimafotavtrykket til Vestlandssamfunnet	7
2.2 Trygt og robust Vestland	7
2.3 Sikre naturmangfald	8
2.4 Klimarettferd og folkehelse i klima	9
3. Planstruktur	11
4. Medverknad	12
5. Framdriftsplan	13
6. Organisering av planprosessen	14
7. Utreiingsbehov	15
8. Rammer for planarbeidet	17

1. Innleiing

For å nå dei store, globale klimamåla, må vi gjere ein innsats på alle nivå, inkludert på regionalt og lokalt nivå. Vestland set seg høge ambisjonar knytt til klimaomstilling og nullutslepp i Utviklingsplan for Vestland 2020-2024. Vi er både modige og framoverlente. Vi skal inkludere, inspirere og mobilisere heile Vestlandssamfunnet til innsats for ei berekraftig og nyskapande samfunnsutvikling.

Planprosessen vil fokusere på korleis Vestland skal lukkast med å løyse klimautfordringane, og skal munne ut i ein regional plan for klima. Skal vi lukkast må vi inkludere klimaarbeidet i alt vi gjer. Å lukkast med klimautfordringane skal også bidra til at vi lukkast med andre omsyn, m.a. berekraftige næringsutvikling, mattryggleik, naturmangfald, redusere klimarisiko, og bidra til gode levevilkår og livskvalitet. Vestland skal leie vegen mot det gode, berekraftige og trygge nullutsleppssamfunnet.

1.1 Kva er dette?

Dette dokumentet er eit planprogram, ein "plan for planen". Innbyggjarar, kommunar og andre samfunnsaktørar får no høve til å påverke den kommande klimaplanen i Vestland tidleg, gjennom å komme med høringsuttale til planprogrammet. Det er fylkesutvalet som vedtek endeleg planprogram.

For alle regionale planar skal det utarbeidast eit planprogram som grunnlag for planarbeidet. Eit planprogram skal gjere greie for

- Føremålet med planarbeidet
- Planprosessen med fristar og deltaking
- Opplegg for medverknad
- Behov for utgreiingar

Medan planprogrammet er på høyring, og undervegs i arbeidet med planen, vil innspel kunne bli gitt både gjennom digitale løysingar, møter og verkstadar, sjå meir detaljar under avsnitt om medverknad og framdrift.

1.2 Kvifor gjer vi dette?

Fylkeskommunen skal, som regional planmynde, utarbeide regionale planar for dei tema som er fastsett i regional planstrategi (plb. § 8-1). Fylkestinget vedtok Utviklingsplan for Vestland i september 2020. Denne planen set strategisk retning for utviklinga av fylket dei neste fire åra, og definerer kva planar som skal gjelde og bli utarbeidd i fylkestingsperioden. Ein ny regional plan for klima er ei prioritert oppgåve, og dette planprogrammet er fyrste steg i utarbeidinga av planen.

Utviklingsplanen slår fast at den langsiktige visjonen for Vestland fylke er å vere «Nyskapande og berekraftig». Dette inneber at FN sine 17 berekraftmål er overordna og førande for samfunnsutviklinga. Måla får fram korleis miljømessige, sosiale og økonomiske dimensjonar ved berekraft påverkar kvarandre. Høg måloppnåing innanfor ein av dimensjonane, kan ha utilsikta negative konsekvensar for andre dimensjonar. Når ein ser måla i samanheng kan det derimot oppstå sterke synergieffektar.

Utviklingsplanen gir ein felles kurs for å inkludere, inspirere og mobilisere Vestlandssamfunnet til innsats for å oppnå den overordna visjonen. På kort sikt må vi prioritere innsatsen der utfordringane og moglegheitene er størst. Utviklingsplanen har definert fire hovudmål som skal leggest til grunn for all utvikling, planlegging og aktivitet i fylket.

FIGUR 1: MÅL I UTVIKLINGSPLAN FOR VESTLAND 2020-2024

Knytt til dei fire hovudmåla i Utviklingsplanen er det 10 berekraftsmål som er spesielt prioritert i denne perioden.

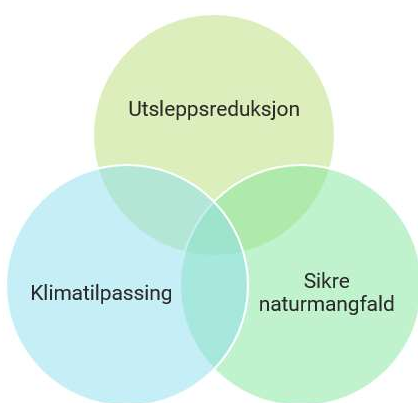

Klima og miljø - ein premiss for berekraftig samfunnsutvikling

Det grønne skiftet inneber omstilling til eit samfunn der utvikling og vekst skjer innafor tolegrensa til naturen. Dette inneber betre ressursutnytting, kunnskapsbasert forvaltning av naturressursar, og mindre belastning på miljø og klima. Utviklingsplanen sitt mål 2 peiker på at klima- og miljø er eit premiss for samfunnsutviklinga. Regional klimaplan skal tydeleggjere korleis vi skal følgje dette opp gjennom å *klimaomstille* Vestlandssamfunnet.

1.3 Kva ynskjer vi å oppnå?

Regional klimaplan skal gi grunnlag for klimaomstilling av Vestland fylke for å nå målet om nullutsleppssamfunnet, og dette er planen sitt oppdrag. Dette inneber ei brei samfunnsendring der vi både reduserer klimagassutsleppa, samtidig som vi tilpassar oss til dagens og framtida sitt klima, òg tek i vare naturmangfaldet. Omstillingsprosessen gjeld heile Vestlandssamfunnet; innbyggjarar, næringsliv, kommunar og fylkeskommunen. Planen skal skildre korleis vi skal legge klima og miljø som premiss for samfunnsutviklinga, og tydeleggjere kva dette vil bety i praksis. Planen vil vise strategisk retning i klimaarbeidet, og vurdere ulike strategiar og verkemiddel for å vere pådrivar for klimaomstilling og nullutslepp innan 2030.

FIGUR 2: HOVUDOMRÅDA I KLIMAOMSTILLING

Utgangspunktet for arbeidet baserer seg på at vi i Vestland arbeider med klimaomstilling som ei samfunnsendring der vi både reduserer klimagassutsleppa frå Vestlandssamfunnet, samt tilpassar oss til dagens og framtida sitt klima. Ein del av arbeidet med redusert klimagassutslepp er å ha eit fokus på karbonbinding, både gjennom opptak og lagring i skog og jord, samt utarbeiding av ny teknologi. Nye tiltak må sjåast i samanheng for å lukkast med ei berekraftig utvikling.

Klimaendringane er også ein av dei største truslane mot naturmangfaldet i verda, då dei medfører endra levevilkår for dyr og planter, og påverkar samspelet i naturen. Sårbare artar og økosystem står i fare for å forsvinne, og dette påverkar livsgrunnlaget vårt. Klimaendringar og

naturmangfald må sjåast i samanheng, m.a. fordi velfungerande økosystem er viktig for å nå klimamåla¹. Dette gjeld både ved at naturen kan ta opp og lagre karbon, men også ved at naturen kan

¹ [Miljøstatus – Miljødirektoratet](#)

dempe verknadane av klimaendringar som m.a. flaum og skred (naturbaserte løysingar for klimatilpassing).

Denne planen skal både omhandle korleis vi kan redusere utslepp av klimagassar, og korleis vi kan tilpasse oss til klimaendringane. I tillegg vil vi ha eit særleg fokus på naturmangfald, og korleis vi kan styrke integrering av naturmangfald i klimaarbeidet. Dette vil utgjere dei tre hovudområda i klimaomstillinga av Vestlandssamfunnet (figur 2).

Sjølv om hovudfokuset i klimaplanen vil vere på tiltak og verkemiddel for å klimaomstille samfunnet, så må innhaldet i planen bli sett i samheng med dei andre måla i Utviklingsplanen. Mange tiltak vil kunne bidra positivt til å nå dei andre tre måla i utviklingsplanen, men ein må og vurdere om det kan ha negative konsekvensar for andre tema. Vestland skal ha ein klimapolitikk som er rettferdig og inkluderande, og som bidreg ein heilskapleg og robust samfunnsutvikling. Dette er grunnen til at *klimarisiko* og *klimarettferd* er trekt fram som sentrale tema i klimaplanen.

Med utgangspunkt i dei tre hovudområda legg vi opp til denne tematiske inndeling; redusere klimafotavtrykket til Vestland, fjerne direkte utslepp frå Vestland, trygt og robust Vestland, ivareta naturverdiane i Vestland, klimarettferd og folkehelse, og klimarisiko, sjå figur under. Dette vil vere ei noko annleis strukturering av ein klimaplan, i eit forsøk på å inkludere eit breiare tilnærming til klimaarbeidet, og sikre at fleire omsyn kjem på vektskåla når ei skal fatte eit vedtak.

Dette planprogrammet føreslår følgjande inndeling og hierarki ved utarbeiding planen:

Utviklingsplanen og fylket sin visjon		Berekraftig samfunnsutvikling – Berekraftig og nyskapande Vestland			
Oppdrag frå Utviklingsplanen	Klimaomstilling av Vestlandssamfunnet				
Hovudområde i klimaplanen	<i>Utsleppsreduksjon</i>		<i>Klimatilpassing</i>		<i>Naturmangfald</i>
Plantema	Redusere klimafotavtrykket	Fjerne direkte utslepp	Trygt og robust Vestland	Klimarettferd og folkehelse	Sikre naturmangfald
Oppfølging av mål i utviklingsplanen	Mål 1, 2, 3	Mål 1, 2, 3	Mål 1, 2, 3, 4	Mål 2, 3, 4	Mål 1, 2, 3

Nokon må gjere noko.....men tenk om det er vi som er «nokon»?

Agnes Vevle Tvinnereim, Bærekraftige liv Landås

2. Plantema

2.1. Utsleppsreduksjon – Redusere klimafotavtrykket og direkte utslepp

Klimaendringane påverkar heile kloden vår, og påverkar kvardagen til både menneska og naturen. Globale gjennomsnittstemperaturar aukar, forårsaka av menneskelege klimagassutslepp. FN sitt berekraftsmål nr. 13 er å stoppe klimaendringane, og gjennom Paris-avtalen har alle verdas land forplikta seg til utsleppskutt som bidreg til å bremse klimaendringane og den globale oppvarminga (2-gradersmålet).

Å redusere utslepp av klimagassar frå Vestlandssamfunnet vil vere ein stor og viktig del av arbeidet i regionen framover, nettopp for å stoppe klimaendringane og for å sikre at vi lukkast med miljømessig berekraft. Dette er ei global utfordring, men innsatsen skal skje lokalt. Regional plan for klima kjem til å dele inn arbeidet med utsleppsreduksjon i to tema som heng tett saman;

1. redusere klimagassutslepp med mål om nullutslepp innan 2030, og
2. redusere klimafotavtrykket til Vestlandssamfunnet

Vestland fylke ønskjer å vere eit føregangsfylke der vi tek ansvar for både å redusere direkte og indirekte klimagassutslepp som Vestlandssamfunnet er ansvarlege for. Dette betyr at vi skal redusere klimagassutsleppa vi er ansvarlege for både innanfor og utanfor dei geografiske grensene våre.

2.1.1 Redusere klimagassutslepp med mål om nullutslepp innan 2030.

Direkte utslepp er utslepp av klimagassar som skjer innanfor eit geografisk område, og i planen vil dette gjelde fylket sine geografiske grenser. Det er også desse utsleppa det vert rapportert på nasjonalt, og som SSB presenterer fylkesfordelt klimagasstatistikk på. Det vidare planarbeidet tek utgangspunkt i at desse utsleppa gjeld både *kvotepliktig* og *ikkje-kvotepliktig sektor*, og regional plan for klima skal styrke Vestland si pådrivarrolle i å nå mål om nullutslepp innan 2030. For å lukkast i arbeidet med utsleppsreduksjon, må alle ta sitt ansvar. Fylkeskommunen kan sjølv gjere mykje gjennom rolla som samfunnsutviklar, tenesteleverandør og gjennom eiga drift. Samstundes er mange av utsleppskutta avhengige av andre sin innsats, t.d. verksemder, kommunar, stat, og innbyggjar. I det vidare arbeidet vil vi prioritere å synleggjere kven som har ansvar for kva tiltak, og korleis ein kan samarbeide for å lukkast.

Direkte utslepp kjem til dømes som følge av forbrenning av fossilt og biogent karbon, eller utslepp av metan og lystgass frå biogene rotningsprosessar. Fossilt karbon er karbon som har vore bunden opp i til dømes kol, olje eller gass i millionar av år, og er eit framandelement i det korte karbonkrinsløpet. Biogent karbon er bunden opp i dyra og plantene i biosfæren og er på ei anna side naturleg i det korte karbonkrinsløpet. Metan frå fordøyingsprosessar og rotning av daude organismar, og CO₂ frå forbrenning av ved eller biodrivstoff er døme på biogene klimagassar. Utslepp av biogent CO₂ bidrar difor ikkje til å auke mengda karbon i det korte karbonkrinsløpet i særleg grad. Karbonfangst og -lagring, og andre negative utslepp, vert ikkje rapportert inn som del av oppfylling av nasjonale forpliktingar etter FN sin klimakonvensjon. Samstundes vert tiltak og teknologi for å redusere klimagassar viktig i klimaomstillinga.

Andre utslepp enn CO₂ spelar òg ei viktig, men mindre rolle. Reduksjon i metanutslepp (CH₄) vil redusere temperaturauken, men denne gassen har kortare levetid og ikkje same langsiktige effekt som CO₂. Lystgass (N₂O) påverkar meir som CO₂, men utsleppa av denne gassen er mindre enn CO₂.

Kva skal vi gjere:

- Gjere greie for status på direkte klimagassutslepp i Vestland, og historisk utvikling.
- Utarbeide framskrivning av ulike utsleppsbaner framover, basert på nasjonale og regionale utsleppsmål og ambisjonsnivå.
- Gjere greie for dei største utsleppskjeldene i regionen, og korleis vi skal vere pådrivar for å redusere desse.
- Gjere greie for prioriterte utsleppskjelder i arbeidet med samfunnsutviklinga. Eks:
 - Transport - Reduserte transportbehov og ta i bruk klimavenlege transportformer. Inkluderer m.a. auka fokus på samordna bustad-, areal- og transportplanlegging.
 - Bygg og energibruk – Korleis vi i Vestland kan redusere klimagassutslepp og energieffektivisere.
 - Klimavenleg landbruk – Sikre eit berekraftig landbruk i regionen, for å halde oppe matvaresikkerheita i eit klima i endring.
 - Berekraftig næringsutvikling – Sikre næringsutvikling som del av klimaomstilling av samfunnet.
- Gjere greie for korleis desse prioriterte utsleppskjeldene vert dekkja i andre regionale planar, og avgjere om dei treng eigne fokus i klimaplanen, eller om det allereie er tilstrekkeleg dekkja.
- Tydeleggjere grensene for kva type utslepp som inngår i utsleppsmåla, og korleis ein eventuelt gjere tematiske tilpassingar av utsleppsmål, f.eks. fossile utslepp innan klimavenleg landbruk.
- Utvikle retningslinjer for klimaplanen knytt til dette temaet.
- Vidareutvikle gode styringsverktøy for å følgje mål og framdrift, i form av klimabudsjett og klimarekneskap og indikatorar for måloppnåing.

2.1.2 Redusere klimafotavtrykket til Vestlandssamfunnet

Klimafotavtrykket er både dei direkte utsleppa (scope 1) ved produktet og indirekte utslepp (scope 2 og 3) knytt til produktet (les meir om scope [her](#)). Dei indirekte klimagassutsleppa er utsleppa i heile verdikjeda eller forsyningskjeda til produkt og tenester. Sjølv om eit produkt eller ei teneste kan vere heilt utan utslepp frå leverandøren si side eller i driftsfasen, kan det vere store utslepp knytt til produksjon. Sidan alle klimagassutslepp er globale, vil utslepp knytt til produksjon og transport vere del av klimafotavtrykket. Vestland sitt klimafotavtrykk er langt større enn dei direkte klimagassutsleppa frå regionen, og ved å fokusere på denne forbrukstilnærminga til utslepp, så utvidar vi den tradisjonelle måten å ta ansvar for klimagassutslepp på. Dette er det samstundes vanskelegare å gi nøyaktige tal på. Det eksisterer ikkje offentleg tilgjengelege klimagassrekneskap for indirekte utslepp, men Vestland fylkeskommune deltek i ulike prosjekt for å utvikle metodar for å kartlegge klimafotavtrykket både til regionen og til personleg forbruk.

Kva skal vi gjere:

- Gjere greie for status på Vestlandssamfunnet sitt klimafotavtrykk. Aktuelle tema i samband med klimafotavtrykk kan vere:
 - Forbruk og innkjøp
 - Sirkulær økonomi og ressursbruk
 - Redusere avfall og forsøpling

2.2 Trygt og robust Vestland

I Folkehelseoversikt for Vestland vert fysiske og psykiske helsekonsekvensar av klimaendringar trekt fram som ei folkehelseutfordring. Kjensla av frykt for å bli råka av skred og flaum er stor, og for mange er opplevinga av å ha uttrygg reiseveg negativt. Klimaendringane gjer at slike naturhendingar

skjer hyppigare og med auka intensitet. Konsekvensane er svært kostbare for samfunnet, både på kort og lang sikt. Samstundes som vi reduserer utslepp for å minske klimaendringane, må vi tilpasse oss dei endringane som alt er her og som vi veit vil forsterke seg.

Norsk Klimaservicesenter har laga klimaprofilar som gjev eit kortfatta samandrag av klimaendringane og tilhøyrande utfordringar i alle fylka. Klimaprofilen er eit viktig kunnskapsgrunnlag for kommunalt og regionalt klimatilpassingsarbeid, og syner venta endringar i Vestland innan klima, hydrologiske forhold og naturfarar som kan påverke samfunnstryggleik.

Vi vil ha ein brei tilnærming til klimatilpassing, og vil difor ta utgangspunkt i omgrepet *klimarisiko*. Den fysiske risikoen ved klimaendringane vil stå sentralt, men eit trygt og robust Vestland er og eit samfunn som tilpassar seg breidda i endringane vi ser kome, både som direkte påverknad eller som eit resultat av dei omstillingsprosessane vi no er i gang med.

Klimarisiko kan beskrivast som risikoen knytt til klimaendringar og klimaomstilling, og inkluderer og finansiell risiko for kommunar, fylkeskommunar og næringsliv og økonomisk berekraft.

Klimarisikotilnærminga utvidar det meir tradisjonelle klimafokuset, og baserer seg på fem overordna risikofaktorar:

Fysisk risiko: Risiko for skade på infrastruktur på grunn av klimaendringar, til dømes havnivåstiging, flaum, overvassproblematikk og skred. Denne dimensjonen vert hovudfokuset i arbeidet med eit trygt og robust Vestland, også kjent som klimatilpassing.

Omstillingsrisiko: Omstilling som følgje av klimaendringar kan påverke både offentlege og private investeringar, og kan få store konsekvensar for næringslivet, eller for særleg utsette sektorar. Behovet for omstilling kan skape både positive og negative ringverknader, og omstillingsrisiko vil vere eit tema som må koplust til regional plan for innovasjon og næring.

Ansvarsrisiko: Finansiell risiko ved skade på eigedom og erstatningskrav, til dømes at kommunar kan bli økonomisk ansvarleg ved skade.

Gjennomføringsrisiko: Risiko for kommunen eller andre aktørar sitt omdømme dersom omstilling mislukkast og ein mistar attraktivitet.

Grenseoverskridande risiko: Finansiell konsekvens for Norge frå klimarisiko i andre land.

Vi vil i den vidare prosessen arbeide med korleis breidda i klimarisiko-tilnærminga kan bidra til å skape koplingar mellom plantemaa, og koplingar til andre regionale planar og nasjonale føringar.

Kva skal vi gjere:

- Klimaplanen vil med utgangspunkt i risikobiletet identifisere og prioritere viktige innsatsområde for å redusere klimarisiko for innbyggjarane i Vestland.
- Vi vil støtte oss på dei sterke kunnskapsmiljøa på klimatilpassingsfeltet i Vestland, og delta i prosjekt og utgreingar som vil redusere risiko som følgje av klimaendringar i Vestland.
- Klimaplanen vil ha eit særleg fokus på naturbaserte løysingar på klimatilpassing.
- Utforme retningslinjer for klimatilpassing.

2.3 Sikre naturmangfald

Naturmangfald og klima er i eit samspel som legg rammene for menneskeleg aktivitet, og denne koplinga er uttrykt i FN's berekraftsmål nummer 15. Endringar i klima påverkar naturmangfald, og endringar i arealbruk, både på land og i havet, påverkar klima. Dette komplekse vil vi forsøke å vise i

klimaplanen. Planen er likevel ikkje ein naturmangfaldsplan, men det er viktig å styrke fokuset på naturmangfald og klima i ein framtidretta klimaplan.

FNs naturpanel (IPBES) sin rapport frå 2019 viser at dei fleste indikatorane for naturmangfald syner negativ utvikling, og konkluderer med at denne utviklinga gjer oss meir sårbare for ekstreme hendingar, reduserer matsikkerheit og hindrar naturleg opptak av karbon. Vestland har eit rikt naturmangfald, både på land og i sjø, og det skjer ei negativ utvikling i mange av økosystema våre. Det er 25 naturtypar på raudlista, medan det er 585 forskjellige truga artar.² Kvar femte art i norsk natur står i større eller mindre fare for å døy ut. Nedbygging av viktige habitat og arealtypar er det viktigaste trugsmålet for desse artane. Naturmangfald er også kopla til menneskeleg velvære², og det å ivareta naturmangfaldet kan ha ei positiv effekt på helsa, både psykologisk og fysiologisk.

Hensikta med å inkludere naturmangfald som eitt av tre overordna tema i klimaplanen, er å sikre denne viktige integrasjonen mellom natur og klima. Viktige tiltak for å redusere tap av naturmangfald, er samstundes positive bidrag både i utslippsreducerande og klimatilpassande arbeid. Naturen leverer fintilpassa økosystemtenester³ vi i større grad må synleggjere nytteverdiene og vår avhengigheit av. Miljødirektoratet har nyleg fått utarbeidd ein kunnskapsrapport om korleis ein kan nytte naturbaserte løysingar innan klimatilpassing. Dette kunnskapsgrunnlaget vil vi ta med oss inn i planprosessen, og som omtalt under *trygt og robust Vestland*, vil naturbaserte løysingar spele ei sentral rolle i arbeidet med klimatilpassing.

Som eit døme på viktige naturområde trekk vi fram myra, som er viktig både for naturmangfald, opptak og lagring av klimagassar og klimatilpassing (naturbaserte løysingar). Myr står for rundt ein tredjepart av verda sine karbonlager i jord, og bind opp meir CO₂ frå atmosfæren enn den slepp ut. Myr bidreg mange stader med viktig drenering ved kraftig nedbør og dempar flaumtoppar. Dei siste 80 åra har myrarealet i Norge vorte redusert med over 30 % på grunn av arealbruksendringar (som til dømes grøfting, skogplanting og utbygging). Men, dei siste fem åra har meir enn 80 drenerte myrområde i Norge vorte restaurerte. Restaurering av til dømes myrområde har ein positiv effekt for naturmangfald, særleg for fuglar, insekt, planter og mosar. Myrområde er ein av mange viktige naturtypar i Vestland, men den utgjer eit godt døme på kvifor det er ein fordel for oss om vi sikrar gode integrasjonar mellom både klimabehov og naturmangfald.

FNs klimapanel (IPCC) sine rapportar om klima er etter kvart godt nytta i både forskning, forvaltning og næringsliv. IPBES rapporten har fått vesentleg mindre merksemd. Denne må og løftast og integrerast i våre planar og strategiar, om vi skal kunne legge både klima og miljø som premiss for samfunnsutviklinga i Vestland.

Kva skal vi gjere:

- Gjere greie for naturmangfald som har direkte effekt på utsleppsreduksjon og klimatilpassing, og identifiser tiltak for å redusere tap av slikt naturmangfald.
- Gjere greie for viktige økosystemtenester i Vestland og korleis vi kan dra nytte av desse i regional- og kommunal planlegging. Dette kan inkludere restaurering av naturområde.
- Gjere greie for korleis vi kan nytte naturbaserte løysingar innan klimatilpassing, som er særleg tilpassa kommunar i Vestland.
- Utarbeide føringar for korleis vi vektar konsekvensar for naturmangfald i Vestland

2.4 Klimarettferd og folkehelse i klima

Internasjonalt forventar FN sitt klimapanel at millionar av menneske vil bli råka som følge av endringar i klima, miljø og naturmangfald. Deler av befolkninga har ulik kapasitet og føresetnader for å tilpasse

² <https://artsdatabanken.no/Rodliste>

³ Også omtalt som naturen sine godar, naturgodar og naturen sitt bidrag til menneskja. Les meir [her](#).

seg desse endringane. Befolkningsgrupper som i utgangspunktet har svak helse og dårlege levekår, er svakast rusta til å møte klimaendringane. Vi har erfaringar med at klimatiltak kan råke befolkninga skeivt og urettferdig, noko som kan føre til sosial uro og motreaksjonar. Klimaplanen skal ha fokus på *klimarettferd*.

Mål og tiltak i klimaplanen må difor ha merksemd på sosial ulikskap i helse, og ha mål om å verken redusere levekår, eller livskvaliteten til innbyggjarane.

Kunnskap, kommunikasjon, openheit og medverknad kan bidra til å avgrense polarisering i klimadebatten. Di meir inngripande tiltak, dess større fare for sosial motstand. Større innsats rundt rettferdig omstilling kan bidra til å motverke polariseringa⁴. Det er heilt avgjerande at klimaplanen tek den sosiale berekrafta og klimarettferd på alvor og har fokus på korleis klimamål og -tiltak kan påverke kvardagen vår⁵.

Klimaendringane gir også fysiske og psykiske helsekonsekvensar. Høgare temperaturar og nedbør kan føre til auka førekomst av sjukdommar, luftvegs- og allergiplagar og auka frigjering av miljøgifter og påverke økologiske og kjemiske vassmiljøet frå deponi. Flaum og skred er dei klimarelaterte naturfenomena som tek flest menneskeliv i Noreg⁶. I perioden 2010-2017 forårsaka storm størsteparten av naturskadane i fylket vårt⁷. I Vestland vart mellom anna kjensla av frykt for å bli råka av skred, utrygg reiseveg m.m. trekt fram i forarbeidet til Utviklingsplanen⁸. Det er påvist auka førekomst av posttraumatisk stresslidning (PTSD), depresjon og angstlidningar i etterkant av ekstremvêr og naturkatastrofar⁹. Klimaangst, særskilt hos unge er det førebels forska lite på, men som det er uttrykt uro for omfanget og alvorlegheitsgrada av.

Innan fleire samfunnsområde ventar vi store, offentlege utgifter dei kommande åra. Aldersbæreevna¹⁰ i Noreg er i endring, noko som gir press på velferdsstaten og kommunale budsjettprioriteringar. Kostnadene knytt til klimakrisa vil og vere omfattande, og innan kvart av målområda vil det vere trong for store investeringar. Som samfunn må vi tenke heilskap på heilt andre måtar enn før for å lukkast med ambisiøse mål om ei berekraftig og nyskapande utvikling. Korleis det offentlege løyser utfordringane og leverer tenester, påverkar opplevinga av både tillit, tryggleik, tilgang og tilhøyrslø i befolkninga.

Dei forventa klimaendringane i Vestland er venta å vere betydelege. Likevel er konsekvensane internasjonalt venta å vere kraftigare. Den sosiale og økonomiske ulikskapen er også større i eit globalt perspektiv. Ekstremvêr, mindre avlingar og dårlegare tilgang på vatn kan sende menneske på flukt, med påfølgande sosial uro som konsekvens. Økonomien vår er sterkt integrert i den internasjonale marknaden, der til dømes endringar i import av fôr til landbruk og lakseindustri vil få konsekvensar hos oss¹¹. Det som kan kjennest som langt vekke frå Vestland, kan likevel påverke oss, også direkte. Gjennom våre levevanar og handelsmønster påverkar vi forhold globalt, og vi har dermed også eit ansvar her.

⁴ <https://cicero.oslo.no/no/posts/klima/polarisering-og-ping-pong-politikk>

⁵ <https://www.nmbu.no/aktuelt/node/20255>

⁶ <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/klimatilpasning-i-sektorer/helse/>
⁷ [Statistikk og utviklingstrekk, side 44](#)

⁸ https://issuu.com/hordalandfylkeskommune/docs/vestland-utfordringar?fr=xKAE9_zU1NQ

⁹ <https://www.fhi.no/nettpub/hin/miljo/klima-og-helse/>

¹⁰ Aldersbæreevnen viser forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen og den eldre delen av befolkningen, og er av vesentlig interesse for framtidens økonomiske bæreevne og for velferdstilbud og helse- og omsorgstjenestene (<https://www.regjeringen.no>)

¹¹ Vestlandsforskning

Kva skal vi gjere:

- Vi skal forsøke å sikre at mål og tiltak i klimaplanen ikkje skal forsterke sosial ulikskap i helse og økonomi.
- Kartlegge tilgjengeleg kunnskap om klimaendringar i Vestland og helsekonsekvensar av desse, og vurdere om sosiale skilnader påverkar utfallet. Dette for at helseeffektar og ulikskap i sosiale konsekvensar kan bli vurdert i det vidare planarbeidet.

3. Planstruktur

Planen vil inkludere generelle utviklingstrekk og trendar innan relevante område knytt til arbeidet med klimaomstilling. Dette vil vere utgangspunktet for å prioritere hovudutfordringar og å definere målformuleringane.

3.1 Kunnskapsgrunnlag og utviklingstrekk

I samband med planarbeidet skal det utarbeidast eit kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget skal kort omtale status og vise utviklingstrekk innan dei prioriterte områda, og danne grunnlaget for det vidare arbeidet. Kunnskapsgrunnlaget vert gjort tilgjengeleg på [nettsidene til klimaplanen](#), og kan difor oppdaterast når ny kunnskap kjem til. Det vert fyrst prioritert fylkesdekkande kunnskap, men der dette kan brytast ned på kommune eller regionsnivå vil det bli gjort. På denne måten vil dette kunne vere ein ressurs for kommunane ved utarbeiding av kommunale planar.

3.2 Målstruktur

Det vil bli utarbeidd eit hovudmål som skal gjelde for heile planen. For kvart plantema vil det utarbeidast overordna temamål, med tilhøyrande delmål. Måla skal bygge opp under dei overordna måla i Utviklingsplanen.

3.3 Handlingsprogram og kopling til økonomiplan

Alle regionale planar skal etter lova ha eit handlingsprogram som gir ein heilskapleg oversikt over korleis planen skal gjennomførast. Eit handlingsprogram kan innehalde tiltak som både fylkeskommunen og eksterne aktørar har ansvar for.

For å kunne vurdere måloppnåing er det ønskeleg med gode måtar å måle utviklinga på over tid. Her vil det vere aktuelt å bygge vidare på indikatorar nytta i oppfølging av utviklingsplanen, for å gå i djupna i det som gjeld tema i klimaplanen. Arbeidet med klimabudsjett og klimarekneskap vil nyttast som ledd i den fylkeskommunale drifta, og vil kontinuerleg vidareutviklast for å fungere som eit godt styringsverktøy og potensielt verktøy for å følgje opp klimaplanen og det geografiske området.

Konkrete tiltak skal inngå i planen sitt handlingsprogram. Handlingsprogrammet vil innehalde ei overordna og strategisk del som gjer greie for prioriterte innsatsområde, og i dette må det bli utvikla prinsipp for prioritering av tiltak. I prioriteringa av tiltak må ein vurdere både kostnad og nytte, og eventuelle effektar på andre samfunnsområde. Basert på dette skal handlingsprogrammet også ha ein konkret tiltaksdel som vil bli lagt til grunn for årlege budsjettprosessar. Ein skal årleg vurdere behovet for revisjon av handlingsprogrammet.

4. Medverknad

Fylkeskommunen har ansvar for legge til rette for ein god medverknadsprosess, og vi skal sikre størst mogeleg offentleg og reell medverknad i planprosessen. Medverknad i planlegging (pbl. § 5-1) er viktig for å sikre forankring, belyse utfordringane på breiast mogeleg måte, samt at ein i fellesskap kan einast om både utfordringane og løysingane. Ein regional plan for klima vil krevje ein brei medverknadsprosess, som sikrar at flest mogeleg har høve til å komme med innspel, og at desse vert vurdert og eventuelt innarbeidd i planen.

Medverknadsprosessen vil bli prioritert, og det er tenkt aktivitet ut over minstekrava i plan- og bygningslova. For å lukkast med ein regional plan er det naudsynt å jobbe godt med medverknad både internt og eksternt. Arrangementa og aktiviteten vil bli tilpassa gjeldande smitteverntiltak, samt ha eit bevisst forhold til klimafotavtrykket ved arrangementet.

Heile samfunnet skal klimaomstille seg, og vi vil ha ein brei medverknadsprosess. Dette skal skje gjennom organisering av arbeidet, skissert i eige avsnitt (6), samt gjennom ulike måtar for medverknad. Dei vi spesielt ynskjer å invitere inn i arbeidet er:

- Barn og ungdom – framtidens “nullutsleppsgenerasjon” og dei som må leve med konsekvensane
- Kommunane – som har mykje av ansvaret med å bidra i klimaomstillinga
- Næringslivet - sit på mange av løysingane, og har ei viktig rolle i det grøne skrifte
- Nytte etablerte partnerskap og nettverk – for å vidareutvikle gode samarbeid og partnerskap. Eks. Klimapartnerar
- Landbruksorganisasjonar
- Offentlege myndigheiter og organ
- Forskings- og høgskule/universitetsmiljøet i regionen – styrke og vidareføre det gode samarbeidet og auke kunnskapsnivået.
- Lokale organisasjonar – mykje viktig arbeid skjer gjennom lokal aktivitet
- Innbyggjarane - då det er dei vi planlegg for
- Andre relevante.

Hausten 2020 gjennomførte fylkeskommunen saman med Statsforvaltaren ei spørjeundersøking i kommunane for å gjere ei kartlegging av klimaarbeidet og klimaplanlegginga i kommunen. Vinter/tidleg vår 2021 har vi gjennomført ei enkel nettbasert spørjeundersøking for å få tidleg tilbakemelding på kva plantema denne regionale planen burde prioritere.

Dei fylkeskommunale råda er allereie informert om at dette planarbeidet har starta opp, gjennom eiga referatsak. Vestland ungdomsutval har både fått ei orientering via referatsak, samt ei eiga politisk sak der dei hadde høve til å spele inn viktige plantema og utfordringar frå ungdommen sitt synspunkt. Dei sluttar seg til dei føreslegne tematiske fokusområda, og trakk fram følgjande tema dei meiner er viktig; korleis enkeltpersonar kan bidra til å motverke klimaendringar, styrka fokus på berekraftige skular og arbeidsplassar, tilrettelegging for at våre daglege aktivitetar ikkje er øydeleggjande for naturmangfald, og styrke eksisterande energikraftverk, som vasskraftverk.

Fylkesutvalet som prosessorgan for planarbeidet har også drøfta ei prosessak (PS 49/2021) knytt til planarbeidet. Innspela og ordskiftet knytt til denne saka var nyttig, og vi fekk politiske styringssignalar i arbeidet vidare. Resultata frå gjennomført forarbeid har danna grunnlaget for tema som er prioritert i utkast til planprogram.

Vi vil prioritere både intern og eksternt medverknad og samarbeid i ulike fasar av planprosessen. Medverknad skal nyttast for å sikre at hovudutfordringar er forstått rett av arbeidsgruppene og samarbeidsgruppene, samt for å sikre innspel til viktige mål, delmål, prioriteringar og tiltak i planutkast med handlingsprogram.

Vi vil informere om framdrift og kvar vi er i planprosessen gjennom [nettsida til klimaplanen](#), der vil vi også publisere ulike arrangement. I tillegg vil vi sende ut invitasjonar, og invitere gjennom annonser på facebook og i andre sosiale medium. Dette for at det skal komme tydeleg fram når vi inviterer til medverknad, kven vi ynskjer deltek, og kva vi ynskjer innspel på.

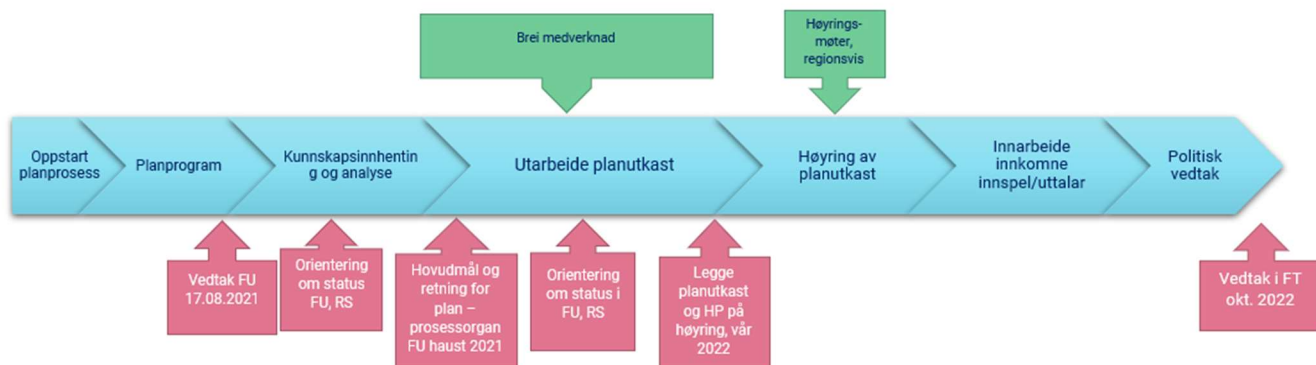
Av aktivitetar vi ser for oss å gjennomføre er:

- Fysiske og digitale workshops
- Webinar og frukostmøte, gjerne temabaserte
- Bruk av eksisterande nettverk, som m.a. Klimapartnere Vestland
- Digitale spørjeundersøkingar og digitale innspel
- Planforum
- Innspelsmøtet
- "Book din medverknadsprosess" - opne opp for å delta på andre sine arrangement.

5. Framdriftsplan

Framdrifta i planprosessen følgjer rammene som utviklingsplanen skisserer for ein regional planprosess. Det er lagt opp til høyring av planprogrammet våren 2021 med vedtak i fyrste fylkesutvalsmøte etter sommaren. Dette for m.a. å gi tid til politisk forankring i kommunane. Arbeidet med sjølve planutforminga startar i august 2021. Det vert lagt opp til brei og grundige medverknadsprosessar undervegs i prosessen. Fylkestinget skal etter planen vedta klimaplanen hausten 2022.

Framdriftsplan					
Fase	Prosess	Utarbeiding	Medverknad	Høyring	Vedtak
1	Utarbeiding og høyring av planprogram	4.januar – 26.mars	Intern arbeidsgruppe.	26.april til 18.juni	25.august 2021
2	Utgreiingar og kunnskapsgrunnlag	April 21 - okt.21			
3	Utarbeiding av planforslag	Aug 21 – April 22	Sept.21 – mars 22		
4	Høyring og offentleg ettersyn			Mai 22 – juni 22	
5	Vedtaksfase fram til vedtak i fylkestinget			Sept. 22 – okt. 22	Okt. 22

6. Organisering av planprosessen

For å styrke både det faglege innhaldet og forankringa av planen er det viktig med brei deltaking. Vi ønskjer å engasjera både internt i eigen organisasjon, og samarbeidspartnarane våre i fylket. Vi vil skape samarbeidsarenaer både på politisk og administrativt nivå, for å sikre at det ferdige planen allereie er godt kjent, godt forankra og klart for å bli sett ut i live frå dag ein. Fylkesrådmannen vil arbeide vidare med etablering av samarbeids- og arbeidsgruppene, slik at dei er etablerte og klar til å starte arbeidet etter vedtak av planprogrammet. Eventuelle justeringar basert på høyringsinnspel vil bli gjennomført. Organisering av det vidare planarbeidet har vi skissert slik:

Grupper og organ	
Vedtaksorgan	Fylkestinget (FT)
Politisk styringsgruppe og prosessorgan (vedtaksmynde på planprogrammet)	Fylkesutvalet (FU)
Prosjektansvarleg	Fylkesrådmann en
Prosjekteigar	Fylkesdirektør Strategisk utvikling og digitalisering
Prosjektleiar	Seksjonsleiar plan, klima og folkehelse
Intern forankring	FRM toppleiargruppe
Politisk samarbeidsgruppe (referansegruppe)	Politiske/kommunale aktørar: Utval politiske leiarar i Vestland, inkl. ungdomsutval. Leia av fylkesordførar/varaordførar (etter mal frå Klimaråd Hordaland)
Regional samarbeidsgruppe (referansegruppe)	NVE, Statsforvaltaren i Vestland, SVV, KS og fylkesdirektør for Strategisk utvikling og digitalisering. Etter mal frå styringsgruppe for regionalt klimasamarbeid i Sogn og Fjordane)
Plansekretariat	Koordinerande og gjennomførande faggruppe.
Arbeidsgrupper	Grupper med ansvar for ulike plantema.

6.1 Regionalt klimasamarbeid

Dei regionale klimasamarbeida frå Sogn og Fjordane og Hordaland er ikkje vidareført i Vestland. Dette gjeld det politiske samarbeidsrådet, Klimaråd, i Hordaland, og det administrative samarbeidet på klimafeltet i Sogn og Fjordane.

Det vert føreslått å etablere ei administrativ og ei politisk referansegruppe for planprosessen. Desse vil undervegs fungere som gode diskusjons- og forankringsgrupper, og ressursar i utarbeiding av planen. Etter vedtak av planen vil desse gruppene kunne vidareførast som samarbeidsorgan for oppfølging av klimaplanen. Planprosessen vil på denne måten også skape gode samarbeidsarenaer for klimaarbeid i regionen og oppfølging av vedtekne mål og tiltak.

7. Utgreiingsbehov

Under syner vi kort noko av det aktuelle kunnskapsgrunnlaget for det vidare arbeidet, og førebelse identifiserte behov for utlysing av utgreiingar i klimaplanarbeidet. Dette er ikkje ei uttømmende liste og vil vidareutviklast i vidare planprosess.

Eksisterande kunnskapsgrunnlag	Førebelse identifiserte utgreiingsbehov
<ul style="list-style-type: none">• St.mld 13 (2020-2021) Klimaplan for 2021–2030• The future is now (FN)• Klimakur 2030 - Klimatiltak - redusere utslipp - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)• KS – Mange bekker små – Grunnlag for prioriteringar neste 4 år – KS 2019.	<ul style="list-style-type: none">• Indikatorutvikling
<ul style="list-style-type: none">• Vestlandsscenarioene EY, rapport 2020• Klimakur 2030 - Klimatiltak - redusere utslipp - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)• Naturen som klimaløsning, Miljødirektoratet Faktaark M-1554, 2019• Løsningen er naturbasert (Miljødirektoratet/Asplan Viak)• Klimarisiko i kommunene (Miljødir., Rapport M-1959, 2021)• Klima i Norge 2100 – Kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning – NCCS rapport• Klimaprofiler, Norsk Klimaservicesenter• Folkehelseoversikt Vestland 2019-2023• Frå to til eitt klimatilpassingsfylke (Vestlandsforskning -rapport nr. 2/2020)• Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES)	<ul style="list-style-type: none">• Scenarioanalyse - Skildre mogelege scenario og konsekvensar• Framskriving av klimagassutslepp• Forventa energibehov (energieffektivisering) • Arealrekneskap – vurdere iverksetting av eit slikt arbeid

7.1 Utdjupande om utgreiingsbehov

Scenarioanalyse

Det er naudsynt med utgreiingar knytt til utsleppsreduksjon. Det eksisterer offentleg statistikk på fylkes- og kommunenivå på direkte utslepp (Miljødirektoratet og SSB). Vi manglar samstundes ei god oversikt over kva tiltak Vestland må gjennomføre for å auke ambisjonsnivået over nasjonalt utsleppsmål på 55%. Det vil difor vere naudsynt med utgreiingar knytt til utsleppsbaner framover i tid, og kva dette betyr av auka innsats i regionen. Fylkesrådmannen vil arbeide vidare med innhaldet i denne utgreiinga og utlysinga i høyringsperioden. Det er m.a. naudsynt at utgreiinga seier noko om ulike utsleppsscenario framover, og peiker på eventuelle dilemma og konsekvensar dette har for dei andre måla i utviklingsplanen. Målet må òg vere å få synleggjort framtidig energibehov og kostnad knytt til føreslegne tiltak.

Arealrekneskap

For Vestland synar framskrivne, regionale klimamodellar ei auke i nedbør og intens nedbør som kan føre til større og hyppigare flaumar. I samband med desse utfordringane er det viktig å vurdere kva løysingar som er best egna. Det vil være gunstig å ha eit fokus på innhenting av kunnskap og utvikling av verktøy for å få eit betre oversyn over arealbruk og endringar i arealbruk.

Det har i dei siste åra vore ei rask utvikling i tilgjengelege verktøy for å overvake endringar og halde oversikt over arealressursar. I samband med utarbeiding av ein regional arealplan i neste planperiode, ynskjer vi å utgreie kva kunnskap som må hentast inn for å realisere dette. Vi vil vurdere arbeid med eit slikt kunnskapsgrunnlag som ein del av klimaplanen. Dette vil kunne danne grunnlaget for eit arealrekneskap og ein metode for å kvantifisere endring. For å oppnå dette vil vi vurdere å etablere ei tverrfagleg arbeidsgruppe, med mål om å:

- Ta i bruk dei data som finst og omsetje til nyttige verktøy for fylke og kommune
- Samla inn betre, stadfesta data
- Ta i bruk konsistente og reproduserbare metodar for arealrekneskap
- Ta omsyn til økologisk tilstand og funksjon i eit slikt rekneskap

Det er stor interesse og høg aktivitet innan dette feltet i Universitets- og Høgskulesektoren. Sjå til dømes EcoMap (<https://betweenthefjords.w.uib.no/ecomap/>) og Senter for berekraftig arealbruk (<https://www.uib.no/cesam>). Vestlandsmiljøa har kome langt i innsamling av høgkvalitetsdata som kan nyttast til heildekkande kartlegging av arealbruk gjennom oppdaterte flyfoto (omløpsfotografering).

Dette er eit prosjekt som kan:

- inngå i både kunnskapsgrunnlag for t.d. klimaplanar og arealplanar på regionalt og lokalt nivå
- gje eit godt verktøy i arealplanlegging for kommunane
- utvikle og etablere samarbeid med UH-sektoren og forskingsmiljø
- sette Vestland på kartet i arbeidet med arealrekneskap

7.2 Konsekvensutgreiing

Alle regionale planar skal etter lova (§4-2) skildre planen sine verknader. Planar som gir rammer for framtidig utbygging utløyser krav om ei ekstra grundig skildring, ein konsekvensutgreiing. Klimaplanen gir ikkje direkte føringar for konkrete arealtiltak og utløyser dermed ikkje krav om konsekvensutgreiing, men planen skal likevel gjere greie for verknader for miljø og samfunn. Dette betyr at verknadene for dei andre måla i Utviklingsplanen må gjerast greie for, slik at ein har grunnlag for å vurdere den heilskaplege berekrafta i planen, og eventuelle målkonfliktar med Utviklingsplanen. Ein skal vurdere verknader for næringsliv og arbeidsplassar, offentleg økonomi og innbyggjarar. Planen vil vurdere ulike scenario og verkemiddelpakkar som grunnlag for strategiske avgjerder og planutforming, her under ei vurdering av kva som er ei hensiktsmessig hastigheit i innføringa av tiltak, og behov for eventuelle fasar i denne utviklinga.

8. Rammer for planarbeidet

8.1 Kva skjer internasjonalt?

Dei globale klimagassutsleppa aukar for kvart år som går. I 2018 var dei globale klimagassutsleppa meir enn dobbelt så mykje som det var i 1970¹². Parisavtalen blei ratifisert av Noreg i april 2016, og trådte i kraft i november same år. Vi skal avgrense temperaturstiginga til godt under 2 grader (togradersmålet), og forsøke å avgrense temperaturstiginga til 1,5 grader.

8.2 Kva skjer i EU?

EU sin grønne giv (Green Deal) fører til ein meir ambisiøs klimapolitikk. Sentralt her blir eit eige klassifiseringssystem (taksonomi) for økonomisk berekraft, standardar og merkeordningar for grønne produkt, og fremjing av investeringar i berekraftige prosjekt. Dette vil få ringverknadar for Vestland ettersom store delar av eksportmarknaden vil vere omfatta av EU sine verkemiddel. EU sin taksonomi er meint å operasjonalisere EU sine klimamålsetnadar. Taksonomien klassifiserer økonomiske aktivitetar som spelar ei viktig rolle innan klimaomstilling.

Aktiviteten og satsingsområda til EU vil påverke Norge, og Vestland. Dette vil gjelde både forskingsmidlar, inneber mindre utslepp av klimagassar, særleg CO₂, mindre forbruk av ikkje-fornybare ressursar, sirkulær økonomi, mindre avfall og forureining, og særleg endringar frå fossile til fornybare energikjelder, utfasing av unødvendig plast, auka fokus på gjenbruk, resirkulering som del av ein sirkulær økonomi osv. Dette vil mellom anna vere viktig for det lokale næringslivet vårt, også synt gjennom [analysar](#) til ny regional næringsplan. Strengje internasjonale krav til klima og miljø stimulerer til innovasjon, og næringslivet vårt har ein mogelegheit til å ta ein nøkkelposisjon i det grønne skifte.

8.3 Kva skjer nasjonalt?

Norge har under Paris-avtalen ei forplikting til å redusere klimagassutsleppa med minst 50-55 % i 2030, samanlikna med 1990. Dette utsleppsmålet gjeld både kvotepliktig og ikkje-kvotepliktig sektor.

Viktige nasjonale føringar er:

- [Klimakur 203 Tiltak og virkemidler mot 2030](#)
- [Meld. St. 13 Klimaplan for 2021-2030](#)
- [Meld. St. 41 \(2016-2017\) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid](#)
- [Lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldlova\)](#)
- [Lov om klimamål \(klimaloven\)](#)
- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\)](#)
- [Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassning](#)
- [Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, og areal- og transportplanlegging](#)
- [Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019-2023](#)
- [Meld.St.16 \(2019-2020\) Nye mål i kulturmiljøpolitikken](#)
- [Meld. St. 45 \(2016-2017\) Avfall som ressurs -avfallspolitikk og sirkulær økonomi](#)
- [Meld. St 18 \(2016-2017\) Berekraftige byar og sterke distrikt](#)
- [Meld. St. 11 \(2016-2017\) Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon](#)
- [Meld. St. 20 \(2020-2021\) Nasjonal transportplan 2022-2033](#)
- [Meld. St. 25 \(2015–2016\) Kraft til endring – Energipolitikken mot 2030 \(Energimeldinga\)](#)
- [Meld. St. 33 \(2012-2013\) Klimatilpassning i Norge](#)
- [NOU 2018:17 Klimarisiko og norsk økonomi](#)

¹² <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/global-utslipp-av-klimagasser/>

8.4 Kva skjer regionalt?

Vestland fylkeskommune har to gjeldande klimaplanar, ein for det geografiske området Hordaland og ein for Sogn og Fjordane. Desse planane skal no erstattast med ein ny felles klimaplan for Vestland. Klimaplan for Hordaland¹³ blei vedtatt i 2014, medan Regional plan for klimaomstilling¹⁴ blei vedtatt i 2018.

8.4.1 Kopling til andre regionale planar.

Utarbeiding av ein regional klimaplan skjer samstundes som det vert utarbeida andre regionale planar, og desse prosessane har alle som mål å følgje opp Utviklingsplan for Vestland 2020-2024. Tett dialog, samarbeid og samhandling mellom planprosessane er naudsynt for å lukkast i felleskap i Vestland.

Tilgrensande regionale planar er:

- Regional plan for innovasjon og næringsutvikling (på høyring, vedtak 2021)
- Regional transportplan, med tilhøyrande strategiar (på høyring, vedtak 2021)
- Regional plan for kultur, idrett og friluftsliv (planprogram på høyring, vedtak 2022)
- Regional plan for vassforvaltning Vestland (på høyring, vedtak 2021)
- Regional plan or fornybar energi (planlagt oppstart 2021)
- Regional plan for kompetanse (planlagt oppstart 2021)
- Regional plan for senterstruktur (planlagt oppstart 2021)

8.4.1.1 Særleg kopling mellom regional klimaplan og Regional plan for fornybar energi
I tillegg til regional plan for klima vil fylkeskommunen i 2021 starte arbeidet med ein regional plan for fornybar energi. Dette vil vere to planar som heng tett saman då utfasing av fossil energi og utsleppsreduksjon vil vere avhenging av tilgang til fornybar energi. Auka produksjon av fornybar energi er ikkje utan dilemma og konsekvensar, både knytt til sosiale forhold og konsekvensar for naturmangfaldet i regionen.

Regional plan for fornybar energi	Regional plan for klima
Inkluderer energiproduksjon og distribusjon	Inkluderer utsleppsreduksjon og energieffektivisering

Regional klimaplan vil med andre ord ikkje ta opp tema knytt til ny produksjon av energi og eventuell arealbruksendringar som følgje av dette.

8.4.1.2 Særleg kopling til plan for innovasjon og næringsutvikling

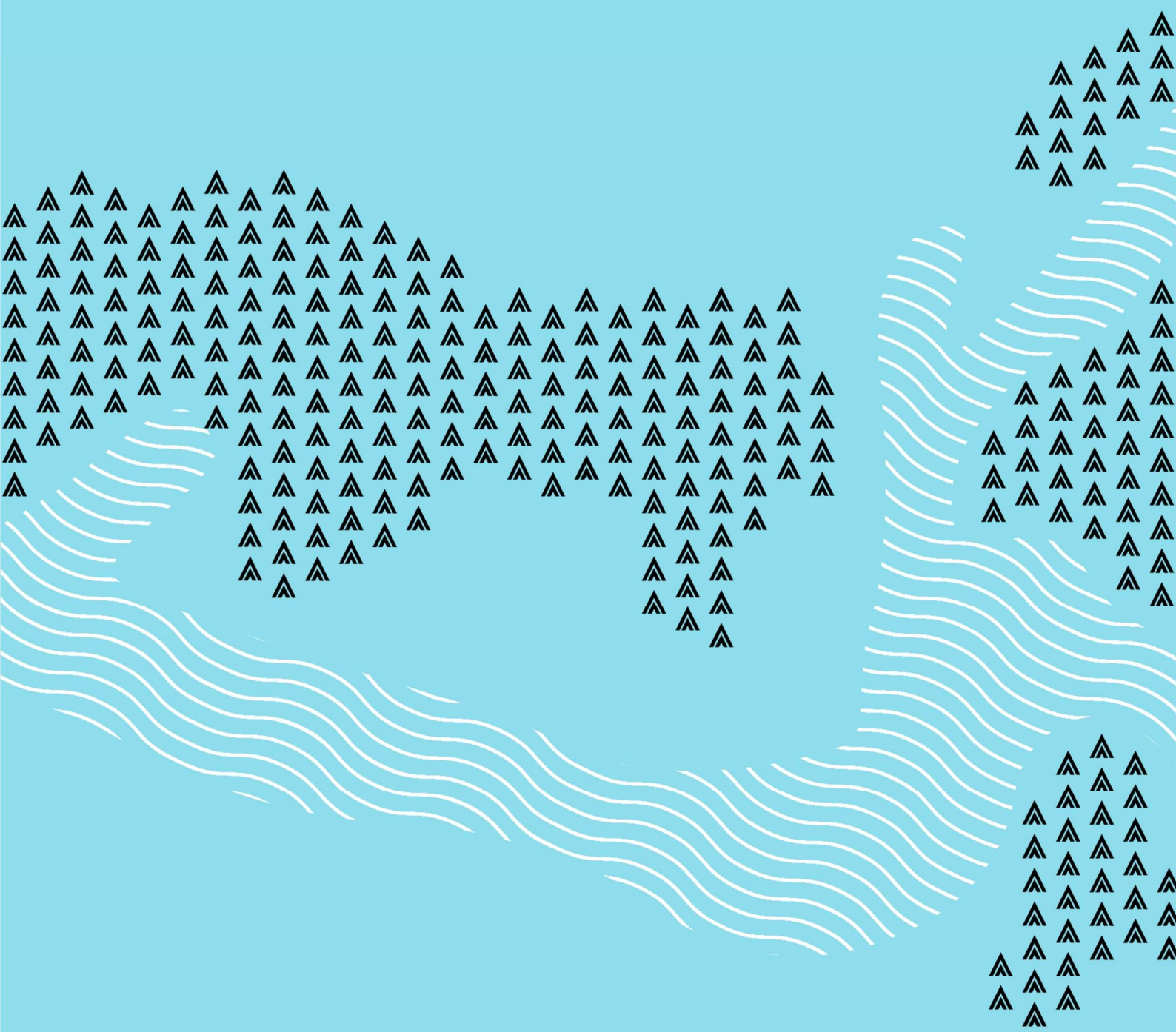
Investeringssevne, omstillingsvilje og omstillingskapasitet i næringslivet blir viktig for klimaomstilling i Vestland, og det vert avgjerande at næringslivet bidreg aktivt i omstillinga. Det vidare arbeidet med klimaplanen vil ta utgangspunkt i arbeidet som ligg bak utkast til ny plan for næring og innovasjon.

LES MEIR OM KLIMAPLANEN OG PROSESSEN HER:

<https://www.vestlandfylke.no/Klima-og-natur/klimaplanar-og-rapportar/>

¹³ [Klimaplan for Hordaland 2014-2030](#)

¹⁴ [Regional plan for klimaomstilling 2018-2021](#)

vestlandfylke.no

Saksnr: 2021/17686-2
Saksbehandlar: Aina Haugstad, Mie Dahl
Pind

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne	8/21	05.05.2021
Vestland ungdomsutval	17/21	10.05.2021
Fylkeseldrerådet		10.06.2021

Varsel om politisk sak: Folkehelseprofilar 2021. Oppdatering av status i Vestland

Forslag til vedtak

1. Utvalet/ rådet gir slik uttale [...] :

Samandrag

Viser til vedlagt sak som er sendt til OPPKO, NÆRNA og SAMO med endeleg vedtak i FUV 19. juni 2021. Saka gjeld oppdatering på status i nye Folkehelseprofilar for fylket. Råda og utvala får saka for uttale.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Paal Fosdal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Folkehelseprofilar 2021. Oppdatering av status i Vestland
- 2 Folkehelseprofilar frå Folkehelseinstituttet 2021

Saksnr: 2021/17686-1
Saksbehandlar: Aina Haugstad, Mie Dahl
Pind

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Hovudutval for opplæring og kompetanse		25.05.2021
Hovudutval for næring		25.05.2021
Hovudutval for samferdsel og mobilitet		25.05.2021
Hovudutval for kultur, idrett og integrering		25.05.2021
Fylkesutvalet		22.06.2021

Folkehelseprofilar 2021. Oppdatering av status i Vestland

Forslag til vedtak:

1. Fylkesutvalet tek saka til orientering.

Samandrag

Oppfølging og formidling av Folkehelseprofilane er del av det løpande oversiktsarbeidet i Vestland fylkeskommune. I denne saka er det lagt hovudvekt på analyse av utviklinga og formidling av funn. Det er ikkje i denne saka gjort forsøk på å greie ut tiltak og oppfølging av dei funna som er identifiserte.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Paal Fosdal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Folkehelseprofilar frå Folkehelseinstituttet
2021

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I denne saka blir sentrale funn presentert og viktige utviklingstrekk når det gjeld folkehelsesituasjonen i Vestland trekt fram. Folkehelseprofilane vart også presentert for politisk leiing i 2020, saksnummer 2020/41394-6.

Kvart år gir Folkehelseinstituttet (FHI) ut Folkehelseprofilar for alle kommunar og fylke i Noreg, i tillegg til bydelar i dei største byane. Dette er eit godt og nyttig verktøy som ledd i arbeidet med å ha oversikt over helsefordelinga i eiga befolkning.

Gjennom Forskrift om oversikt over folkehelsa er det formulert klare krav om at fylkeskommunen skal ha løpande oversikt over folkehelsa. Gjennom merknader til forskrifta er folkehelseprofilane frå FHI eksplisitt trekt fram som del av dette arbeidet.

Etter Folkehelselova skal fylkeskommunen halde oversikt over utviklinga i helse i fylket. Folkehelseprofilane er eitt av verktøya som blir nytta både til dette og som del av det løpande oversiktsarbeidet i Vestland fylkeskommune.

Vedtakskompetanse

Fylkesutvalet

Sakshandshandsaming

Vestland fylkeskommune utvikla i 2020 ein ny måte å framstille folkehelsebarometeret på. Gjennom ei interaktiv kartløyning blir data frå FHI presenterte i klikkbare kart som raskt gir overblikk over fylket. Løysinga gjer det mogleg å både sjå utviklinga over tid og geografisk variasjon parallelt. På denne måten får ein raskare overblikk over variasjonen i fylket, noko som kan hjelpe til å vurdere om utviklinga kan skuldast lokale tilhøve, eller om den følger nasjonale/regionale trendar. Kartløyninga kan utforskast nærmare via lenka: [Folkehelsebarometer for Vestland 2021](#). Om det er ønskeleg med ein presentasjon av verktøyet og arbeidet rundt, kan administrasjonen bidra med dette.

Administrasjonen har som del av sakshandsaminga analysert resultatane i folkehelseprofilane 2021 og samanlikna med tala frå 2020. Denne saka har blitt sendt til alle avdelingane i organisasjonen for orientering. Saka har også blitt sendt til medverknadsorgana for uttale.

Vurderingar og verknader

Folkehelseprofilar 2021. Oppdatering av status for Vestland

Kva er folkehelseprofilar?

Folkehelseprofilane er ein publikasjon som Folkehelseinstituttet (FHI) gir ut ein gong i året. Publikasjonen er på fire sider, med nytt tema kvart år, mens siste side alltid er eit barometer for utvalde indikatorar. Vi erfarer at nokre indikatorar varierer frå år til år, truleg for å betre belyse det aktuelle temaet. Folkehelseprofilane blir utgjeve som pdf, og er å finne på Folkehelseinstituttet sine sider. Årets folkehelseprofilar vart publiserte for kommunane 16. februar og ein måned seinare for fylka.

Barometeret inneheld 34 indikatorar som saman seier noko om status for folkehelsa. Tema som blir dekte er befolkning, oppvekst og levekår, miljø, skader og ulykker, helserelatert åtferd og helsetilstand. Barometeret inneheld mykje informasjon, men er utarbeidd på ein slik måte at det er enkelt å få oversikt over fylket/kommunen sin status i høve landet gjennom ei «trafikklysordning» der grønt er betre enn landet, gult er ikkje signifikant forskjellig, mens raudt er dårlegare enn landet. Her er verdt å merke seg at «trafikklysa» viser til eventuelle skilnader mot landet, ikkje ei vurdering av om tilstanden er god eller dårleg. Til dømes er fråfallet i vidaregåande skule høgare i heile landet enn ønskeleg. Om eit fylke eller kommune her lyser grønt i barometeret, tyder dette at fråfallet er lågare i landet, men ikkje nødvendigvis at fråfallet i seg sjølv er på tilfredsstillande nivå.

Fysisk aktivitet er tema i folkehelseprofilen i 2021

Årets tema er fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet er ein av dei viktigaste livsstilsfaktorane for god helse. Regelmessig fysisk aktivitet reduserer risikoen for tidleg død og ei rekkje sjukdommar, som type 2 diabetes, hjerneslag, hjarte- og karsjukdommar og mange former for kreft. Diverre er det ein generell tendens til at vi beveger oss for lite. Berre tre av ti vaksne oppfyller anbefalingane om mengde fysisk aktivitet.

Status i Vestland

Signifikant betre enn landet

Det er mykje som er bra i Vestland. På 14 av indikatorane ligg Vestland signifikant betre an enn landet. Det kan likevel vere verdt å merke seg at i 2020 låg Vestland signifikant betre an på 17 indikatorar. Fylkestala er også gjennomsnitt som kan dekke over store variasjonar på kommunenivå. Her er det også relevant å sjå nærmare på utviklinga over tid. Dett er særskilt relevant når det gjeld indikatoren **«Del hushald med låg inntekt»**. Her ligg Vestland signifikant betre an enn landet, men prosentdelen har auka jamt og trutt sidan perioden 2009-2011 (glidande gjennomsnitt for tidsperioden). Auken er også større i Vestland enn i landet. Sidan fjorårets resultat har prosentdelen for landet auka med 0,2 prosentpoeng, mens det i Vestland har auka 0,5 prosentpoeng. Prosentdelen av befolkninga som bur i hushald med vedvarande låg inntekt er dei høgaste tala vi har hatt for tidsserien vi her har tilgjengeleg (tilbake til 2004-2006). I kommunebarometeret ser vi og at fleire kommunar har gått frå grøn til gul på denne indikatoren, eit klårt bilete på at utviklinga går i feil retning.

Ikkje signifikant skilnad frå landet

Gjennom mange år er det fråfall i vidaregåande skule som har blitt måla. I år er indikatoren «snudd» og vi får rapportert tal for **«gjennomføring i vidaregåande opplæring»**. Her ligg Vestland på gult nivå; ikkje signifikant forskjellig frå landet. Når vi ser nærmare på utviklinga over tid, ser vi at tala har hatt ei positiv utvikling dei siste åra. Ein kjent «bakanforliggende» faktor for gjennomføring i vidaregåande skule, er foreldra sitt utdanningsnivå. På denne indikatoren, **«sosial skilnad i gjennomføring i VGO»**, har tala variert noko i Vestland, men det kan sjå ut som om det er ein positiv trend.

Når det gjeld indikatoren **«blir mobba på skulen»**, skil ikkje Vestland seg frå landet, men utviklinga er negativ med ein aukande prosentdel gjennom heile tidsperioden (sidan 2016/2017).

Heller ikkje på indikatoren **«brukar snus dagleg»** skil Vestland seg signifikant frå landet. Men når vi ser på tala over tid, ser vi ein klår negativ trend ved at bruken aukar. Sidan 2008-2012 (glidande gjennomsnitt) til 2016-2020 har prosentdelen auka frå 11 til 17%. Tal frå folkehelseundersøkingane i Hordaland (2018) og Sogn og Fjordane (2019) viste at det spesielt var dei yngre aldersgruppene som brukte snus. Her blir det viktig å følge med på utviklinga.

Signifikant dårlegare enn landet

Prosentdelen elevar som **«Trivst på skulen, 7. klasse»**, er låg i høve landet og har vore søkkande over fleire år. I 2019/2020 var prosentdelen 87,6% mot 91,5% i 2015/2016. Sjølv om fylkeskommunen i liten eller ingen grad rår over trivsel i grunnskulen, så er trivselen i 7. klasse av relevans for vidare livsløp. Fagleg og sosial læring heng saman og fungerer gjensidig styrkande.¹

Lesing og rekning er svært viktige grunnferdigheiter i skulen. Vestland har hatt signifikant fleire elevar med **«Lågaste meistringsnivå lesing, 5. klasse»** både i 2020 og 2021. Her ser vi ingen klår trend bakover i tid, tala går litt opp og ned, og det gjer landstala også. Ser vi historisk på det, har både Hordaland og Sogn og Fjordane følgt same variasjonen som landet, men svingingane har vore større i Sogn og Fjordane. Hordaland har hatt signifikant større del barn med låge leseferdigheiter sidan 2017. I kommunebarometeret ser ein at Bergen kommune er den einaste kommunen i fylket som ligg signifikant betre an enn landet. Alle andre kommunar er anten signifikant dårlegare eller ikkje signifikant forskjellig.

På **«God drikkevassforsyning»** har Vestland gått frå å vere signifikant betre, til signifikant dårlegare enn landet frå i fjor til i år. Denne indikatoren måler to forhold, der det er leveringsstabiliteten som ser ut til å vere årsaka til svekka resultat (frå 93,1% til 87,7%). Når vi her ser på utviklinga i kommunane, ser vi at indikatoren har fått forringa resultat i dei fleste kommunane som «er raude» i kommunebarometeret. Det er kjent at rørsystema i fleire kommunar er gamle og at det aukar faren

¹ Fråfall i vidaregåande opplæring. En systematisk kunnskapsoversikt. Sølvi Lillejord, m.fl.

for at det går ut over kvalitet og leveringsstabilitet. Per i dag kan vi ikkje gi nokon sikker forklaring på utviklinga.

Vatn er ein viktig kritisk infrastruktur i samfunnet vårt. Trygt drikkevatt er ein føresetnad for god helse, og utan ei tilfredsstillande vassforsyning vil ikkje samfunnet fungere. Over 90% av drikkevattnet i Noreg kjem frå overflatevatn, til dømes innsjøar og elvar. Også i Vestland er overflatevatn ei viktig kjelde til drikkevatt. Overflatevatnet er sårbart for fekal- og kjemisk forureining.²

Ei anna endring frå i fjor til i år, gjeld del 5-åringar utan karieserfaring, «**friske tenner, 5-åringar**». Også her har Vestland gått frå signifikant betre enn landet i 2020-rapporten til signifikant dårlegare enn landet i 2021-rapporten. Tala som er oppgjeve er tilbake i tid, høvesvis 2018 (84%) og 2019 (79%). Dermed kan ikkje ein evt effekt av korona forklare denne utviklinga. Tala i folkehelsebarometeret er henta frå SSB, mens Tannhelsetenesta sine egne tal viser ei anna, positiv utvikling: frå 84,2% (2018) til 85,3% (2019). Tala for 2019 er dei einaste i tidsserien der det ikkje er samsvar mellom SSB og Tannhelsetenesta sine tal. Fylkesrådmannen har tillit til Tannhelsetenesta si rapportering der det jamleg blir følgt med på utviklinga i tenesta. Tiltak blir gjort ved behov.

Vestland har signifikant større del av befolkninga i dei eldste aldersgruppene, samanlikna med landet. Det er signifikant færre som bur åleine når dei er over 45 år. Størrelsen på ulike aldersgrupper og hushaldstyper i befolkninga kan ikkje seiast å vere «god» eller «dårleg», og slik vurderer heller ikkje FHI det. Men å følge med på befolkningsammansetnaden er relevant for samfunnsplanlegging, til dømes gjennom prioritering av bustadtypar, plassering av bustader, dimensjonering av offentlege tenester, med meir. For Vestland kan kunnskapen om at vi har signifikant fleire eldre, vere viktig informasjon for til dømes oppfølging av den nyleg publiserte rapporten frå Demografiutvalet «NOU 2020:15 Det handler om Norge».

Tabellen under presenterer ei oversikt over resultatane i folkehelseprofilane 2021, samanlikna med 2020. Denne gir ei oversikt over utviklinga på alle årets 34 indikatorar, i tillegg til endringane frå i fjor.

² Vestland, Statistikk og utviklingstrekk

Nr.	Indikator 2021	Variabel	2020	2021	Kommentar
1	Prosentdel 80 år+, framskriven til 203	Endra	*2		Del eldre er venta å auke i Noreg og i Vestland.
2	Personar som bur åleine, 45 år +				Har lege relativt stabilt over dei siste 15 åra.
3	VGS eller høgare utdanning, 30-39 år				Har lege relativt stabilt over dei siste 15 åra.
4	Vedvarande låginntekt (hushald.)				Dårleg trend for både Noreg og Vestland. Ser ut til at Vestland nærmar seg Noreg.
5	Ulikskap i inntekt, P90/P10				Det er ein liten auke over dei siste 10 åra, men tala har lege relativt stabilt over dei siste 5 åra.
6	Ikkje i arbeid eller utdanning, 16-66 år	Ny			Går litt opp og ned.
7	Leiger bustad, 45 år +				God utvikling i høve landet (signifikans), men ser ikkje ein reell nedgang i tala.
8	Bur trengt, 0-17 år				God utvikling i høve landet (signifikans), men ikkje ein reell nedgang i tala.
9	Trivst på skulen, 7. klasse	Endra	*11		Dårleg trend over dei siste 5 åra.
10	Bliir mobba på skulen, 7. klasse	Ny			Dårleg trend over dei siste 4 åra.
11	Lågaste meistringsnivå i lesing, 5. kl.				Vestland har lege signifikant dårlegare an enn landsnivået både i 2020 og 2021. Trend går litt opp og ned.
12	Lågaste meistringsnivå i rekning, 5. k	Ny			Går litt opp og ned.
13	Gjennomføring i vg. opplæring	Endra	*13		Tal for gjennomføring har hatt ein liten auke dei siste åra. (Fråfall har og gått ned dei siste åra).
14	Sosial skilnad i gjennomføring i VGO	Endra	*14		Går litt opp og ned. Kan kanskje sjå ut som ein positiv trend.
15	God drikkevassforsyning				Vestland ligg signifikant dårlegare an enn landsnivået i 2021. Var signifikant betre i 2020.
16	Prosentdel tilknytt vassverk				Berre to målepunkt, vanskeleg å sei noko om trend.
17	Luftkvalitet, finkorna svevestøv				Går litt opp og ned.
18	Kan svømme, 17 år	Ny			Ikkje historiske tal.
19	God sosial støtte	Ny			Berre to målepunkt, vanskeleg å sei noko om trend. Kanskje høgare i 2019 enn i 2015.
20	Trenar sjeldnare enn kvar veke, 17 år	Ny			Berre to målepunkt, som er relativt like.
21	Fysisk aktiv meir enn 150 min./veke	Ny			Berre to målepunkt, vanskeleg å sei noko om trend. Kanskje høgare i 2019 enn i 2015.
22	Grønsaker og frukt, dagleg	Ny			Berre to målepunkt, vanskeleg å sei noko om trend. Kanskje lågare i 2019 enn i 2015.
23	Røyking, dagleg, 16-44 år				Positiv trend.
24	Røyking, dagleg, 45-74 år				Positiv trend.
25	Brukar snus dagleg, 16-44 år				Dårleg trend.
26	Forventa levealder, kvinner				Svak positiv trend.
27	Forventa levealder, menn				Svak positiv trend.
28	Utd.skilnad i forventa levealder				Har lege relativt stabilt over dei siste åra.
29	Vurderer eigen helse som god	Ny			Berre to målepunkt for Vestland, vanskeleg å sei noko om trend.
30	Psykiske sympt./lidingar				Ser ut til at skilnaden mellom landet og Vestland har auka dei siste åra.
31	Overvekt og fedme, 17 år				Går litt opp og ned.
32	Friske tenner, 5-åringar				Dårleg trend. Vestland ligg signifikant dårlegare an enn landsnivået i 2021. Var signifikant betre i 2020.
33	Vaksinasjonsdekning, meslingar, 9 år				Svak positiv trend.
34	Antibiotikabruk, reseptar				Svak positiv trend over tid, men de siste år har vore relativt stabilt.
2020-indikatorar som ikkje er med i 2021					
Nr.	Indikator 2020	Variabel	2020		Kommentar til endring i variabel
1	Del barn, 0-17 år	Utgått			
*2	Del over 80 år, 2019	Endret			2020-barometeret ser på prosentdel eldre i år 2019. 2021-barometeret ser på del eldre framskrive til år 2030. I begge tilfelle
7	Stønad til livsopphald, 20-66 år	Utgått			2020-barometeret ser på stønad til livsopphald. 2021-barometeret ser på "ikkje i arbeid eller utdanning". I begge tilfelle ligg Vestland signifikant betre an enn landsnivået.
8	Barn av einslege forsørgarar	Utgått			
*11	Trivst på skulen, 10. klasse	Endra			2020-barometeret ser på trivsel i 10. klasse. 2021-barometeret ser på trivsel i 7. klasse. Vestland ligg signifikant dårlegare an enn landsnivået i 2021. Var ikkje signifikant forskjellig i 2020.
*13	Fråfall i vidaregåande skule	Endra			2020-barometeret ser på fråfall i vgs. 2021-barometeret ser på gjennomføring. Vestland er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået i 2021. I 2020 var Vestland signifikant betre enn
*14	Sosial skilnad i fråfall i VGS	Endra			2020-barometeret ser på sosial skilnad i fråfall i vgs. 2021-barometeret ser på sosial skilnad i gjennomføring. Vestland er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået i både 2020 og 2021.
18	Vald, melde tilfelle	Utgått			
19	Hoftebrot, 75 år+	Utgått			
20	Valdeltaking	Utgått			
28	Muskel- og skjelettlidingar	Utgått			
31	Hudkreft, nye tilfelle	Utgått			
32	Hjarte- og karsjukdom	Utgått			

Økonomi:

Saka har ingen forslag til tiltak, og har difor ingen direkte økonomiske konsekvensar. Evt. behov for tiltak bør bli vurdert i fagavdelingane og i arbeidet med aktuelle regionale planar og handlingsprogram.

Klima:

Med stor grad av overflatevatn kan klimaendringane potensielt gjere oss sårbare for svekka drikkevassforsyning gjennom auka førekomstar av flaum og skred.

Den aukande prosentdelen av hushald med vedvarande låg inntekt kan gi utfordringar knytt til klimaomstilling. Deler av befolkninga har ulik kapasitet og føresetnader for å tilpasse seg endringane. Befolkningsgrupper som i utgangspunktet har svak helse og dårlege levekår, er også svakast rusta til å møte klimaendringane. Klimatiltak kan råke befolkninga skeivt og urettferdig, noko som kan føre til sosial uro og motreaksjonar. Her må ein vere særskilt merksam på at klimatiltak kan forsterke denne utviklinga.

Folkehelse:

Saka bidreg med viktig kunnskap innan folkehelse og er eit ledd i arbeidet med å ha løpande oversikt over folkehelsa, jamfør §4, Forskrift om oversikt over folkehelsen. Kunnskapen skal vidare inkluderast i oppdatering av folkehelseoversikta, og vil då danne grunnlag for vidare plan- og tiltaksarbeid.

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi):

Saka gir ny kunnskap, som er viktig for å kunne jobbe kunnskapsbasert med måla i utviklingsplanen (særleg mål 3 og 4).

Konklusjon

Folkehelsebarometeret var i 2020 ei ny og god teneste både for kommunane og fylket, og eigna til betre å ha oversikt over folkehelsesituasjonen i fylket. Ved hjelp av denne tenesta kan fylkesrådmannen i år for første gong presentere ein systematisk gjennomgang av endringane frå førre år - både på fylkes- og kommunenivå.

Vestland

Folkehelseprofilen er eit bidrag til fylket sitt arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgåva med å støtte folkehelsearbeidet i kommunane, jamfør lov om folkehelsearbeid. Andre informasjonskjelder må også nyttast i oversiktsarbeidet, sjå figuren nedanfor.

Statistikken er henta frå Norgeshelsestatistikkbank per mars 2021 og er basert på fylkesinndelinga per 1.1.2020.

Utgitt av:
Folkehelseinstituttet
Postboks 222 Skøyen
0213 Oslo
E-post: kommunehelse@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg, ansvarleg redaktør
Else Karin Grøholt, fagredaktør
Fagredaksjon for folkehelseprofilar
Idékjelde: Public Health England
Illustrasjonar: FHI og Fete Typers

Artikkelen på midtsidene er skriven i samarbeid med Institutt for idrettsmedisinske fag ved Noregs idrettshøgskule.

Nynorsk

Batch 0503211316.1103211441.0503211316.1203211547.12/03/2021 16:24

Nettside:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Nokre trekk ved folkehelsa i fylket

Fysisk aktivitet er temaet for folkehelseprofilen 2021, og indikatorar og figurar tar utgangspunkt i dette temaet. Indikatorane som blir presenterte i profilen er valde med tanke på helsefremjande og førebyggjande arbeid. All statistikk må tolkast i lys av anna kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- I aldersgruppa 45 år og eldre er andelen som bur åleine lågare enn landsnivået.

Oppvekst og levekår

- Andelen som gjennomfører vidaregåande opplæring er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået. Blant elevar med foreldre som har høgare utdanning, er det betydeleg fleire som gjennomfører vidaregåande opplæring enn blant elevar som har foreldre med grunnskule som høgaste utdanning. Indikator nummer 14 i folkehelsebarometeret viser kor stor forskjell det er mellom elevgruppene i fylket. Sjå tal for dei enkelte elevgruppene i Norgeshelsestatistikkbank.

Miljø, skadar og ulykker

- Andelen som opplever at dei har god sosial støtte er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået, vurdert etter tall frå SSB si levekårsundersøking om helse.

Helserelatert åtfærd

- Andelen som oppgir at dei er fysisk aktive meir enn 150 minutt i løpet av ei vanleg veke, er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået. Statistikken er basert på spørsmål om fysisk aktivitet på fritida i SSB si levekårsundersøking om helse. Les meir om fysisk aktivitet på midtsidene.
- Andelen som oppgir at dei et både grønsaker og frukt dagleg er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået, vurdert etter tal frå SSB si levekårsundersøking om helse.

Helsetilstand

- Forskjellen i forventade levealder mellom dei som har grunnskule og dei som i tillegg har vidaregåande eller høgare utdanning, skil seg ikkje signifikant frå landsnivået. Forskjellen i forventade levealder mellom utdanningsgruppene er ein indikator på sosiale helseforskjellar i fylket.
- Andelen som opplever å ha god eller svært god helse er høgare enn landsnivået, vurdert etter tal frå SSB si levekårsundersøking om helse.

Korleis leggje til rette for meir fysisk aktivitet?

Berre tre av ti vaksne oppfyller anbefalingane for fysisk aktivitet. Blant barn er situasjonen betre, men aktiviteten fell raskt med alderen. Fylkeskommunen og kommunane har ei rekkje verkemiddel for å stimulere befolkninga til å bevege seg meir i kvardagen.

I 2020 la regjeringa fram ein ny handlingsplan for fysisk aktivitet (2020-2029). Det eine hovudmålet i handlingsplanen er å auke andelen i befolkninga som oppfyller helsemessige anbefalingar om fysisk aktivitet med 10 prosentpoeng innan 2025 og 15 prosentpoeng innan 2030.

Fysisk aktivitet er viktig for å oppnå fleire av berekraftsmåla til FN, mellom dei målet om god helse og livskvalitet. Å auke andelen fysisk aktive er samstundes sentralt i arbeidet med å redusere for tidleg død av ikkje-smittsame sjukdomar.

Kor fysisk aktive bør vi vere?

Fysisk aktivitet er ikkje berre mosjon og trening, men all rørsle som fører til eit energiforbruk utover kvilenivå. Sjølv litt fysisk aktivitet gjev helsevinst. Det er likevel anbefalt at ein del av aktiviteten skjer med moderat til høg intensitet, sjå tabell 1.

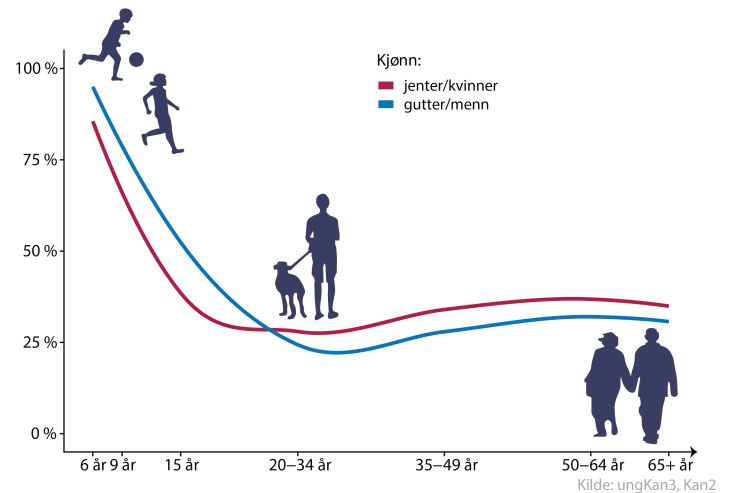
For ein stor andel av befolkninga kan anbefalingane oppsummerast slik: rør på deg meir og oftare og sit mindre stille.

Særleg bør den fysiske aktiviteten vere allsidig hos barn. Den bør påverke kondisjon, muskelstyrke, fart, reaksjonstid og koordinasjon, og stimulere både fin- og grovmotoriske ferdigheiter. Gjennom aktivitetar som inne- og uteleik, kroppsøving, idrett, friluftsliv og aktiv transport (gå og sykle), kan barn og unge utfalde og utvikle seg. Aktiviteten bør gje glede, sosialt fellesskap og meistring gjennom alle fire årstider.

Tabell 1. Anbefalingar om fysisk aktivitet (kortversjon) (Helsedirektoratet, 2014).

Barn og unge	Vaksne og eldre
Redusere stillesitting.	Redusere stillesitting.
I gjennomsnitt minst 60 minutt moderat til hard fysisk aktivitet per dag i løpet av veka. Det meste av denne fysiske aktiviteten bør vere kondisjonsretta.	Minimum 150 minutt med moderat intensitet eller minimum 75 minutt med høg intensitet per veka, eller ein kombinasjon av moderat og høg intensitet som gjev tilsvarende volum.
Tre gongar i veka med høg intensitet, inkludert aktivitetar som gjev auka muskelstyrke og styrkjer skjelettet.	Øvingar som gjev auka muskelstyrke til store muskelgrupper bør gjerast to eller fleire dagar i veka. Eldre med nedsett mobilitet og personar som er ustøe, vert anbefalt å gjere balanseøvingar og styrketrening tre eller fleire dagar i veka.

Figur 1. Andel i landet som, objektivt målt, oppfyller minimumsanbefalingane om fysisk aktivitet, fordelt etter kjønn.

Kva veit vi om det fysiske aktivitetsnivået i Noreg?

Figur 1, som er basert på objektivt målte data, viser kor stor andel som oppfyller minimumsanbefalingane om fysisk aktivitet. I gjennomsnitt oppfyller berre om lag 30 prosent av den vaksne befolkninga minimumsanbefalingane om fysisk aktivitet. Andelen har vore stabil på dette nivået dei siste åra, men andelen varierer noko med alder og utdanningsnivå.

Blant barn og unge er aktivitetsnivået høgare enn blant vaksne. Dei fleste 6-åringar oppfyller minimumsanbefalingane, men andelen fell i løpet av barne- og ungdomsåra.

Dei siste 10-15 åra har aktivitetsnivået blant barn og unge vore relativt stabilt. Unntaket er for 9-åringar kor det har vore ein nedgang. For 9-årige gutar har det vore ein nedgang som svarar til 1-2 timar med organisert idrett i veka.

Kva veit vi om det fysiske aktivitetsnivået i fylke og kommunar?

Å måle fysisk aktivitet nøyaktig i ei befolkning er utfordrande. Nasjonale kartleggingar av fysisk aktivitet vert gjort med aktivitetsmålarar og er nøyaktige, men slike objektive målingar vert i hovudsak ikkje gjort i fylke og kommunar. I staden for brukar ein spørjeundersøkingar, sjå tal for fylket i figur 2 og 3. Spørjeundersøkingar kan gje ein peikepinn, men ei ulempe er at dei som svarar har ein tendens til å oppgi for høgt aktivitetsnivå. Difor bør resultat frå spørjeundersøkingar vurderast saman med nasjonale objektive målingar.

Korleis stimulere til meir kvardagsaktivitet?

Figur 4 viser kor lite som skal til for at fleire skal oppfylle anbefalingane om fysisk aktivitet. Fylkeskommunen og kommunane har mange verkemiddel i ulike sektorar for å skape eit meir aktivitetsvenleg samfunn der alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial bakgrunn, får moglegheit til rørsle og fysisk aktivitet. Å skape eit slikt samfunn er eit hovudmål i handlingsplanen for fysisk aktivitet (2020-2029). Lokale aktørar som frivillige organisasjonar, treningssenter og idrettslag kan vere aktuelle å samarbeide med.

Nærmiljø og fritid

For å leggje til rette for gå- og aktivitetsvenlege nærmiljø kan ein:

- Gjere det trygt og enkelt å gå eller sykle til og frå arbeid, skule, aktivitetar og andre gjeremål.
- Gjere grøntområde tilgjengelege og attraktive, for eksempel ved å rydje og merke stiar, kome med turforslag og syte for god lyssetjing. Nærleik til grøntområde aukar sjansen for at barn er tilstrekkeleg fysisk aktive.
- Leggje opp til eit inkluderande aktivitetstilbod der alle har høve til å delta uavhengig av ressursar, tilknytning til arbeidslivet, funksjonsnivå og kultur. Nokre stader har ein gode erfaringar med tiltak som utlån av utstyr, opne hallar og fritidskort.

Barnehage og skule

Barn oppheld seg store delar av oppveksten i barnehagen og på skulen. Godt utforma uteområde i barnehagar og på skular gjev moglegheiter for leik og fysisk aktivitet, og i tillegg sosialt samvær og kvile. Det er viktig med god kompetanse i lærarstaben og undervisning som bidrar til glede over å røre på seg. Når barn opplever glede og meistring gjennom ulike fysiske aktivitetar inne og ute, får dei også mange positive erfaringar som dei kan ta med seg vidare i livet.

I planlegginga av uteområde for barnehagar og skular er det mellom anna anbefalt at det blir teke omsyn til:

- Naturelement og variert terreng
- Mangfaldig bruk og at alle har tilgang
- Trafikksikre omgjevnader

Uteområda i barnehagar og på skular kan også vere viktige aktivitetsarenaer og møteplassar i nærmiljøet.

Arbeidsplassar

Ein kan oppmode til auka fysisk aktivitet på arbeidsplassen gjennom eigne tiltak der fylkeskommunen er arbeidsgjevar og som pådrivar for å få bedrifter i fylket til å gjere det same. Eit eksempel er tilrettelegging for aktiv transport ved å syte for garderobefasilitetar og sykkelparkering. Trimrom og oppmuntring til å bruke trapp i staden for heis er også måtar å stimulere til auka fysisk aktivitet på.

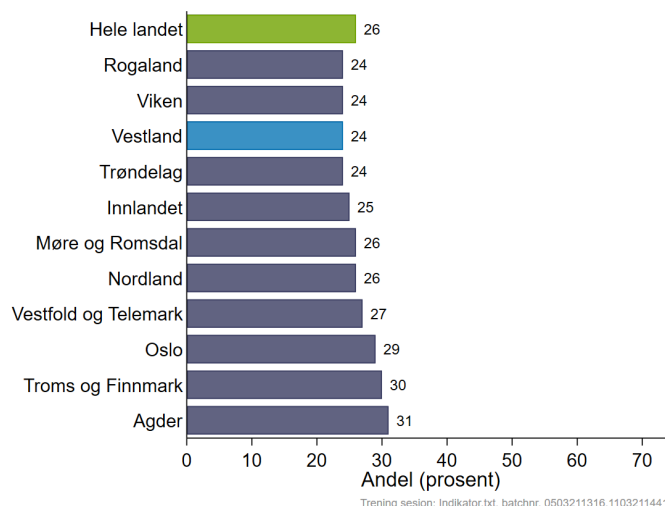
Tilbod for eldre

Tiltak som aukar den fysiske aktiviteten blant eldre, kan kombinerast med tiltak for sosial samhandling og gode møteplassar. Å delta i sosialt samvær og fysiske aktivitetar er positivt både for fysisk og psykisk helse og kan førebyggje eller utsetje funksjonssvikt i eldre år.

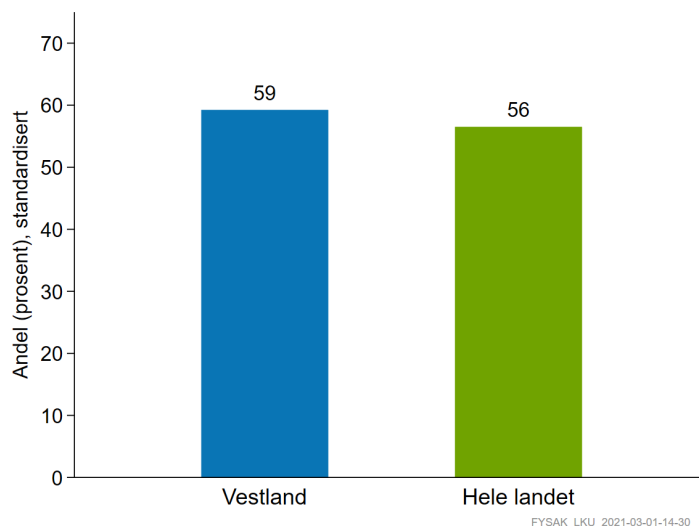
Les meir:

- Utvida artikkel med referansar på www.fhi.no/folkehelseprofiler
- [Handlingsplan for fysisk aktivitet \(2020-2029\)](#)
- [Vegvisar i lokale folkehelseiltak om fysisk aktivitet](#)
- [Folkehelse rapporten: Fysisk aktivitet i Noreg](#)

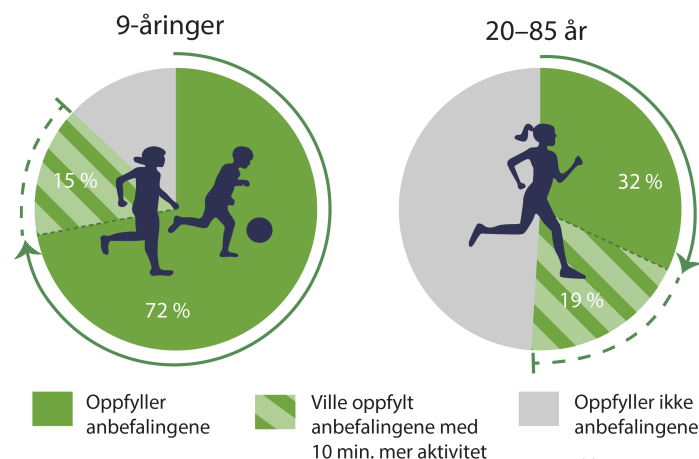
Figur 2. Andel 17-åringar som oppgir at dei trenar sjeldnare enn kvar veke (Vernepliktsverket 2019).

Figur 3. Andel som sjølv oppgir at dei er fysisk aktive meir enn 150 minutt i løpet av ei veke, 16-79 år (Levekårsundersøkinga om helse 2019).

Figur 4. Andel i landet som, objektivt målt, faktisk oppfyller anbefalingane om fysisk aktivitet og andelen som ville oppfylt anbefalingane med 10 minuttar meir fysisk aktivitet kvar dag.

Folkehelsebarometer for fylket

I oversikta nedanfor blir nokre nøkkeltal i fylket samanlikna med landstal. I figuren og talkolonnanne blir det teke omsyn til at befolkninga i fylket og landet kan ha ulik alderssamansetnad. Klikk på indikatornamna nedanfor for å sjå utvikling over tid i fylket. I [Norgeselsa statistikkbank](#) finst det fleire indikatorar og utfyllande informasjon om kvar enkelt indikator.

Ver merksam på at også «grøne» verdiar kan innebere ei viktig folkehelseutfordring for fylket, for landsnivået representerer ikkje alltid eit ønska nivå.

- ◆ Fylket ligg signifikant betre an enn landsnivået
- ◆ Fylket ligg signifikant dårlegare an enn landsnivået
- ◆ Fylket er ikkje signifikant forskjellig frå landsnivået
- ◆ Fylket er signifikant forskjellig frå landsnivået
- ◆ Ikkje testa for statistisk signifikans
- | Verdien for landet
- Variasjonen mellom fylka i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornamn)	Fylke	Noreg	Eining (*)	Periode	Folkehelsebarometer for Vestland	
Befolkning	1 Andel 80 år+, framskriven	6,6	6,4	prosent	2030		
	2 Personar som bur åleine, 45 år +	24,5	25,7	prosent	2020		
Oppvekst og levekår	3 VGS eller høgare utdanning, 30-39 år	82	80	prosent (a)	2019		
	4 Vedvarende låginntekt (hushald.)	8,9	10,0	prosent	2016-2018		
	5 Ulikskap i inntekt, P90/P10	2,7	2,8	-	2018		
	6 Ikkje i arbeid eller utdanning, 16-66 år	17,3	19,1	prosent (a)	2019		
	7 Leier bustad, 45 år +	11,6	11,8	prosent	2019		
	8 Bur trongt, 0-17 år	18,8	19,0	prosent	2019		
	9 Trivst på skulen, 7. klasse	87,6	88,4	prosent	2019/20		
	10 Blir mobba på skulen, 7. klasse	5,4	5,7	prosent	2019/20		
	11 Lågaste meistringsnivå i lesing, 5. kl.	26	23	prosent	2019/20		
	12 Lågaste meistringsnivå i rekning, 5. kl.	24	24	prosent	2019/20		
	13 Gjennomføring i vdg. opplæring	79	78	prosent	2019		
	14 Sosial forskjell i gjennomføring i VGO	31	29	prosentpoeng	2019		
	Miljø, skadar og ulykker	15 God drikkevassforsyning	87	89	prosent	2019	
		16 Andel tilknytt vassverk	85	88	prosent	2019	
17 Luftkvalitet, finkorna svevestøv		3,5	4,4	µg/m³	2019		
18 Kan svømme, 17 år		92	89	prosent	2019		
19 God sosial støtte		55	53	prosent (a,k)	2019		
Helserelatert atferd	20 Trenar sjeldnare enn kvar veke, 17 år	24	26	prosent	2019		
	21 Fysisk aktive meir enn 150 min./veke	59	56	prosent (a,k)	2019		
	22 Grønsaker og frukt, dagleg	39	38	prosent (a,k)	2019		
	23 Røyking, dagleg, 16-44 år	6	6,3	prosent (a,k)	2016-2020		
	24 Røyking, dagleg, 45-74 år	12	13	prosent (a,k)	2016-2020		
	25 Brukar snus dagleg, 16-44 år	17	17	prosent (a,k)	2016-2020		
Helsestilstand	26 Forventa levealder, kvinner	84,7	84,2	år	2013-2019		
	27 Forventa levealder, menn	80,9	80,6	år	2013-2019		
	28 Utd.forskjell i forventa levealder	4,9	5	år	2012-2018		
	29 Vurderer eiga helse som god	84	81	prosent (a,k)	2019		
	30 Psykiske sympt./lidingar	140	159	per 1000 (a)	2019		
	31 Overvekt og fedme, 17 år	22	22	prosent	2019		
	32 Friske tenner, 5-åringar	79	81	prosent	2019		
	33 Vaksinasjonsdekning, meslingar, 9 år	98,2	97,5	prosent	2019		
	34 Antibiotikabruk, reseptar	310	305	per 1000 (a)	2019		

0503211316.1203211547.46

Forklaring (tal viser til linjenummer i tabellen ovanfor):

* = standardiserte verdiar, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert

1. Utrekning basert på middels vekst i fruktbarheit, levealder og netto innflytting. 2. I prosent av befolkninga. 3. Høgaste fullførte utdanning (av alle med oppgjeve utdanning). 4. Alle aldre, personar som bur i hushald som i ein periode over tre år har ein gjennomsnittleg inntekt lågare enn 60 % av nasjonal median. 5. Forholdet mellom inntekta til den personen som ligg på 90-prosentilen og den som ligg på 10-prosentilen. 7. Andelen er presentert i prosent av personar i privathushald. 8. Å bu trongt er definert ut ifrå areal og antal rom. 10. Opplevd mobbing kvar 14. dag eller oftare på skulen. 13. Omfattar elevar busett i fylket. 14. Forskjell i gjennomføring mellom grupper som har foreldre med grunnkuleutdanning som høgaste fullførte utdanning, og gruppa som har foreldre med høgare utdanning (utover videregående skole). 15. Definert som tilfredsstillande resultat for E. coli og stabil levering av drikkevatt. Omfattar vassverk som forsyner minst 50 personar. 16. Andel av befolkninga som er knytt til vassverk som forsyner minst 50 personar. 17. Mikrogram per kubikkmeter (µg/m³) finkorna svevestøv (PM2,5) som befolkninga i fylket er utsett for. 18. Oppgir at ein kan svømme 200 meter ved nettbasert sesjon 1. 19. 16-79, personar som opplever at dei har god sosial støtte, LKU. 20. Oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 21. 16-79, på fritida, sjølvrapportert, LKU. 22. 16-79, oppgir at dei både grønnsaker og frukt dagleg, LKU. 23./24./25. Sjølvrapportert, SSB si reise og ferievaneundersøking. 26./27. Utrekninga er basert på aldersspesifikk dødelegheit. 28. Vurdert etter forskjellen i forventa levealder ved 30 år, mellom dei som har grunnkule som høgaste utdanning, og dei som har vidaregåande eller høgare utdanning. 29. 16-79, personar som opplever å ha god eller svært god helse, LKU. 30. 0-74 år, brukarar av primærhelsetenestene fastlege og legevakt. 31. KMI som svarar til over 25 kg/m², basert på sjølvrapportert høgde og vekt frå nettbasert sesjon 1. 32. dmft=0, av undersøkte i aldersgruppa. Bør vurderast i lys av andelen undersøkte i aldersgruppa, sjå [Norgeselsa statistikkbank](#). 34. 0-79 år, utleveringar av antibiotika ekskl. metenamin på resept. Datakjelder: Statistisk sentralbyrå, Integrerings- og mangfaldsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet, SSB si levekårsundersøking om helse 2019 (LKU), SSB si reise- og ferievaneundersøking, Vernepliktsverket, Vassverksregisteret, Primærhelsetenestene fastlege/legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet), Reseptregisteret, Meteorologisk institutt og Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK. For meir informasjon, sjå [Norgeselsa statistikkbank](#).